Nsyɔ̃-á Nı̀vı̀nı̀ tir nɛ̂ wãrkı Yesu tyí sɔkɔ

Yesu nɛ̂-á Liyel Pi núkúnı̂nɛ, ǹmɔ ye wɛynɛ nɛ̂-á min nɛ́tɛ̃̂nɛ

1 Tyi pól tyah gbı̃̂nɛ, nɛ̂-á wɛynɛ,* à lésõ mɛ. À
lésõ mɛ ànɛ̂ Liyellɛ. Liyel ye ǹnɛ.
2 Ǹmɔ ye lésõ mɛ ànɛ̂ Liyellɛ tyah gbı̃̂nɛ.
3 Yı́yı̀n pól mɔ ǹmɔ gbɔ̀̂ yõ sɔkɔ. Yı̀ nónó pól-á
mɔ, sé kèyǎh ńtɛ̃ náh mɔ né ǹmɔ náh.
4 Ǹmɔ sɔkɔ ye min n wɛ. Kénɛ min ye kyòolɛ
névye tyí.
5 Kè mɛ kõ tɛ̃ kyòo fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ, tɛ́ fɛ̃́ntũ̂ náh tɛ̃
wɛ ké yah kõ.
6 Képah sɔkɔ, Liyel pɔ dı̃̂ yɔ́ tõ, nɛ̂ yı̃n-á
Nsyɔ̃̂nɛ.†
7 Ǹmɔ ye pɔ kyòo mɛ̀ tyí yo wah névye tyí, nɛ
pé pól wɛ sɛ̃ ké yõ sɔkɔ ǹmɔ gbɔ̀̂ yõ.
8 Ǹmɔ náh sɔ̀̂ kyòo mɛ̀nɛ, ǹtɛ ké tyí yónwàh-
ǹsah ye sɔ̀̂ à pɔ.
9 Wɛy mɛ̀nɛ, kyòo kègbı ye sɔ̀̂ kélɛ, nɛ̂-á pɔ
kèkõyɔ̃̂ sɔkɔ, à pɔ pı kyòolɛ no pól tyí.

---

* **1:1** 1.1 - Wɛy nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel Pídı̃̂ Yesu ye. Légbı̃̂nɛ à náh tɔ̃̂nı̀ sɔ̀̂ mɛ pı névilɛ. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.14. † **1:6** 1.6 - À wil Nsyɔ̃ 1.42 ànɛ̂ Nsyɔ̃ 21 tyí sɔkɔ, Nsyɔ̃ sɛ́bɛ́y mɛ̀ pól sɔkɔ, yâh fyɔ̀ Nsyɔ̃ yı̃n wɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ ńyãh sɔkɔ, wèlnwı̀̃lkı̀-ò Nsyɔ̃ ye pè n ye.

10 Tɛ́ nɛ̂-á wɛy mɛ̀nɛ, à sɔ̃̀ mɛ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ.
Kèkõyɔ̃́ mɔ ǹmɔ gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ, ǹtɛ képah fyé yõ,
kèkõyɔ̃́ névye náh tɛ̃ wɛ à yah pĩ.
11 Ǹ yɛ̃́ngbɛ̃́ tyah sɔkɔ ye à pɔ, tɛ́ ǹ no náh à tɛ̃
plɛ.
12 Ǹtɛ nónó tɛ̃ wɔ-á à tɛ̃ plɛ tɛ́ sɛ̃ ǹ yõ, à
tɛ̃́nwɛnɔlɛ pépi kɔ̃ pè pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̀lɛ.
13 Ǹtɛ tɔ̃́ sɔkɔ dubi dùkù, képah náh pɩ wil
gbɛ̃́nsê dékè, képah náh pɩ névi dyɔ yɩ̃́ɩ̃́ tɛ̃ sɔkɔ
náh pè pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̀lɛ dɛ́! Liyel gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ ye
pè wɛ.
14 Wɛy ye vi mɔ pɩ névilɛ à pɔ twah tɛ̃ á wrɔ́.
Yɔ̃̀bènɔrɩ pɩ́-ò ye ǹnɛ, ànɛ̂ à mɛ gbɩ ó ǹ tɔ̂ɔ́. Ǹmɔ
nɛ̂-á Liyel Pi núkúnínɛ, á ye ǹ tɔ̃́rɩ́ wɛ, tɔ̃́rɩ́ nɛ̂-á
à wɛ syi ǹ Sú tyɩ́.
15 Ǹmɔ tyɩ́ ye lésõ Nsyɔ̃ yo tũ léyy nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹmɔ tyɩ́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnɩ̂
kɩ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ dubi,
képah ye à kal ńnɛ.›»
16 Ápi mɛ yɔ̃̀bènɔrɩlɛ n tɔ̃ n wɛ n yuku ǹ
nɩ̀gbɛ̀kɩ̀ tnɔ́nkàhnmɔnɔ gbɔ̃̀ yõ, ǹmɔ nɛ̂-á Yesulɛ.
17 Moyisi gbɔ̃̀ yõ ye Liyel ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ á kõ.
Ǹtɛ Yesu nɛ̂-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, ǹmɔ wɔ
gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ ye yɔ̃̀bènɔrɩ ànɛ̂ gbɩ wɔ wɛ.
18 Ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃ yɩ̃́ náh tɛ̃ yah Liyel yõ. Ǹtɛ ǹ Pi
núkúní nɛ̂ tyɩ́-á yo sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á Liyellɛ, tɛ́ mɛ
Sú Liyel tnɔ̂, ǹmɔ ye Liyel dùkùlɛ á wɛ̃kɩ.

Wèlnwɩ̀lkɩ̀-ò Nsyɔ̃-á ǹ gblɔ̌y tyɩ́ dùkù yo wah sɔ̃́

19-20 Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm lésõ Yerusalɛmɩ kwil
sárká syɩ́nwɩ̃̀lkɩ̃̀pu, ànɛ̂ Levi yɩ̃̀kɩ̃̀ névye yɩ́syɔ́ tõ
Nsyɔ̃ tyɩ́, pè kyɩ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɛ̃̆ se nɛ nɛ̂
ó-á péwɔlɛ nɩ? Nsyɔ̃ náh yahle ké yónɔ́lɛ pé tyɩ́
dɛ́! Ȁ kè yo dal mɔ pé tyɩ́ pnɛ́yy pé pól yɩ̃́ yah nɛ,
péwɔ náh Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
21 Képah sɔkɔ, pè mɛ nɛ, ǹtɛ nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ?
Ǹkɛ̃́ ńmɔ se Yelilɛ‡ nɩ? Nsyɔ̃ mɛ pè syah nɛ, ǹmɔ
náh péwɔlɛ. Pè nɛ, ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò§ nɛ̂-á
kɩ n pɔ n pi, ǹmɔ se ǹnɛ nɩ? Ȁ mɛ nɛ ɔ̃̀ɔ̃-á.
22 Képah tɛ̃̆nɛ, pè nɛ, ǹtɛ ǹmɔ tɛ̃̆ se nɛ nɛ̂ ó-á
pélɛ nɩ? Ȁ kè yo pé syah pé kɔ̃ pé kyɩ wɛ yo pé
tõ̋pú tyɩ́ kɛ̀. Ǹkɛ̃́ sɔ̃̀ se à kɩ yo ǹ gblɔ̃̌y tyɩ́ sɔkɔ nɩ?
23 Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ mɛ nɛ: «Ńmɔ tyɩ́ ye lésõ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò Yesayi yo sah ǹ wɛy sɔkɔ nɛ,
ǹnɩ̂ yɩ̃́npɔ̃́-á mɛ n dɔkɔ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Yé wɛ̃̆kɩ̀ tɔ̃ sah Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yɩ̃nnɛ!›»*
24 Ǹtɛ nónó-á sɔ̃̀ pè tõ Nsyɔ̃ tyɩ́, Farisi wɛ̃̆kɩ̀
kɔ́pú ye sɔ̃̀ pélɛ.
25 Pè tɔ̃ à piki yah nɛ, ǹmɔ-à ńkɛ̃̆nɛ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ, képah náh pɩ Yelilɛ, képah náh pɩ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-òlɛ, ǹtɛ kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ à
névyelɛ n wel n wilki ni sɔkɔ nɩ?

‡ **1:21** 1.21 - Yelilɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò ye lésõ ǹnɛ, tɛ́ à pɔ à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yɩ̃̂nyõ. Kè mɛ yónɔ́lɛ Malaki 3.23 sɔkɔ nɛ, wǎh kɩ ǹ syɩ pɔ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ pɔ́nɔ́ tyi tɔ̃ sah. Képah ye Nsyifunɔ kɔ̃ pè Nsyɔ̃nɛ n piki n yah nɛ Yeli se ǹmɔlɛ nɩ? § **1:21** 1.21 - Nsyifunɔ gbɔ̃̀ sàhnɔ́ sɔ̃̀ mɛ Tɔ̃̀nyonɔ sɛ́bɛ́y 18.15-22 wɛy yɔ̃ sɔkɔ nɛ, Liyel-á kɩ ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò tɛkɩ mɔ n pi Moyisi tyɩ́ kɔ̃lɛ. * **1:23** 1.23 - Yah n tɛ Yesayi 40.3.

26 Képah sɔkɔ, à yo pé tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ tɛ̃̀ wɔ mɛ
nolɛ n wel n wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ ǹnî mɛ yépi wrɔ́,
nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n pnɛ.
27 Ǹmɔ kɩ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh. Tɛ́ ńmɔ ńtɛ̃
fő̃rɔɔ kah ǹ lékyêh mnɔ fyé dɛ́nmɔnɔlɛ.»
28 Kénɛ tyi pól sȍ̃ pɩ Betani kwil sɔkɔ, Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnɩnɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye sȍ̃ Nsyɔ̃ n wel n wilki
nolɛ ni sɔkɔ.

Tyîpêl tɛ̃́nyȍ̃-òlɛ

29 Ké ɗindallɛ, Nsyɔ̃-á Yesu wɛ à mɛ n pi ǹ tnɔ̂,
à nɛ ńkɛ̃́: «Yé yah, Liyel-á képɔ́píkì† nɛ̂ tɛkɩ mɔ
kèkõyő̃ névye tyɩ́pêl tɛ̃ yõ yĩnnɛ, ǹmɔ ye yɔ̀.
30 Ǹmɔ tyɩ́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnî
kɩ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ dubi,
képah ye à kal ńnɛ.›»
31 Ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ náh lésõ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ yáh wɛ
mé pɔ wèlnwȉlkȉnɔ́lɛ n pɩ ni sɔkɔ, ǹ dùkù ye mé
Yisrayel tãnnɛ n wɛ̃kɩ.»
32-33 Nsyɔ̃ tyɩ́yókè mɛ̀ yo Yesu tyɩ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ nɛ mé wèlnwȉlkȉnɔ́lɛ n
pɩ ni sɔkɔ, à lésõ yo ń tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: ‹Wáh kɩ Liyel
Mirki wɛ kè tiki pɔ tɛ̃ nɛ̂ yõ, ǹmɔ ye kɩ névyelɛ n
wel n wilki Liyel Mirki sɔkɔ.› Ǹmɔ ńtɛ̃ náh lésõ
ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ mé pɔ Liyel Mirki wɛ kè wil yĩ̂nyõ
à n tiki n pi kèpíkípíkí tyɩ́ kɔ̃lɛ, à pɔ tɛ̃ ǹ yõ.
34 Mé ye kè wɛ yĩ́nɛ. Képah ye mé kélɛ n yo n
dal mɔ nɛ, Liyel Píɗí-á ɗí mɛ̀nɛ.»

Yesu tȍ̃ sã̋hpú nɛ́gbrolɛ

† **1:29** 1.29 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 12.3.

35 Tɛ́ ďĩndallɛ, Nsyɔ̃ tɔ̃ sɔ̏ mɛ nɛ́npɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̏
sa̋hpú sɔkɔ nɛ́pȋ nímí yísyɔ́lɛ.
36 Wǎh Yesu wɛ à pɔ n sɔkɔ à nɛ ńkɛ̋: «Yé yah
képɔ́píkȉlɛ, nɛ̂-á Liyel tɛkι mɔ.»
37 Képah tɛ̃̏nɛ, Nsyɔ̃ tɔ̏ sa̋hpú nɛ́pȋ nímí nɔ́pi-á
ǹ wɛy mɛ̀ noh sɛ̋, pè kõ Yesu náh.
38 Yesu-á vi yah tɛ́ pé wɛ pè mɛ ǹ sɔ̏ tɛ̃, à pe
piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se pè n yah n kɔ̃ nι? Pè mɛ
à ye Wrabilɛ, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò ďı̋nɛ. Tɛ́ à piki yah
nɛ, ǹ twáhntɛ̃̏-ǹsah se mɛ ńyãh sɔkɔ nι?
39 À mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ, pǎh kι kyι kè wɛ. Pè
mɛ ǹ sɔ̏ tɛ̃ kyι ǹ twáhntɛ̃̏-ǹsah wɛ lɛ́rínɔ́ gbãm-ò
kénkɔ̃ sɔkɔ.‡ Képah sɔkɔ, pè mɛ wũ ǹ tyí, à lésõ
gbȉyȉkȉ tɛ́y pι.
40 Nsyɔ̃ tɔ̏ sa̋hpú nɛ́pȋ nímí nónó-á sɔ̏ ǹ wɛy
noh tɛ́ Yesu sɔ̏ tɛ̃, pé sɔkɔ núkú yɔ́ yĩn ye Andrelɛ.
Simo-Pyɛrι yűnpi ye sɔ̏ ǹnɛ.
41 Andre-á yal nɛ́npɔ́, kénɛ Simo-Pyɛrι tyí ye à
kyι wil gbennɛ, ǹmɔ nɛ̂-á ǹ nɛ́nkyíďı̋nɛ, tɛ́ yo ǹ
tyí nɛ ńkɛ̋: «Ápi Krista wɛ.» Krista kɔ́r ye Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
42 Képah sɔkɔ, à Simo tɛ̃ yuku Yesu tyí. Yesu-á
Simo wɛ, à à yah, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, Nsyɔ̃§ píďı̋ Simo-
á ǹnɛ, tɛ́ páh kι yĩn yɔ́ dyι à kɔ̃ Sefasιlɛ. Wâh
noh nɛ Sefasι-á, ké kɔ́r ye légbı̋lɛ. Kénɛ yĩn ye tɔ̃

‡ **1:39** 1.39 - Gbı̋ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ lɛ́rí yãh dùkù sɔkɔ, méndwɔ̃ gbı̋ (16 h) kénkɔ̃ tyí ye pè n yo. Tɛ́ Wrome tãn wɔ lɛ́rí yãh dùkù sɔkɔ, pɔ̃y tɔ̃ gbı̋ tyí ye pè n yo. § **1:42** 1.42 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasιlɛ.

pè n ye Pyɛrɩlɛ.

43 Ké ďĩndallɛ, Yesu kè yah tɔkɔ nɛ, páh kɩ yuku
Kalile gbɛ̃nyah sɔkɔ. Wǎh Filipi wɛ, à yo ǹ tyɩ́ nɛ,
à pé sȍ tɛ̃.
44 Betisayida kwil nɛy ye sȍ Filipilɛ. Kénɛ kwil
tãn ye sȍ Andre ànɛ̂ Pyɛrɩ tɔlɛ.
45 Képah náh, Filipi kyɩ wil Natanayɛlɩ tyɩ́,
tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Moyisi tyi kȍnsàhnɔ́ ànɛ̂
Liyel tɛ̃ntȍ syɩ́nyopu-á nɛ̂ tyɩ́ yo sah, á ye à wɛ.
Nsyosɛfu pɩ́ďɩ̃́ Yesu ye. À n wil Nasarɛtɩ kwil.»
46 Wǎh yo sɛ̃́, Natanayɛlɩ à syah nɛ, kwáhgbɩ́
se kɩ fɛ̃ wil Nasarɛtɩ kwil sɔkɔ nɩ? Filipi mɛ yo ǹ
tyɩ́ nɛ, à pɔ n yah.
47 Képah sɔkɔ, Yesu-á Natanayɛlɩ wɛ à n pi ǹ
tnɔ̂, à nɛ ńkɛ̃́, Yisrayel nɛy tɔ́tɔ́-á yɔ̀, nɛ̂-á yɩ̃́nvɩ̌
náh mɛ ǹ sɔkɔ póllɛ.
48 Natanayɛlɩ mɛ nɛ, ńyãh sɔkɔ se à pĩ pélɛ nɩ?
Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, Filipi-á pópó ǹnɛ n ye, gbɩ̃́
nɛ̂-á sȍ à mɛ sènsóké séswɔ̂ sȍ sɔkɔ, páh sȍ mɛ
ǹnɛ yah.
49 Képah sɔkɔ, Natanayɛlɩ mɛ nɛ: «Kwɔ́-ò ďɩ̃́,
Liyel Pɩ́ďɩ̃́ ye álɛ. Ǻwɔ ye Yisrayel tãn yȍtɛ̃̌nɛ.»
50 Wǎh yo sɛ̃́, Yesu mɛ à syah nɛ, páh yo ǹ tyɩ́
nɛ páh sȍ mɛ ǹnɛ n yah, gbɩ̃́ nɛ̂-á à mɛ sènsóké
séswɔ̂ sȍ sɔkɔ, képah kó à kɔ̃ à sɛ̃ pé yõ nɩ? Ǹtɛ
ǹ yɩ̃́-á kɩ tɔ̃ n tɛ̃ n pi tyɩ́-ǹgbnɔ yõ kɩ kal nɔ́pilɛ.
51 Tɛ́ tɔ̃ ǹ syɩ yo pé tyɩ́ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̌ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyɩ́, yé kɩ yȋnyõ wɛ yɩ́kɩ́nmɔnɔlɛ, tɛ́

yȋnyõ tȍnpɩbɩ kɩ mɛ n dɔkɔ, tɛ́ kɩ n tiki Névi Pɩ́dɩ̋* yȍtah sɔkɔ.»

2

Fúr syáh nɛ̂-á syah Kana kwil sɔkɔ

1 Képah náh, ké sèpȉn tɔ̃́-ò sõlɛ, fúr syáh yɔ́ sȍ
mɛ n syah Kana kwil, Kalile gbɛ̆nyah sɔkɔ. Yesu
yű sȍ mɛ ké sɔkɔ.
2 Tɛ́ pè sȍ mɛ Yesu tɔ ye ké sɔkɔ, ànɛ̂ ǹ tȍ
sấhpúlɛ.
3 Pǎh mɛ fúr syáh mɛ̀ sɔkɔ, dȉvɛ̃ pɔ tɛkɩ. Kǎh
pɩ sɛ̃́, Yesu yű mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, dȉvɛ̃-á mɛ tɛkɩ no
tyɩ́ dɛ́!
4 Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, kwâh nɛ̂ se à n yah n kɔ̃
pé tyɩ́ nɩ? Pé gbĩ náh tɔ̃́nɩ̀ sɛ.
5 Képah sɔkɔ, ǹ yű mɛ yo dȉvɛ̃ díbípú tyɩ́ nɛ,
wàh kɩ fyɔ̀ pɔ tyi nónó yo pé tyɩ́, pè sé pól pɩ.
6 Tɛ́ dyêh yȁhnpní kénúkò sȍ mɛ Nsyifunɔ
gblɔ̆y tɔ̃́nsàhnɔ́* yĩnnɛ à yĩnɛ pé tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ.
Sé núkú núkú pól sȍ mɛ lítírnɔ́ lèkwɛ̆kwɛ
kénkɔ̃lɛ.
7 Dǒ Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ, pè ni mɔ pní nɔ́pi
yɩ̃́yĩlɛ. Pè mɛ ni mɔ sé yɩ̃́yĩlɛ.
8 À mɛ nɛ, núkúnúkú pè tãh kyɩ tyi yah wàh-ò
dɩ̋ kɔ̃. Pè mɛ tãh kyɩ à kɔ̃.

---

* **1:51** 1.51 - Yesu-à Névi Pɩ́dɩ̋ tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̆y ye à n ye.

* **2:6** 2.6 - Dyêh yȁhnpní ànɛ̂ gblɔ̆y tɔ̃́nsàhnɔ́ nɛ̂ tyí-á n yo Liyel yah sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ ńkɛ̃́nɛ ni mɔ n sah kénɛ yȁhnpní sɔkɔ, tɛ́ pàh wil kɔ́lɔ́ sɔkɔ, képah náh pɩ, pàh n tyah yõke yɔ̋nɔ́lɛ, pě pé gblɔ̆y kãm n wel sépi ninɛ, ǹ pé gblɔ̆y tɔ̃ n sah Liyel yah.

9 Képah sɔkɔ, tyi yah wàh-ò dɩ̃́-á kè wɔ yah, kè
sɔ̏ mɛ vi mɔ pɩ dɩ̏vɛ̃nɛ, tɛ́ à náh sɔ̏ mɛ kénɛ dɩ̏vɛ̃
wɩ̏l-ǹsah pɩ̃. Ǹtɛ dɩ̏vɛ̃ díbípú nónó-á sɔ̏ di mɔ yɔlɛ,
pépi wɔ sɔ̏ ké wɩ̏l-ǹsah pɩ̃. Képah sɔkɔ, dɩ̃́ mɛ fúr
pɩ́-ò dɩ̃́ ye,
10 tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ, no pól-á ńkɛ̃́nɛ dɩ̏vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀
ǹgbò dibi. Névye-à wɔ kè syɔ̃ pé sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ,
nɛ̂-à mɛ nɔ́nyɩ̃́-ńkɛ̃́nɛ, pè n pyě képah dibi. Ǹtɛ
ǹmɔ pyě dɩ̏vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀ tɛ̃̀ wɔ koh sah à pɔ nɔ yɩ̃̌nkɔ̃
gbɩ̃́ tyɩ́ nɩ?
11 Képah ye pɩ Yesu gbɩ̌l tyɩ́pɩ́nɩ́ gbennɛ, à ǹ tɔ̃́rí
wɛ̃kɩ. Kǎh pɩ sɛ̃́, ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú mɛ gbah sɛ̃ ǹ yõ. Ȁ
gbɩ̌l mɛ̀ pɩ Kana kwil, Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
12 Képah náh, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ yṹ, ànɛ̂ ǹ yṹnpyé, ànɛ̂
ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú tiki yuku Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ. Tɛ́
sèpɩ̏n kwéy ó ye pè pɩ nɛ́npɔ́.

Gbɔ̀yɩ̃bɩ yɩ̃́nɩ̂nwɩ̏lkɩ̀nɔ́lɛ Liyel nɩ̂-ńsah gbô sɔkɔ

13 Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sɔ̏ mɛ de n tɛ
sɛ̃́, Yesu mɛ dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ.
14 Wǎh kyɩ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɩ nɛ n
yah gbɔ̀yɩ̃bɩ mɛ gbɔ̀lɛ n yɩ̃ ké sɔkɔ. Túkù mɛ
nyehlɛ n yãm, túkù mɛ képyɛ́nɩ̀nɛ n yãm, túkù
mɛ kèpíkípíkínɔlɛ n yãm, tɛ́ túkù tɔ mó mɛ pɔ
pé pɔ́ duke dukenɔ mɔ sah tàbǎlnɔ́ yõ, mɛ sélɛ n
sah n tũ.
15 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mnɔ yísyɔ́ pɩ yèfõhlɛ, tɛ́
gbɔ̀yɩ̃bɩ nɔ́pi pól yɩ̃ni wilki kélɛ Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ, à tahlɩ pé képyɛ́nɩ̀ ànɛ̂ pé nyeh tyɩ́. Tɛ́ pɔ́
sàhntʊ̏pu tàbǎlnɔ́ tu wilki mɔ, pé pɔ́nɔ́ kɔ̃ sè kwɛ.

16 Képah sɔkɔ, tɛ́ yo kèpíḱípíḱínɔ yȁmpu tyí nɛ,
pè sè pól tɔkɔ n yal ásȍ. Pè káh pé Sú Liyel gbôlɛ
n pɩ gbɔ̀ yı̋-ńsah gbôlɛ.
17 Wǎh fyɔ̀ képah yo, ǹ tȍ sa̋hpú dyɔ núkú to
kõ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y fı̋ yɔ́ tyílɛ, ńyãh sɔkɔ-á kè mɛ
wa̋rkínsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́:
«Liyel, á wɔ̀kɔ̀ tyí nɔ yı̋ı̋ ń tyí, fɔ́ɔ́ ké tyí sõnɔ n
pɩ ń ko ko tɛ̃̋nɛ.»†
18 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yȍtãm Yesu syah nɛ,
gbǐl tir nɛ̂ se à kɩ fɛ̃ pɩ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ, yĩ mɛ̀
pínɔ́ wɛ̃̆kı̀-á mɛ ǹ tyí nɩ?
19 Képah tɛ̃̋nɛ, Yesu mɛ pè syah nɛ ńkɛ̃́, pè Liyel
ní-ńsah gbô mɛ̀ sɔ, páh kɩ kè tõ mɔ sèpȉn tɔ̃́nı̀
sɔkɔ.
20 Wǎh képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yȍtãm à syah nɛ,
è, gbô nɛ̂nɛ mɔ ye tikininí pɔ́ kénúkò sɔkɔ, ǹmɔ
kɩ pɔ képah tõ mɔ sèpȉn tɔ̃́nı̀ ó sɔkɔ nɩ?
21 Ǹtɛ Liyel ní-ńsah gbô nɛ̂ tyí-á sȍ Yesu n yo,
képah ye kɩ sȍ n pɩ n pi ǹ wil gbɛ̃̋nsêlɛ.
22 Képah náh, Yesu-á pɔ ku tɛ́ yilki mɔ gbı̋ nɛ̂nɛ,
ǹ tȍ sa̋hpú dyɔ to kõ nɛ wǎh lésõ kè yo sah.
Képah sɔkɔ, pè sɛ̃ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yõ sɔkɔ, tɛ́
sɛ̃ Yesu wɛlɔ yónsàhnɔ́ tɔ yõ.

Yesu névye pól fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ

23 Tɛ́ Yesu-á sȍ mɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, Nsyifunɔ
yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh mɛ̀ syáh-ńsah, à sȍ mɛ gbǐl tyilɛ
n pɩ névye mɛ n yah. Kǎh pɩ sɛ̃́, névye náhnáh
sɛ̃ ǹ yõ.

† **2:17** 2.17 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.10.

24 Ǹtɛ Yesu sɔ̀̃ mɛ pé pól fɔkɔ sɔ̃nɔlɛ n pnɛ.
Képah ye, ǹmɔ tɛ̃ wɔ náh sɔ̀̃ mɛ sɛ̃ pé yɔ̃.
25 À névi nɩ kèdùkùlɛ n pnɛ. Képah ye, à pɔ
névi kèdùkù tɛ̃ yo ǹ tyí, ké yétɔ̂̃ náh sɔ̀̃ mɛ ǹ tyí.

3

Yesu ànɛ̂ Nikodɛmɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

1 Nsyifunɔ sɔkɔ, yɛ̃́ntɛ̃̂ yɔ́ lésɔ̃ mɛ pè n ye
Nikodɛmɩnɛ. À sɔ̀̃ mɛ Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú sɔkɔ.
2 Sɔ̃ yɔ́ lékẫhnɛ, à kyɩ wil Yesu tyí, tɛ́ yo ǹ tyí
nɛ kwɔ́-ò dɩ̃́, gbɩ̃̀l tyi nónó-á ǹmɔ n pɩ yɔ̀, ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ náh fɛ̃ sɛ̃́nknɔlɛ nɛ n pɩ n pi, nɛ́ Liyel náh
mɛ tɛ̃̀nɛ. Képah-á, páh pɩ̃ nɛ ǹmɔ-á kwɔ́-òlɛ, nɛ̂-á
Liyel tɛkɩ mɔ.
3 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ
n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ Liyel tɔ̃́rí wɛ n pi,
nɛ́ tɛ̃ náh tɔ̃ dubi késẫ́nnɛ.»
4 Képah sɔkɔ, Nikodɛmɩ nɛ, ǹtɛ névi
wàhnmɔntɛnɔ náh, sɔ̃́ se képah kɩ fɛ̃ pɩ nɩ?
À se kɩ fɛ̃ ǹ syɩ de ǹ yṹ fɔkɔ sɔkɔ, kɩ tɔ̃ dubi kɛ
ní-òlɛ nɩ?
5 Yesu mɛ tɔ̃ yo ǹ tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé
kélɛ n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n de n pi Liyel
tɔ̃́rí sɔkɔ, nɛ́ tɛ̃ náh tɔ̃ dubi ni, ànɛ̂ Liyel Mirki
gbɔ̀̃ yɔ̃.
6 Névi nɛ̂-à dubi névi tyí, névi ye tɛ̃̀nɛ. Tɛ́ névi
nɛ̂-à dubi Liyel Mirki gbɔ̀̃ yɔ̃, Liyel Mirki n nɛ n
mɛ tɛ̃ sɔkɔ.
7 Káh n yɛ kè á gbẫ̀n du, máh sɔ̃́npɩlɛ yo á tyí
nɛ, yáh yɩ̃nɛ yé tɔ̃ n dubi késẫ́nnɛ.

8 Ńyãh-à yẫhkí dyɔ, nɛ́npɔ́ ye kè n nɛ n pɩ n
yuku. Á kɩ ké pínɔ́ yɩ̃́nɛ n nohnɩ, tɛ́ á náh n pĩ
n pi ńyãh sɔkɔ-á kè wil, ànɛ̂ kǎh n yuku ńyãh.
Névi nɛ̂-à dubi Liyel Mirki gbɔ̃̀ yõ, tɛ̃ tɔ tyí n nɛ
n mɛ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ.»
9 Wǎh yo sɛ̃́, Nikodɛmɩ tɔ̃ nɛ, sɔ̃́ se képah kɩ fɛ̃
pɩ nɩ?
10 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔlɛ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
kwɔ́-ò ǹgbɛ̃nɛ Yisrayel sɔkɔ, tɛ́ á náh képahlɛ n
pnɛ nɩ?
11 Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ n yo á tyí nɛ, áyáh
nɛ̂nɛ n pnɛ, képah tyí-á à n nɛ n yo. Áyáh nɛ̂ wɛ,
à n pɩ képah tyí yónwàhpulɛ. Ǹtɛ yé náh mɛ sélɛ
n fɛ̃ n syi.
12 Mâh sétáh yõ tyilɛ n yo yé tyí tɛ́ yé náh mɛ
sɛ̃ sé yõ, mâh pɔ yɩ̃̂nyõ tyilɛ n yo yé tyí, yé kɩ pyě
fɛ̃ sɛ̃ sépi yõ sɔ̃́?
13 Ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃ náh dɔkɔ kyɩ yah yɩ̃̂nyõ sɔkɔ, à
wil Névi Pɩ́dɩ̃́ tyí sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á wil yɩ̃̂nyõ à tiki
pɔ.
14 Sɔ̃́-á lésõ Moyisi wahy kètɔ̀ pɩ yésãhrɩlɛ
gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ,* à dɔkɔ mɔ sah dahnɩ yõ, Névi Pɩ́dɩ̃́
tɔ yɩ̃nɛ à dɔkɔ mɔ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ.
15 Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹ yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂
min wɛ.
16 Yah, kèkõyɔ̃́ névye tyí ye kah nɔ Liyel tyí,
képah ye à ǹ Pi núkúní tɛkɩ mɔ, nɛ névi nɛ̂-à sɛ̃
ǹmɔ yõ, tɛ̃ tyí káh yɩkɩ, ǹtɛ tɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.
17 Liyel tɛ̃ wɔ náh ǹ Pɩ́dɩ̃́ tɛkɩ mɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ
nɛ, à pɔ lékàhlɛ névye kɔ̃ pé tyípêl yɩ̃nnɛ dɛ́! À

* **3:14** 3.14 - Yah n tɛ Yẫhnɔ́ 21.4-9.

ye à tɛkɩ mɔ nɛ, kèkõyő névye pwáhnmɔnɔ wɛ
ǹmɔ gbȍ yõ.
18 Névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ wɔ náh tɔ̃ n tuke n
pi. Ǹtɛ nɛ̂-à yahle sɛ̃̋nɔ́lɛ ǹmɔ yõ, tukey syɩkɩ tɛ
tɛ̃ yõ, wăh sɔ̃̋npɩ́ yahle sɛ̃̋nɔ́lɛ Liyel Pi núkúnɩ́ yõ.
19 Tukey mɛ̀ wɛ yɔ̀: Kyòo ye pɔ kèkõyő, tɛ́
névye tyɩ́pɩ́nɔ́-á pɩ tyɩ́túkúnȉnɛ sɛ̃, fɛ̃̋ntũ̂ tyɩ́ nɔ
kal pé tyɩ́ kyòolɛ.
20 Névi nɛ̂-à tyɩ́túkúnȉnɛ n pɩ, kyòo tyɩ́ náh n
nɔ tɛ̃ tyɩ́ gbógbó. Tɛ̃ n pĩ nɛ páh kɩ pɔ kyòo yah,
pé tyɩ́túkúnȉ pɩ́nɔ́-á kɩ wil mɔ kwèyy. Képah ye,
à náh n pɔ kyòo yah sɔkɔ.
21 Ǹtɛ névi nɛ̂-à gbɩ wɛ̃̋kɩ̀lɛ n kɔ, ǹmɔ n pɔ kyòo
yah sɔkɔ. Ȁ n nɛ n mɛ ké tyɩ́ nɛ, no pé tyɩ́pɩ́nɔ́ wɛ
pnɛ́yy sépi nónó-á mɛ n pɩ Liyel dyɔ dyɔ tɛ̃̋nɛ.»

Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo Yesu tyɩ́ sɔkɔ

22 Képah náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tȍ sấhpú pɔ tɛ̃ yah
Nsyude gbɛ̃̋nyah sɔkɔ. Ȁ sȍ mɛ névyelɛ n wel n
wilki ni sɔkɔ.
23 Tɛ́ ni-á sȍ mɛ dò Yɛno kwil sɔkɔ sɛ̃, képah ye
Nsyɔ̃ tɔ mó mɛ wèlwȉlkȉnɔ́lɛ n pɩ nɛ́npɔ́. Névye
sȍ mɛ n pɔ n pɔ ǹ tyɩ́, à kɔ̃ à pélɛ n wel n wilki
ni sɔkɔ. Nɛ́npɔ́ sȍ mɛ yúkɛy Salimi kwillɛ.
24 Légbɩ̃̋nɛ, pè náh sȍ tɔ̃̋nɩ̀ Nsyɔ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.
25 Képah sɔkɔ sõ yɔ́lɛ, yékâb yɔ́ de Nsyɔ̃ tȍ
sấhpú ànɛ̂ Nsyifu yɔ́ wrɔ́, pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah dùkù
tyɩ́ yõ, à yĩnɛ pé tyi kȍnsàhnɔ́lɛ.

26 Kǎh pɩ sɛ̃́, Nsyɔ̃ tõ̀ sẫhpú mɛ Nsyɔ̃ nyáh sõ
kyɩ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, pé kwɔ́-ò dɩ̃́, dɩ̃́ nɛ̂-á lésõ ǹnɛ
Nsyurdɛ̃ yɔ́nkahnɩnɛ, tɛ́ à ǹ tyɩ́lɛ n yo pé tyɩ́ kɛ̀;
à yah, ǹ tɔ-á mɛ yuku névyelɛ n wel n wilki ni
sɔkɔ. Tɛ́ no pól-á mɛ pé yah mɔ ǹmɔ tɩ̃̀nnɛ.
27 Ǹtɛ Nsyɔ̃ mɛ yo pé tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Nɛ́ Liyel náh
yɩ̃́n-ńsah nɛ̂nɛ névi kõ, tɛ̃ se kɩ fɛ̃ kè wɛ?
28 Yépi ńtɛ̃ ye ńmɔ tàrfyɔ̀lɛ nɛ máh lésõ
kè yo dal mɔ yé tyɩ́ nɛ ńmɔ náh Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ. Ǹ tɛ̃ntõ̀ ó-á mé pɔ pɩ́-ńsah ǹ
yahlɛ.†
29 Yé yah, nɛ̂ tyɩ́-á sépɩ́llɛ, ǹ pɛ ye. Tɛ́ pɛ mɛ̀ kódɩ̃́
n mó nɛ n mɛ pɛ mɛ̀ tnɔ̂. Kódɩ̃́ mɛ̀-à pɛ mɛ̀ wɛ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ, kè n pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyɩ́. Sɛ̃́nkõ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ye ńmɔ sɔkɔ. Ń nɩ mɛ vɩ syɩ ké yɩ̃̀n tyɩ́.
30 Wãn yĩnɛ kè nɛ n mɔ ǹmɔ yĩn wɩ̃̀lnɔ́ yõ,
kwâh mó nɛ n wilki ńmɔ tyɩ́ sɔkɔ.
31 Névi nɛ̂-á n wil yɩ̃̂nyõ, ǹmɔ ye no pól yõ. Tɛ́
névi nɛ̂-á mɛ sétáh mɛ̀ yõ, sétáh mɛ̀ névi ye ǹnɛ.
Sétáh mɛ̀ yõ tyi ó ye ǹmɔ kɩ fɛ̃ n yãh dò. Ǹtɛ,
nɛ̂-á n wil yɩ̃̂nyõ, ǹmɔ mɛ no pól yõ.
32 Wǎh tyi nónó wɛ, tɛ́ tyi nónó noh, sépi tyɩ́ ye
à n yo n wah, tɛ́ nɛy náh mɛ ǹ wɛy fɛ̃ syi.
33 Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ wɛy fɛ̃ syi, tɛ̃ mɛ kélɛ n wɛ̃kɩ tɔ́tɔ́
nɛ gbɩ-á Liyel wɛynɛ.
34 Ǹmɔ nɛ̂-á Liyel tɛkɩ mɔ, à ǹ Mirkilɛ à kõ yɩ̃́ɩ̃́.
Liyel wɛy ye à n nɛ n yo.
35 Sú Liyellɛ, ǹ Pɩ́dɩ̃́ tyɩ́ nɔ ǹ tyɩ́. Képah ye à tyi
pól dahbɩ ǹmɔ gbõ̀.

† **3:28** 3.28 - Yah n tɛ Malaki 3.1.

36 Névi nɛ̂-à sɛ̃ Liyel Pídǐ́ yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min
wɛ. Tɛ́ névi nɛ̂-à yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ǹ yõ, tɛ̃ náh kénɛ
min wɛ n pi. Liyel pèkè kɩ mɛ tɛ̃ yõ gbǐ́mɛgbǐ́.»

4

Yesu ànɛ̂ Samari pi yɔ́lɛ

1-3 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú sɔ̃̀ noh nɛ
Yesu-á mɛ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ n wɛ, mɛ pélɛ n wel n wilki
ni sɔkɔ à kal Nsyɔ̃nɛ. Tɛ́ Yesu ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ n wel n
wilki névyelɛ ni sɔkɔ ǹ gblɔ̃̌y dɛ́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú ye sɔ̃̀
n pɩ ké tɔ̃̀lɛ. Képah sɔkɔ, Yesu-á pɔ képah yónɔ́
noh gbǐ́ nɛ̂nɛ, à yal Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ ànɛ̂ ǹ
tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ, à ǹ syɩ n yuku Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
4 Tɛ́ képah wɔ sɔkɔ, à sɔ̃̀ yĩnɛ à Samari gbɛ̃̆nyah
kɔ kah.
5 Wɑ̃̆h n yuku, à kyɩ yĩni tɛ̃ Samari kwil yɔ́ sɔkɔ,
pè n ye Sikarlɛ. Kénɛ kwil mɛ Nsyosɛfu swɑ̃h tnɔ̂,
nɛ̂-á lésõ ǹ sú Nsyakɔbɩ à kɔ̃.
6 Tɛ́ Nsyakɔbɩ kwlɛ̀y sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́. Yesu-á wil
kɔ́lɔ́ sɔkɔ tɛ́ kwlɔ, à sɔ̃̀ mɛ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ kénɛ kwlɛ̀y
yõ. Tɛ́ gbĩ sɔ̃̀ mɛ yɔ̃̀tah sírr kénkɔ̃ sɔkɔ.
7 Képah sɔkɔ, Samari pi yɔ́-á pɔ yɔ dí-ńsah,
Yesu mɛ à syah nɛ à ninɛ pé kɔ̃ pé wɔ.
8 Tɛ́ légbǐ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ yɔ̃ke
yáhndwe-ńsah kwil nɩyɔ̃́.
9 Képah sɔkɔ, Samari pi mɛ à syah nɛ, kè se pɩ
sɔ̃ tɛ́ ǹmɔ nɛ̂-á Nsyifulɛ, à kɩ pɔ wɔ wɔ ninɛ n
ni péwɔ Samari nɛy tyí nɩ? Kègbɩ tɛ̃ yõ Nsyifunɔ
náh ńtyĩ́nɔ sɔ̃̀ n pɩ n soh wɛ̃ tyí ànɛ̂ Samari tɑ̃nnɛ.

10 Wǎh yo sɛ̃̈, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Liyel-á
nɛ̂nɛ névilɛ n kɔ̃, wâh sɔ̃̀ mɛ kélɛ n pnɛ, tɛ́ pĩ
nɛ́dúkú nɛ̂-á n yo n mɔ á tyí yɔ̀, áwɔ ye náhkɩ
sɔ̃̀ ni wɔ wɔ ninɛ ǹ tyí, tɛ́ à náhkɩ ninɛ ǹ kɔ̃ nɛ̂-á
minnɛ névilɛ n kɔ̃.»
11 Képah sɔkɔ, pi nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃̈, kwlɛ̀ndɩ̀kɩ̀ náh mɛ
ǹmɔ tyí, tɛ́ kwlɛ̀y-á mó tɔ̃ mɛ súkúlínɔ́lɛ, à se
náhkɩ sɔ̃̀ wɛ ńyãh kénɛ ninɛ nɩ?
12 Ńkɛ̃̈ pépi náh nɛy Nsyakɔbɩ nɛ̂-á pé kɔ̃ kwlɛ̀y
mɛ̀nɛ, tɛ́ ké ni wɔ sɔkɔ ànɛ̂ ǹ wɛ̃́npɩ̀lɛ, à tahlɩ ǹ
yípɛ̂y tyí, ǹmɔ se kal Nsyakɔbɩ mɛ̀nɛ nɩ?
13 Yesu mɛ nɛ: «Névi nɛ̂-à kwlɛ̀y mɛ̀ ni wɔ, níkɩ̀
kɩ tɔ̃ pɔ tɛ̃̀ tɛ̃.
14 Ǹtɛ ńmɔ-à ninɛ névi nɛ̂ kɔ̃, tɛ̃-à kè wɔ, níkɩ̀
náh tɔ̃ tɛ̃̀ tɛ̃ n yah n pi póllɛ. Kè kɩ n pɔ n mɔ
lègbèr tyí kɔ̃lɛ tɛ̃̀ sɔkɔ, kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̈ minnɛ n kɔ̃.»*
15 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃̈, à pé kɔ̃
kénɛ ninɛ, níkɩ̀ kɔ̃ kè káh tɔ̃ pélɛ n tɛ̃, ànɛ̂ pé káh
tɔ̃ pɔ ásɔ̃̂ yɔ tɛ̃̀ di yĩnnɛ.
16 Wǎh yo sɛ̃̈, Yesu mɛ nɛ, à kyɩ ǹ pɛ ye pè pɔ
ásɔ̃̂.
17 Képah sɔkɔ, pi nɛ pɛ náh mɛ pé tyí. Yesu mɛ
nɛ, gbɩ-á à yo nɛ pɛ náh mɛ pé tyí.
18 Pɛbɩ nɛ́pĩ̂ kwâl tyí-á à tɛ̃ yah sɔkɔ, tɛ́ nɛ̂ tyí-á
tɔ̃ ǹnɛ núkúnúkú yɔ̀, gbɩ-á à yo, ǹ pɛ náh ǹnɛ.
19 Képah tɛ̃̀nɛ, pi mɛ yo Yesu tyí nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃̈, páh
kè kyɔmɩ wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò-á ǹnɛ.
20 Ńkɛ̃̈ pépi náh tãn-á Liyellɛ n gbilki ńyãh

* **4:14** 4.14 - Yah n tɛ Nsyeremi 2.13.

sɔkɔ, nɛ́npɔ́-á mɛ yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ yàhàh.† Ǹtɛ pépi
Nsyifunɔ wɔlɛ, pépi n nɛ n yo nɛ, Liyel-á yĩnɛ
à nɛ n gbilki ńyãh sɔkɔ, nɛ́npɔ́-á mɛ Yerusalɛmɩ
sɔkɔ.
21 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pi tyɩ́ nɛ: «Sɛ̃ ń yõ.
Sõ yɔ́ mɛ n pi, nɛy náh tɔ̃ pɔ Sú Liyel gbilki n pi
yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ, képah náh pɩ, Yerusalɛmɩ ńtɛ̃ sɔkɔ.
22 Yépi Samari tãnnɛ, yě Liyellɛ n gbilki tɛ́ yé
náh ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ápi Nsyifunɔ tyɩ́ ye Liyel syɔ̃
à pwáhnmɔnɔlɛ n kɔ̃. Képah ye á ǹnɛ n pnɛ, tɛ́
ǹnɛ gbilki.
23 Ǹtɛ gbĩ yɔ́ mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú
ńtɛ̃nɛ yɔ̀. Képah sɔkɔ ye Sú Liyel gbɩ́lkɩ́pú kègblɔ
kɩ ǹnɛ n gbilki ǹ Mirki gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ ànɛ̂ gbɩ wɛ̃̆kì
yõ. Gbɩ́lkɩ́nɔ́ mɛ̀ dùkù pɩ́pú névye ye Sú Liyel n
nɛ n yah n kɔ̃.
24 Liyellɛ, Mirki ye ǹnɛ. Képah ye, nónó-á ǹnɛ
n gbilki, pè yĩnɛ pè ǹnɛ n gbilki ǹ Mirki gbɔ̃̀ yõ,
ànɛ̂ gbɩ wɛ̃̆kì yõ.»
25 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ, páh pĩ nɛ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔ-á kɩ n pɔ n pi, nɛ̂-á pè n ye Kristalɛ.
Ǹmɔ-à pɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, wǎh kɩ pɔ tyi pól dùkù yo
wah pé tyɩ́.
26 Yesu mɛ nɛ: «Ǹmɔ ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á n yo n mɔ
á tyɩ́ yɔ̀.»

27 Wǎh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃̂hpú mɛ pé
syɩ pɔ de. Tɛ́ pǎh pɔ à wɛ à mɛ n yãh ànɛ̂ pilɛ sɛ̃́,

† **4:20** 4.20 - Nsyifunɔ-á sɔ̃̀ yahle pɩ́nsòhnɔ́lɛ Samari tãnnɛ, képah ye Samari tãn kɔ̃ pè mɛ kyɩ pé Liyel ní-ńsah gbô mɔ sah gbɔ̀pɔlɛ yɔ̃lɩ yɔ́ yõ, nɛ̂-á pè n ye Karisimnɛ.

kè pé gbɛ̏n du.‡ Ǹtɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ syi à
piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ pi mɛ̀ tyı́,
képah náh pı, tir nɛ̂ se à n yo ǹ tyı́ nı?
28 Képah tɛ̃nɛ, pi ǹ ni pı̋n sah nɛ́npɔ́, tɛ́ to kyı
kwil nıyɔ̋, à kyı tyah n yo no tyı́ nɛ,
29 pè pɔ nɛ n yah dı̋ yɔ́lɛ, à péwɔ tyı́pı́nı̀ pól yo
pé tyı́ lɛ́! Ǹmɔ káh kı nɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ
dɛ́?
30 Képah sɔkɔ, névye mɛ wil kwil nıyɔ̋ mɛ n
yuku Yesu tnɔ̂.
31 Tɛ́ légbı̋nɛ, Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú sɔ̏ mɛ Yesulɛ n ni
nɛ, kwɔ́-ò dı̋, à yɔ̃ke yɔ̃ kɛ̀!
32 Ǹtɛ Yesu mɛ pè syah nɛ, yɔ̃ke yɔ́-á mɛ péwɔ
tyı́ yɔ̃ yɔ̃ tɛ̃nɛ, nɛ̂-à pépi náh kélɛ n pnɛ.
33 Képah sɔkɔ, ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú sɔ̏ mɛ wɛ̃nɛ n piki n
yah nɛ, ǹnı̂ se kı mɛ pɔ yɔ̃kelɛ à kɔ̃ nı?
34 À mɛ yo pé tyı́ nɛ: «Liyel nɛ̂-á tɛkı mɔ ńmɔlɛ,
wăh mɛ nɛ̂ tyı́, képah pı́nɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̏ pı́ntɛnɔ ye
pı ńmɔ yɔ̃kelɛ.
35 Yépi náh ńkɛ̃nɛ nɛ n yo nɛ, ńwɔ̃lɔ́ ńyɑ̋h-á tɔ̃
wũ tɛ́ sèmukɔ tɔkɔ gbı̋ kı nɔ di? Ǹtɛ ńmɔ wɔ
kı yo yé tyı́ nɛ, yé yé yey yɔ̃ n yah sèmukɔlɛ
kòntɛ̃nɔ́lɛ swɑ̃h sɔkɔ, tɔkɔ tɔkɔ tɛ̃nɛ.
36 Névi nɛ̂-à mɛ sèmukɔlɛ n tɔkɔ, ǹ tɔ̏ pı́nɔ́
lédyáhnı́ mɛ tɛ ǹ tyı́; sèmukɔ pɔ́rı́ nɛ̂-á à n tuke
n mɔ, névye ye nónó-á kı tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ n pi.
Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-á mɔ sélɛ, ànɛ̂ névi nɛ̂-á sè
tɔkɔ, pé pól kı nı̀vı̀nı̀ pı wɛ̃ tyı́.

---

‡ **4:27** 4.27 - Nsyifunɔ nónó-á sɔ̏ pı kwɔ́púlɛ, pè náh sêlɛ n tı̃nki wàh mɛ ǹ gblɔ̌y; ké dú dɔkɔ kàh pı Samari nɛynɛ.

37 Képah n wɛ̃kɩ nɛ, gbɩ-á sèm̀ìrkì mènɛ, nɛ̂-á n
yo nɛ ńkɛ̃: ‹Ǹnî kɩ sèmukɔ mɔ, tɛ́ ǹnî kɩ sè tɔkɔ.›
38 Yépi náh swãh nɛ̂ tõ, ńmɔ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé
kyɩ képah sèmukɔ tɔkɔ. Nósyɔ́ ye tɔ̃̀ pɩ ké sɔkɔ,
yépi kɔ̃ yé pɔ wɛ de pé tɔ̃̀ pínɔ́ yén sɔ̃̀.»
39 Tɛ́ pi mɛ̀-á sɔ̃̀ wɛy nɛ̂ yo nɛ, dɩ̃́ mɛ̀-á péwɔ
tyɩ̃́pínì pól yo pé tyí, képah yĩnnɛ Samari tãn
náhnáh sɔ̃̀ sɛ̃ Yesu yõ kwil mɛ̀ sɔkɔ.
40 Képah ye Samari tãn nɔ́pi-á kyɩ Yesu tyí, pè
à ni nɛ à wũ pé tyí. Yesu mɛ wũ nɛ́npɔ́ à sèpı̃̀n
nı̃́nì pɩ.
41 Képah tɛ̃̀nɛ, névye náhnáh tɔ̃ sɛ̃ Yesu yõ wǎh
wɛlɔ nónó yo pè noh sépi yĩnnɛ.
42 Tɛ́ mɛ tyah n yo pi mɛ̀ tyí nɛ, ǹmɔ yóré ó
yĩn náh tɔ̃ pépi sɛ̃ Yesu yõ dɛ́! Ńkɛ̃ pépi ńtɛ̃ tɔ-á
ǹ wɛy wɛ noh nı̃́kı̃́lɛ, tɛ́ pĩ nɛ kègbɩ tɛ̃ yõ, ǹmɔ-á
ńtyı̃́nɔ kèkõyɔ̃́ pwáhnmɔ-òlɛ.

Nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ pı̃̂dı̃́ dɛ́nmɔnɔlɛ

43 Yesu-á sèpı̃̀n nı̃́nì nɔ́pi pɩ tɛ, à yal nɛ́npɔ́ à
yuku Kalile gbɛ̃̀nyah sɔkɔ.
44 Tɛ́ à mó tɔ̃ lésõ kè yo nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syı̃́nyo-ò
náh n tɛ̃ plɛ ǹ sú kwil sɔkɔ.
45 Ǹtɛ Kalile tãn tɔ-á lésõ kyɩ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ
tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, tɛ́ Yesu tyı̃́pínɔ́
wɛ sɛ̃́, képah ye wǎh pɔ pɔ pé gbɛ̃̀nyah sɔkɔ, pè
mɛ à tɔ̃ sah tɛ̃.
46 Képah sɔkɔ, Yesu sɔkɔ kénɛ gbɛ̃̀nyah kwil mɛ̀
sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Kanalɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye lésõ à
ni vi mɔ pɩ dı̃̀vɛ̃nɛ. Tɛ́ nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ lésõ mɛ yɔ̃̀tɛ̃

dɩ́ yɔ́ tyɩ́ Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ. Ǹ píɗɩ́ náh lésõ
mɛ lènɔlɛ.
47 Wǎh pɔ noh nɛ, Yesu-á mɛ wil Nsyude
gbɛ̌nyah sɔkɔ à pɔ Kalile sɔkɔ, à mɛ ǹ nyáh sõ
kyɩ à ni nɛ, à tiki pɔ Kapɛrnayumi sɔkɔ, à pɔ pé
píɗɩ́ dɛ mɔ pé kɔ̃; wǎh mɛ n tyah kúnɔ́lɛ.
48 Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, pè se yɔ́ kɩ fɛ̃ sɛ̃ yah
péwɔ yõ; nɛ́ gbɩ̌l ànɛ̂ gbɛ̃ndùnɩ̀ tyi náh pɩ pè wɛ
nɩ?
49 Ǹtɛ dɩ́ mɛ tɔ̃ yo ǹ tyɩ́ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, à tiki pɔ
súú péwɔ tɩ̃̀nnɛ pé dípír káh pɔ ku.
50 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ syɩ sɔkɔ
ǹ tɩ̃̀nnɛ, ǹ píɗɩ́-á dɛ. Dɩ́ mɛ sɛ̃ ǹ wɛy mɛ̀ yõ, tɛ́ ǹ
syɩ.
51 Wǎh mɛ wɛ̃kɩ̀ yõ, ǹ tɔ̃̀npɩbɩ pɔ à yohnɩ, tɛ́ yo
ǹ tyɩ́ nɛ, ǹ píɗɩ́-á dɛ.
52 À mɛ pè piki yah nɛ, gbɩ̃́ nɛ̂ se fàhfàh de ǹ
tyɩ́ nɩ? Pè mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, ńnínɩ́ gbɩ̃̀ntɔ̃ pɔ̃́ sɔkɔ-á
wɩ́lvyɑ̃́hnɩ̀ à fin mɔ.
53 Képah sɔkɔ, dípír sú kè kyɔmɩ wɛ nɛ légbɩ̃́
mɛ̀-ó sɔkɔ-á Yesu yo pé tyɩ́ nɛ, pé nɛ n yuku, pé
píɗɩ́-á dɛ. À tɔkɔ légbɩ̃́ tyɩ́, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól
sɛ̃ Yesu yõ.
54 Tɛ́ Yesu-á wil Nsyude gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, à pɔ
Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, képah ye à pɩ gbɩ̌l ní-òlɛ.

5

Sèkùkù dɩ́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

1 Tyi nɔ́pi sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Nsyifunɔ syáh yɔ́-á
pɔ n syah Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, Yesu dɔkɔ yuku
nɛ́npɔ́.
2 Tɛ́ Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, pɛ́kɩ̀ yɔ́ sɔ̏ mɛ
tɵ̏nsàhnɔ́lɛ ninɛ ké sɔkɔ ké kwil dé-ńsah yɔ́ tnɔ̂,
nɛ̂-á pè n ye Képyɛ́nɩ̀ dé-ńsahlɛ. Pè kénɛ pɛ́kɩ̀lɛ
n ye Bɛtɩsatalɛ Yebre wɛy sɔkɔ. Kènkɑ̏lnɔ́ kwlɔ́
sɔ̏ mɛ pɩ́nɔ́lɛ ké gbɔ̀pɔ sɔkɔ.
3 Yámpú náhnáh sɔ̏ mɛ sɛ̃́ntɛ̃̏nɔ́lɛ kènkɑ̏l nɔ́pi
sɔ̏. Yɩ̃́tũbi sɔ̏ mɛ, ànɛ̂ gbáhkɩ̀ núkú névyelɛ,
à tahlɩ sèkukubi tyɩ́. [Pè sɔ̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ ni
dúkúrɩ́nmɔnɔ syɩkɩ n tɛ̃.
4 Yé náh wɛ di, yɩ̃̂nyɔ̃ tɔ̏npɩ yɔ́ sɔ̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ n de
n pɔ ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ kélɛ n dukuri n mɔ, tɛ́ yɔ́nwɔ́
nɛ̂ ǹgbò-à de ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ yam-à sɔ̃́ mɛ dùkù
nɛ̂nɛ, à n dɛ.]
5 Tɛ́ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, dɩ̃́ yɔ́ lésɔ̃ mɛ sèkùkùlɛ pópó
ye yɔ̃gbɑ̃m pɔ́ kwɑ̌rtɔ̃nɔ.
6 Yesu-á à wɛ sɛ̃́, tɛ́ pɩ̃ nɛ ǹ sɛ̃́ntɛ̃̏nɔ́ di-á mo
nɛ́npɔ́, à à piki yah nɛ, à se mɛ ké tyɩ́ nɛ pé dɛ
nɩ?
7 Sèkùkù dɩ̃́ mɛ nɛ, pé yɔ̏tɛ̃, ni-à tyah n dukuri
n mɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, nɛy náh n wɛ à pélɛ n yohnɩ n
mɔ pé n wɛ n de ké sɔkɔ. Péwɔ tɛ̃́-à pópó nɛ pé
wɛ n de, ǹnɩ̂ pé dyàh tɛ̃ n de.
8 Wǎh yo sɛ̃́, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à yuku ǹ sɛ̃
sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ.
9 Nɛ́npɔ́ swɔ, dɩ̃́ núkú dɛ. À mɛ yuku ǹ sɛ̃ sɛ̃
kwâh tɔkɔ à n kɔ.

Tɛ́ lésɔ̃ pɔ yɩ̃nɛ Nsyifunɔ mɩ mɩ yòhlɛ.

10 Képah sɔkɔ, dɩ́ nɛ̂-á dɛ́nmɔnɔ wɛ, Nsyifunɔ
yɔ̃̀tãm à syah nɛ ńkɛ̃́, mɩ mɩ yòh-á kwɛynɛ. À
náh yĩnɛ à ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ.
11 Ǹtɛ dɩ́ mɛ pè syah nɛ, nɛ̂-á dɛ mɔ pélɛ, ǹmɔ-á
yo pé tyí nɛ, pé pé sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ.
12 Pè mɛ à piki yah nɛ, nɛ̂ se yo ǹ tyí nɛ, à ǹ sɛ̃
sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ nɩ?
13 Légbĩ́nɛ, Yesu mó tɔ̃ sɔ̃̀ yal tɛ dɩ́ mɛ̀ tnɔ̂, à de
tɔ́wû sɔkɔ nɛ́npɔ́. Tɛ́ dɩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ Yesu dɛ mɔ, kénɛ
dɩ́ náh sɔ̃̀ ǹnɛ n pnɛ.
14 Képah náh, Yesu pɔ à wɛ Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ tɛ́ nɛ, à yah, wăh dɛ́nmɔnɔ wɛ yɔ̀, à káh tɔ̃
tyípêllɛ n pɩ, tir yɔ́ kɔ̃ kè pɔ à nɔ nɛ̂-á kal ńyɔlɛ
dɛ́!
15 Képah tɛ̃̀nɛ, dɩ́ kyɩ ké yah yo Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm
syah nɛ, Yesu-á sɔ̃̀ dɛ mɔ pélɛ.
16 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tyah lékàhlɛ
Yesulɛ n kɔ̃, wăh sɔ̃́npílɛ dɛ́nmɔnɔ pɩ mɩ mɩ yòh
sõlɛ.*
17 Yesu mɛ nɛ, péwɔ Sú Liyel-á mɛ tɔ̃̀ sɔkɔ
kṹmm, péwɔ tɔ́-á mɛ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ n pɩ.
18 Yesu-á képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tɔ̃
lékàhlɛ ǹnɛ n gbah n kɔ̃, à ǹ kònmɔ-ńsahlɛ n yah
n kɔ̃, tɛ́ nɛ wăh mɛ mɩ mɩ yòh dɛ̂llɛ n pɩ. À wil
képah sɔkɔ, wăh tɔ̃ mɛ n yo nɛ ńkɛ̃́, pé Sú tɔ́tɔ́-á
Liyellɛ, à ǹ gblɔ̃̌ynɛ n pɩ núkúlɛ ǹnɛ.

Tyi nónó-á yo Liyel Pĩ́dɩ́ tyí sɔkɔ

* **5:16** 5.16 - Yáh wɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm lékàhlɛ Yesulɛ n kɔ̃, pépi tɛ̃̀ sõnɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ, tɔ̃̀ ye á pɩ.

19 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃:
«Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, Pídɩ̃́ náh fɛ̃
tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ǹ yah yɩ̃́nɛ, nɛ́ à náh ké pínɔ́
wɛ yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á nɛ̂nɛ n pɩ, sɛ̃́nkɔ̃
ye Pídɩ̃́ tɔ n nɛ n pɩ.
20 Pídɩ̃́ tyí nɔ Sú Liyel tyí. Képah ye, wàh tyi
nónó póllɛ n pɩ, ǎ sé pínɔ́lɛ ǹnɛ n wɛ̃kɩ. Tɛ́ wǎh
tyi nónónɛ à wɛ̃kɩ, à kɩ tɔ̃ pɔ sé lékan pínɔ́lɛ à
wɛ̃kɩ n pi, nónó-á kɩ yé gbɛ̃̀n du.
21 Sɔ̃-á Sú Liyel lékyîlɛ n yilki n mɔ, à minnɛ
pélɛ n kɔ̃, sɛ̃́ntɛ̃ ó ye névi nɛ̂-à Pídɩ̃́ dyɔ, ǎ minnɛ
tɛ̃ kɔ̃.
22-23 Sú Liyel mɛ ké tyí nɛ, no pól gbílkínɔ́lɛ n
sah Pídɩ̃́ yõ, sɔ̃-á pè kélɛ n sah ǹmɔ yõ. Képah ye,
à náh ǹnî yɔ́ ńtɛ̃nɛ n tuke. À ye no pól tukey tyí
dahbɩ ǹ gbɔ̃̀. Tɛ́ névi nɛ̂-à gbílkínɔ́lɛ n sàh-ǹkɛ̃́nɛ
ǹmɔ yõ, ǹ tɛ́kínmɔ-ò Liyel ye tɛ̃ yahle gbílkínɔ́lɛ.
24 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí nɛ, névi
nɛ̂-à ń wɛy noh, tɛ́ sɛ̃ ń tɛ́kínmɔ-ò yõ, tɛ̃-á kɩ tyɛ́-
ńkɛ̃ min wɛ. À náh n tuke n pi. Wǎh wil tɛ kũ
sɔkɔ, tɛ́ min wɛ.†
25 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, gbĩ yɔ́
mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú ńtɛ̃nɛ yɔ̀. Képah
sɔkɔ ye névye nónó-á mɛ kúnɔ́lɛ Liyel tyí tɩ̃̀nnɛ,
pè kɩ ńmɔ yɩ̃́npɔ̃ noh, ńmɔ nɛ̂-á Liyel Pídɩ̃́nɛ. Tɛ́
nónó-à kè noh, pè kɩ min wɛ.

† **5:24** 5.24 - Wɛy nɛ̂-á Yesu yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀ nɛ ńkɛ̃: «Wǎh wil tɛ kũ sɔkɔ, tɛ́ min wɛ.» Képah álɛ n wɛ̃kɩ nɛ, tyípêl-á yíkínɔ́ nɛ̂ pɩ Liyel ànɛ̂ névye wrɔ́, kũ-á kélɛ Liyel tyí tɩ̃̀nnɛ. Ǹtɛ Yesu yõ sɛ̃́nɔ́lɛ, tyɛ́-ńkɛ̃ min tyàhnɔ́-á kélɛ Liyel tyí tɩ̃̀nnɛ.

26 Sɔ̃́-á Sú Liyellɛ min nɛ́tɛ̃̄nɛ, sɛ̃́ ye ńmɔ nɛ̂-á ǹ
Píďínɛ, à ńmɔ tɔ kɔ̃ mé pɩ min nɛ́tɛ̃̄nɛ.
27 Tɛ́ máh pɩ Névi Píďínɛ sɛ̃́, à tukey tùkènɔ́
tɛ̃́nwɛnɔlɛ ń kɔ̃.
28 Ǹtɛ yé káh n yɛ tyi nɔ́pi yé gbɛ̂̀n du. Gbĩ yɔ́
mɛ n pi, lékyî pól kɩ ń yɩ̃́npɔ̃́ noh,
29 tɛ́ kɩ yuku. Képah sɔkɔ, nónó-á tyɩ́péplɔ pɩ,
pépi kɩ yuku tyɛ́-ńkɛ̃̄ min wɛ yĩnnɛ. Tɛ́ nónó-á
mó tyɩ́pêl pɩ, pépi wɔ kɩ yuku fõh yĩnnɛ.
30 Ńmɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ń yah yɩ̃́ĩnɛ.
Ń Sú Liyel-à yo sɔ̃́ ń tyí, sɛ̃́ ye mè n nɛ n kãm
wɛynɛ tukey sɔkɔ. Mé náh mɛ ń gblɔ̆y nìvìnì tyi
pí-ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ,
ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí, képah ye mè n nɛ n pɩ. Képah
ye, ń wɛy kɛ̂̀mnɔ́ n pɩ gbɩ wɛ̃́kì yõ.
31 Ńmɔ-à kɩ nɛ̂ n yo ń gblɔ̆y tyílɛ, nɛ̂ kɩ sɛ̃ ń
tyɩ́yónɔ́ yõ?
32 Ǹtɛ nɛ́káhkí ye n yo n wah ń tyílɛ, tɛ́ mé pĩ
nɛ tyi nónó-á à n yo ńmɔ tyí sɔkɔ, gblɔ-á sélɛ.
33 Yáh névye nónó tõ Nsyɔ̃ tyí ńmɔ tyí sɔkɔ, tɛ́
à tyi nónó yo, gblɔ ye sélɛ.
34 Ǹtɛ mé se yɔ́ mɛ n yah n kɔ̃ nɛ, névi tɛ̃́ wɔ
ń dùkùlɛ n yo? Yé pwáhnmɔnɔ wɛ yĩn ye mé tyi
nɔ́pilɛ n yo yé tyí.
35 Nsyɔ̃ lésõ pɩ kyòolɛ fɔ̀tnɔ̀ tɛ̃̀nsàhnɔ́ tyí kɔ̃lɛ.
Tɛ́ kè yé dyɔ, yé nìvìnì pɩ ǹ kyòo sɔkɔ wrɔ́ kwéy
yɔ́ ó sɔkɔ.
36 Ǹtɛ ńmɔ wɔlɛ, Sú Liyel-á tɛ̂̀n nónó dahbɩ ń
gbɔ̂̀ ń kɔ̃ mé n pɩ, sépi ńtɛ̃ mɛ ń dùkùlɛ n wɛ̃kɩ n
wah n kal Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo ń tyí sɔkɔ. Kénɛ tɛ̂̀n nɔ́pi

píɩnɔ́ ye n wɛ̃kɩ nɛ, Sú Liyel-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.
37 Tɛ́ à wil képah tyíɩ sɔkɔ, Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńnɛ, ǹ tɔ ń tyíɩ yo wah. Ǹtɛ yé náh ǹ wɛlɔ noh
yah póllɛ, yé náh se tɔ̃ à wɛ yah yı̃́nɛ.
38 Ǹ wɛy náh mɛ n tɛ̃ yé nnɔ sɔkɔ. Yé náh wɛ
wăh ńmɔ tɛkɩ mɔ, yé yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ń yɔ̃ di?
39 Yè n nɛ mɛ n sõ nɛ, yáh kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y kàrnɔ́ sɔkɔ, ǹ tɛ́ kélɛ n kar fírfír.
Ǹtɛ képah ye mó tɔ̃ yo wah tɔ́tɔ́ ńmɔ tyíɩlɛ.
40 Tɛ́ yé náh mó tɔ̃ mɛ ké tyíɩ nɛ, yé pɔ ńmɔ tyíɩ,
yé pɔ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.
41 Mé náh mɛ n yah n kɔ̃ nɛ névye ńnɛ n gbilki.
42 Mé yé dùkùlɛ n pnɛ. Liyel tyíɩ náh nɔ yé tyíɩ.
43 Ń Sú Liyel yı̃n yɔ̃ ye mé pɔ, tɛ́ yé náh ń tɛ̃
plɛ. Ǹtɛ ǹnî yɔ́-à núkú pɔ ǹ yah yı̃̋nɛ yɔ̀, yé kɩ
ǹmɔ tɛ̃ plɛ.
44 Yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ń yɔ̃ sɔ̃́, yépi nónó-á mɛ ké tyíɩ nɛ
yé wɛ̃nɛ n gbilki, tɛ́ yahle gbíɩlkíɩnɔ́ yáhnkɔ̃nɔlɛ,
nɛ̂-á n wɛ Liyel núkúní ó tyíɩ?
45 Yé káh nɛ mɛ n sõ nɛ, ńmɔ-á kɩ kyɩ yé kɔ̃ n
pi lékàhlɛ Sú Liyel yah sɔkɔ dɛ́! Yé gbɔ̏ sàhnɔ́-á
mɛ Moyisi nɛ̂ yɔ̃, ǹmɔ ye kɩ kyɩ lékàhlɛ yé kɔ̃.
46 Ńmɔ tyíɩ mɛ Moyisi wãrkɩ sah ǹ sɛ́bɛ́ynɔ́
sɔkɔ. Gbɩ-à yé sɔ̏ mɛ sɛ̃ ǹmɔ yɔ̃, yé náhkɩ mɛ
sɛ̃ ńmɔ tɔ yɔ̃.
47 Ǹtɛ yé náh fyɔ̀ mɛ sɛ̃ ǹmɔ tyi wã̋rkíɩnsàhnɔ́
yɔ̃, sɔ̃́ mɛ yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ńmɔ wɛlɔ yɔ̃ wɛ́?»

6

Tɔ́wû ǹgbɛ̃ púnɔ́lɛ

1 Képah náh, Yesu sɔkɔ Kalile yɔ́-ǹgbɛ̃ kahnɩnɛ.
Pè tɔ̃ sɔ̀̃ kélɛ n ye Tiberiyadɩ yɔ́-ǹgbɛ̃nɛ.
2 Tɛ́ Yesu-á gbı̆l nónó pɩ sɔkɔ à yámpú nónó dɛ
mɔ tɔ́wû wɛ, sépi yĩnnɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ sɔ̀̃ mɛ ǹ sɔ̀̃
tɛ̃.
3 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ dɔkɔ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ yɔ̃lɩ yɔ́
yõ ànɛ̂ ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpúlɛ.
4 Légbı̃́nɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sɔ̀̃ mɛ de
n tɛ.
5 Tɛ́ Yesu-á ǹ yah yɔ̃ yah, à tɔ́wû ǹgbɛ̃ wɛ pè
mɛ n pi ǹ tnɔ̂. Képah tɛ̃̆nɛ, à Filipi piki yah nɛ,
pé se kɩ wɛ ńyãh yõke dwe dwe tɛ̃̆nɛ kɩ tɔ́wû mɛ̀
kɔ̃ pè kɩ yõ nɩ?
6 Ǹtɛ fyɑ̃̀hnyahnɔ́ ye sɔ̀̃ Yesu n fyãh n yah Filipi
fɔkɔlɛ. Ńkɛ̃́, wăh sɔ̀̃ nɛ̂ pɩ n pi, à sɔ̀̃ kè pĩ tɛ.
7 Wăh yo sɛ̃́, Filipi mɛ à syah nɛ, deniye pɔ́ plɔ́*
lègbãm (200) fyé búrn dwénɔ́lɛ, kàh sɔ̃̂ yĩki tyɩ̃́ĩ
tyɩ̃́ĩ, kè náh n yĩnɛ n pi pélɛ.
8 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̀̃ sɑ̃́hpú sɔkɔ nɛ̂-á Simo-
Pyɛrɩ gbɛ̃̆ndı̃́ Andrelɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu tyí nɛ,
9 búrn† plɔ́ kwlɔ́ ànɛ̂ yɛ̃́nkyɔ plɔ́ nínɔ́-á mɛ
dı̃́npir yɔ́ tyí ásɔ̂̃. Ǹtɛ sépi se kɩ tir nɛ̂ pɛkɩ
nɛ́kwı̃́nkí nɔ́pi dùkù tyí nɩ?
10 Légbı̃́nɛ fı̃lkı̀ sɔ̀̃ mɛ dò nɛ́npɔ́. Képah sɔkɔ,
Yesu mɛ yo pé tyí nɛ pè no pól kɔ̃ pè kɔ̃ tɛ̃ sétáh.
Díbí nɛ́pı̃̂ kèyõ nínɔ́ kyɛgbãm (5 000) kénkɔ̃ ye sɔ̀̃

* **6:7** 6.7 - Deniyelɛ, pɔ́ yɔ́ ye sɔ̀̃ kélɛ. Képah pɔ́ núkú kɩ sɔ̀̃ fɛ̃
nɔ nɛ́núkù gbı̀̃yı̀̃kı̀ núkú tɔ̀̃ pínɔ́ dannɛ. † **6:9** 6.9 - Sèmukɔ yɔ́
sɔ̀̃ mɛ dɛ́npéfàhkı̀lɛ pè n ye wɔrsɩlɛ, képah mi ye sɔ̀̃ pè mɩ búrn
mɛ̀nɛ.

mɛ pé sɔkɔ nɛ́npɔ́.
11 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ búrn nɔ́pi tɔkɔ, tɛ́ wɛkɩ
Liyel tyɩ́, tɛ́ sè dibi névye tyɩ́, nónó-á sɔ̃̀ mɛ
nɛ́npɔ́. Wăh yɛ̃́nkyɔ tɔ tɔkɔ, sɛ̃́ntɛ̃̌ ó ye tɔ̃ à pɩ,
tɛ́ sè dibi no kɔ̃, pé pól wɛ păh sɔ̃̀ mɛ ké tyɩ́ sɔ̃́.
12 Păh yõ tɔ̃ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú
tyɩ́ nɛ, pè sé tɛ́lɔ́ tuke n mɔ, pè káh n yɛ kèyăh
ńtɛ̃ pɔ n yɩkɩ.
13 Búrn plɔ́ kwlɔ́ táhnkwlɔnsàhnɔ́ nɛ̂ túkù-á sɔ̃̀
mɛ wũ tɛ̃, pè mɛ sè kwel mɔ, tɔkɔnɩ gbɔ̃ninɔ́
yɩ̃̃́nɛ.
14 Névye-á Yesu gbɩ̌l pɩ́nɔ́ wɛ sɛ̃́, pè nɛ: «Liyel
tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò nɛ̂-á sɔ̃̀ yĩnɛ à pɔ kèkõyɔ̃́, ǹmɔ ye
dɩ̃́ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́.»
15 Képah sɔkɔ, Yesu pĩ nɛ păh kɩ pɔ nɛ, páh
péwɔlɛ n tɛ̃ n kɑ̃hlɩ n pɩ yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, à tɔ̃
yal pé tnɔ̂ à sɔkɔ yɔ̃lɩ yõ ǹ gblɔ̃̌y núkúnɩ́nɛ.

Yesu kɔ́lɔ́lɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ yɔ̃̀tah

16 Tɛ́ ńvɩ̃́ lísyi-á pɔ nɔ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tiki yuku
yɔ-ǹgbɛ̃ vyɑ̃h yah,
17 à kyɩ de krótókè yɔ́ sɔkɔ, à tyah n yuku
yɔ́nkahnɩnɛ, Kapɛrnayumi kwil tɩ̃̀nnɛ. Lékɑ̃̂h sɔ̃̀
mɛ mɔ tɛ, tɛ́ Yesu náh tɔ̃̀nì sɔ̃̀ mɛ pɔ pé tnɔ̂.
18 Ǹtɛ yɑ̃́hpékè yɔ́ sɔ̃̀ mɛ kõ mɛ ninɛ n fũ n dɔkɔ.
19 Képah sɔkɔ, păh krótókè to kyɩ yĩni tɛ̃ kílónɔ́
kwlɔ́ kénkɔ̃ tyɩ́, pè Yesu wɛ à mɛ n kɔ n pi yɔ
yɔ̃̀tah pé krótókè tɩ̃̀nnɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, tíkɩ́ pè tɛ̃.
20 Ǹtɛ Yesu mɛ yo mɔ pé tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ ye, yé
káh tíkɩ́ pɩ.»

21 Képah sɔkɔ, pè sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ pé à twah
krótókè sɔkɔ, tɛ́ kè núkú yĩni tɛ̃ yɔ́ngbalɩ tyí,
ńyãh-á sɔ̏ pè n yuku.

Yesu ye yõkelɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

22 Képah sɔkɔ, ɗĩndallɛ tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̏ wũ pé
ńníní mɛ́-ńsah, pè kè kyɔmɩ wɛ nɛ krótókè núkú
ó-á ńnínínɛ mɛ. Ǹtɛ Yesu tɔ̏ sɑ̃́hpú ó-á sɔ̏ de ké
sɔkɔ à sɔkɔ, Yesu tɔ náh sɔkɔ pélɛ.
23 Tɛ́ krótónè yísyɔ́ mó mɛ wil Tiberiyadɩ kwil
sɔkɔ, mɛ pɔ n de ńyãh sɔkɔ-á sɔ̏ Tɛ̃̏ ǹgbɛ̃ Yesu
yõke tɔkɔ tɛ́ wɛkɩ Liyel tyí, tɛ́ kélɛ tɔ́wû mɛ̀ kɔ̃
pè yõ.
24 Ǹtɛ tɔ́wû-á pɔ pĩ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ nɛ Yesu náh
mɛ, ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú tɔ náh mɛ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè
núkú de krótónè sɔkɔ, à sɔkɔ Yesu yáhnkɔ̃-ńsah
Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ.
25 Képah sɔkɔ, pǎh kyɩ à wɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ kahnɩnɛ,
pè à syah nɛ, kwɔ́-ò ɗɩ̃́, gbɩ̃́ nɛ̂ se à pɔ ásɔ̂ nɩ?
26 Ǹtɛ Yesu mɛ pè syah nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̏ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyí nɛ, yáh gbǐl tyi nónó wɛ, sépi-á
nɛ̂nɛ n wɛ̃kɩ, képah yĩn náh yé n yah n kɔ̃ ńnɛ
dɛ́! Yõke nɛ̂-á yé wɛ yõ tɔ̃, képah yĩn ye yé n yah
n kɔ̃ ńmɔlɛ.
27 Yé káh tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ, nɛ̂-á kɩ n yɩkɩ
n pi. Yé tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ nɛ̂-á kɩ n tɛ̃ n pi
kṹmm, tɛ́ tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ n kɔ̃. Névi Pídɩ̃́ ye kɩ yé
kɔ̃ n pi kénɛ yõkelɛ, ǹmɔ nɛ̂-á Sú Liyel kè wɛ̃kɩ
nɛ páh pé tɔ̃́rílɛ à kɔ̃.»
28 Képah tɛ̃̂nɛ, pè à piki yah nɛ, tyi nónó se pé
yĩnɛ pé pɩ, pé mó Liyel tɔ̏ wɛ pɩ nɩ?

29 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel-á nɛ̂ tɛkɩ mɔ,‡
yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ yõ, képah ye Liyel tɔ̏lɛ.»
30 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, gbȉl tir nɛ̂ se ǹmɔ kɩ pɩ pé
wɛ̃kɩ, pé kɔ̃ pé sɛ̃ ǹ yõ nɩ? Tir nɛ̂ se à kɩ pɩ nɩ?
31 Pépi náh tãn-á yõke yõ gbɛ̋nnɩ sɔkɔ, nɛ̂-á pè
n ye mânnɛ,§ à yĩnɛ sɔ̃́-á kè wãrkɩ sah nɛ:
«À ye yõkelɛ pè kɔ̃ pè yõ nɛ̂-á wil yȋnyõ.»*
32 Ǹtɛ Yesu mɛ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ n yo
yé tyí nɛ, Moyisi náh kɔ̃ yélɛ yõke mɛ̀nɛ nɛ̂-á wil
yȋnyõ dɛ́, ń Sú Liyel ye n kɔ̃ yélɛ yõke gbɩlɛ, nɛ̂-á
n wil yȋnyõ.
33 Kénɛ yõke nɛ̂-á Liyel n kɔ̃ nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki
pɔ, képah ye minnɛ kèkõyő névyelɛ n kɔ̃.»
34 Képah sɔkɔ, pè nɛ pé yɔ̏tɛ̃, à yõke† mɛ̀nɛ pélɛ
n kɔ̃ gbɩ̋mɛgbɩ̋ kɛ̀.
35 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Ńmɔ ye
yõke mɛ̀nɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃. Névi nɛ̂-à pɔ ńmɔ
tyí tɛ́ sɛ̃ ń yõ, kwɛkɩ ànɛ̂ níkȉ náh tɔ̃ tɛ̃̀ tɛ̃̀ n yah
n pi.
36 Tɛ́ mé ye kè yo tɛ yé tyí nɛ yáh ń wɛ. Ǹtɛ yé
náh mɛ sɛ̃ ń yõ.
37-38 Ǹmɔ náh wil yȋnyõ à tiki pɔ ń dyɔ yĩ̋ tyi
pɩ yĩnnɛ dɛ́! Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí,

‡ **6:29** 6.29 - Yesu-á nɛ Liyel-á nɛ páh kɩ nɛ̂ tɛkɩ mɔ, ǹ gblɔ̌y ye à n ye. § **6:31** 6.31 - Mânnɛ, yípɔ́rí pérpér yɔ́ ye kélɛ lésõ Liyel n tiki n mɔ Yisrayel tãnnɛ n kɔ̃ pè n pɩ yõkelɛ, gbɩ̋ nɛ̂-á lésõ pè mɛ gbɛ̋nnɩ sɔkɔ. Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 16. * **6:31** 6.31 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 78.24. † **6:34** 6.34 - Yõke nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, min yõke ye. Tɛ́ nónó-á n piki n yah ǹnɛ, pépi sɔ̏ mɛ n sõ nɛ kèkùrkȉ yĩ̋ yõke tyí-á à n yo.

képah pɩ-ńsah ye mé pɔ. Képah ye, Sú Liyel-à
nónó póllɛ ń kɔ̃, pè kɩ pɔ ń tyɩ́. Tɛ́ nɛ̂-à pɔ ńmɔ
tyɩ́, mé náh à milki n pi póllɛ.
39 Tɛ́ nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyɩ́, képah
ye yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́, páh nónónɛ ń kɔ̃ mé káh n yɛ pé
sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ tyɩ́ yɩkɩ. Ǹtɛ mé mó n pɔ pé lékyɩ̂
yilki mɔ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ tɛ́y sõlɛ.‡
40 Tɛ́ yah, ńmɔ Sú-á mɛ nɛ̂ tyɩ́, képah ye yɔ̀ nɛ,
névi nɛ̂-à ǹ yah mɔ ńmɔ tɩ̃̀nnɛ, ńmɔ nɛ̂-á Pɩ́dɩ̃́nɛ,
tɛ́ sɛ̃ ń yõ, tɛ̃̆ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ, tɛ́ ńmɔ mó tɛ̃̆ lékó
yilki mɔ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ tɛ́y sõlɛ.»
41 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ tyah Yesu sèyòkèlɛ n
yo wɛ̃ tyɩ́, wǎh sɔ̃́npɩ́lɛ sɔ̃̀ yo nɛ péwɔ-á yõkelɛ,
nɛ̂-á wil yɩ̃̂nyõ à tiki pɔ.
42 Pè sɔ̃̀ mɛ yo tũ nɛ, Nsyosɛfu pɩ́dɩ̃́ Yesu kó ǹnɛ
nɩ? Ǹmɔ nɛ̂-á pé ǹ sú ànɛ̂ yṹnɛ n pnɛ, à se pɩ sɔ̃́
tɛ́ pɔ n yo núkúnúkú nɛ, páh wil yɩ̃̂nyõ à tiki pɔ
nɩ?
43 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyɩ́ nɛ: «Yé káh ń
sèyòkèlɛ n yo yé wɛ̃ wrɔ́.
44 Ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́, né Sú
Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ náh tɛ̃̆ yah tɛ̃. Tɛ́
ńmɔ kɩ mó tɛ̃̆ lékó yilki mɔ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ tɛ́y sõlɛ.
45 Kè mɛ wɑ̃́rkɩ́nsàhnɔ́lɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyopu
sɛ́bɛ́ynɔ́ sɔkɔ nɛ: ‹Liyel kɩ pé pól kwɔ.›§ Ǹtɛ névi
nɛ̂-à Sú Liyel wɛy noh tɛ́ ǹ kwɔ́nɔ́ fɛ̃ syi, tɛ̃̆ n pɔ
ńmɔ tyɩ́.

‡ **6:39** 6.39 - Gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ tɛ́y nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel tukey tuke sõ tyɩ́ ye kè n yo. § **6:45** 6.45 - Yah n tɛ Yesayi 54.13.

46 Ǹtɛ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ yĩ́ náh tɛ̃ yah Sú Liyel yõ, à
wil ńmɔ tyí sɔkɔ, ńmɔ nɛ̂-á wil ǹ tnɔ̂. Ǹmɔ ó wɛ
ǹnɛ.
47 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à
sɛ̃ ń yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ.
48 Ǹmɔ ye yõkelɛ nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃.
49 Yé náh tãn ye yõke yõ gbɛ̃nnɩ sɔkɔ, yõke nɛ̂-á
pè n ye mânnɛ.* Ǹtɛ képah fyé yõ, pé pól náh pɔ
ku di?
50 Tɛ́ yõke nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á n wil yĩ̂nyõ à tiki pɔ, névi
nɛ̂-à képah yõ, tɛ̃ náh tɔ̃ ku n yah n pi.
51 Ǹmɔ ye yõkelɛ, nɛ̂-á wil yĩ̂nyõ à tiki pɔ, tɛ́
minnɛ n kɔ̃. Névi nɛ̂-à kénɛ yõke yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃
min wɛ. Yõke nɛ̂-á mé kɩ n kɔ̃ n pi, ń wil gbɛ̃nsê
ye. Mé ye kélɛ n kɔ̃ nɛ, kèkõyṍ névye min wɛ.»
52 Képah tɛ̃ sɔkɔ, yékẫb ǹgbɛ̃ de Nsyifunɔ wrɔ́.
Pè sõ̂ mɛ n yo nɛ, dĩ́ mɛ̀ se kɩ fɛ̃ ǹ wil gbɛ̃nsêlɛ
pépi kɔ̃ sɔ̃ yõkelɛ nɩ?
53 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yáh kɩ Névi Pídĩ́ wil
gbɛ̃nsê pí-ńkɛ̃nɛ yé yõkelɛ, tɛ́ ǹ tṍ pí-ńkɛ̃nɛ yé
wɔ wɔ kwâhlɛ, yé náh min wɛ n pi dɛ́!†
54-55 Yõke kègbɩ ye ńmɔ wil gbɛ̃nsêlɛ, wɔ wɔ
kwâh kègbɩ mɛ ń tṍnɛ. Képah ye névi nɛ̂-à ńmɔ
wil gbɛ̃nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń tṍ pɩ ǹ wɔ wɔ kwâhlɛ,
tɛ̃ ye tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ. Tɛ́ ńmɔ kɩ mó tɛ̃ lékó yilki
mɔ gbɩ̀yɩ̀kɩ̀ tɛ́y sõlɛ.

* **6:49** 6.49 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 6.31. † **6:53** 6.53 - Névi Pídĩ́ wil gbɛ̃nsê ànɛ̂ ǹ tṍ nɛ̂ tyí-á n yo ásõ̂ sɔkɔ yɔ̀ nɛ săh kɩ pɩ yõke ànɛ̂ wɔ wɔ kwâhlɛ, sèmɩ̀rkɩ̀ ye Yesu mɩ pé tyí kélɛ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ ǹmɔ-á sárká képɔ́píkɩ̀lɛ.

56 Névi nɛ̂-à ńmɔ wil gbɛ̃̋nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń
tɔ̃̋ pɩ ǹ wɔ wɔ kwâhlɛ, tɛ̃ kɩ mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ńmɔ tɔ
kɩ mɛ tɛ̃̋nɛ.
57 Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ ye min
nɛ́tɛ̃̋nɛ. Ŋ́mɔ mɛ min sɔkɔ ǹmɔ gbɔ̃̏ yõ. Sɛ̃̋ ye
névi nɛ̂-à ń wil gbɛ̃̋nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ̃ kɩ mɛ min
sɔkɔ ńmɔ gbɔ̃̏ yõ.
58 Kénɛ yõke nɛ̂-á wil yĩ̂nyõ à tiki pɔ yɔ̀, kè náh
mɛ núkúlɛ ànɛ̂ yé náh tãn-á nɛ̂ yõ gbɛ̃̋nnɩ sɔkɔ,
pépi nónó-á ku sɔkɔ. Ǹtɛ névi nɛ̂-à képah yõ, tɛ̃
kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.»
59 Yesu kénɛ tyi yo gbɩ̃́ nɛ̂-á lésõ à mɛ névyelɛ
n kwɔ Kapɛrnayumi kwil, Nsyifunɔ Liyel nɩ́-ńsah
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ.
60 Tɛ́ Yesu-á wɛlɔ nɔ́pi yo sɛ̃̋, ǹ tɔ̃̏ sɑ̃̋hpú náhnáh
tyah n yo wɛ̃ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃̋, ǹ tyi yɔ́nɔ́ nɔ́pi-á mɛ tah
dɛ́! Nɛ̂ se kɩ fɛ̃ sè fɛ̃ syi nɩ?
61 Ǹtɛ Yesu-á pĩ nɛ pé tɔ̃̏ sɑ̃̋hpú-á mɛ pé
sèyòkèlɛ n yo wɛy mɛ̀ tyɩ́ sɔkɔ, à pè syah nɛ: «Kè
se kăn pɩ yépi tɔlɛ?
62 Tɛ́ yâh pyě pɔ Névi Pɩ́dɩ̃́ wɛ à yɔ̃ dɔkɔ n sɔkɔ
wăh wil ńyãh sɔkɔ wɛ́?
63 Liyel Mirki ye min nɛ́tɛ̃̋nɛ, nòtɛ tir nɛ̂ mɛ
névi kɩ fɛ̃ pɛkɩ ǹ gblɔ̃̌y? Ŋ́mɔ-á wɛlɔ nónó yo yé
tyɩ́, sè n wil Liyel Mirki tyɩ́, tɛ́ minnɛ n kɔ̃.
64 Ǹtɛ túkù mɛ yé sɔkɔ, pè náh mɛ sɛ̃ ń yõ.»
Tɛ́ yah, à tɔkɔ ké tyah gbɩ̃́ dùkù tyɩ́, Yesu sɔ̃̏ ǹ yõ
sɛ̃̋-ńkɛ̃̋púlɛ n pnɛ, à tahlɩ nɛ̂ tɔ-á nɛ pɔ à dahbɩ n
pi gbɔ̃̏ sɔkɔ.
65 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Képah ye ń kɔ̃ mé

kè yo nɛ ńkɛ̃́, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ
tyí, nɛ́ Sú Liyel náh ké wɛ̃̆kìlɛ à kɔ̃.»
66 À tɔkɔ légbĩ́ tyí, ǹ sɔ̃̀ tɛ̃́pú náhnáh núkú pé
syɩ ǹ náh, pè náh tɔ̃ mɛ ǹ sɔ̃̀lɛ n tɛ̃.
67 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́pɩ̃̂
gbɔ̃nimí‡ tyí nɛ ńkɛ̃́, tɛ́ pépi-á dò, pé tɔ kó pé syɩ
n pi nɩ?
68 Ǹtɛ Simo-Pyɛrɩ mɛ nɛ ńkɛ̃́: «Tyɛ́-ńkɛ̃́ min
wɛlɔ nɛ́tɛ̃́ ye áwɔlɛ, nɛ̂ tyí mɛ ápi kɩ tɔ̃ yuku wɛ́,
Tɛ̃ ǹgbɛ̃?
69 Ápi tɛ̃ wɔ sɛ̃́nɔ́ mɛ á yõ, ànɛ̂ á pĩ nɛ áwɔ-á
Liyel wilki sah ǹ tyí yõ.»
70 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ, péwɔ kó
yah wilki pélɛ nɛ́pɩ̃̂ gbɔ̃nimínɛ nɩ? Ǹtɛ sétõ-á pé
sɔkɔ nɛ́núkù yɔ́lɛ.
71 Tɛ́ Nsyudasɩ ye sɔ̃̀ Yesu n ye, ǹmɔ nɛ̂-á Simo
Yisikariyɔtɩ píɗ́ínɛ. Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́pɩ̃̂ gbɔ̃nimí
sɔkɔ yɔ́ ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Tɛ́ ǹmɔ ye kɩ sɔ̃̀ pɔ Yesu dahbɩ
n pi gbɔ̃̀ sɔkɔ.

7

Yesu yṹnpyé náh sɛ̃ ǹ yõ

1 Képah náh, Yesu sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ n kɔ n kɔ̃
Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃̀tɑ̃m-á sɔ̃̀ mɛ
n yah n kɔ̃ ǹ kònmɔ-ńsahlɛ Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ
sɛ̃́, képah ye à náh tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé kɔ kɔ̃
nɛ́npɔ́.

‡ **6:67** 6.67 - Yah n tɛ Likyi 6.13-16.

2 Tɛ́ Nsyifunɔ kènkȁl sȍ syáh* sȍ mɛ de n tɛ.
3 Yesu yṹnpyé† mɛ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, à yal ásȍ̂, à
mó yuku Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, ǹ sȍ tɛ̃́pú tɔ kɔ̃
pè ǹ tyípínɔ́ wɛ.
4 Ŋ̋kɛ̃̆ névi nɛ̂-à mɛ ké tyí nɛ no pé dùkù pĩ,
tɛ̃̆ náh ǹ tyilɛ n pɩ sèt̏ìn sȍ sɔkɔ. Tɛ́ ǹmɔ-á tyi
nónónɛ n pɩ yɔ̀, wăh yĩnɛ à sélɛ n pɩ n wilki n
mɔ, no kɔ̃ pè à wɛ.
5 Ǹtɛ Yesu yṹnpyé ńtɛ̃ náh sȍ mɛ sɛ̃ ǹ yõ.
6 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ ké gbĩ náh tɔ̃̏nì sɛ
péwɔ tyí. Gbĩ̋mɛgbĩ̋-á se mɛ yĩ̋nɛ́nɔ́lɛ pépi tyí tɛ́.
7 Kèkõyő névye náh fɛ̃ pépi dyɔ yɔ n pi. Ǹtɛ
păh mɛ péwɔ wɔ dyɔlɛ n yɔ, páh sɔ̃́npílɛ kélɛ n
yo n wah nɛ pé tyípínì náh mɛ plɛ.
8 Pépi dɔkɔ n yuku kénɛ syáh sɔkɔ. Péwɔ tɛ̃̆ wɔ
tyí, ké gbĩ náh tɔ̃̏nì sɛ. Képah-á, pé náh n kyɩ n
pi.
9 Wăh képah yo tɛ, à wũ Kalile sɔkɔ.

Yesu ménɔ́lɛ Nsyifunɔ kènkȁl sȍ syáh sɔkɔ, Yerusalɛmɩ kwil

10 Tɛ́ ǹ yṹnpyé-á sɔkɔ tɛ syáh mɛ̀ sɔkɔ, ǹmɔ tɔ
yuku nɛ́npɔ́ nyáh sõ. Tɛ́ à náh sȍ yɛ névye kɔ̃ pè
à wɛ. Ȁ kè pɩ wɔ̃̆bìnsɔkɔnɔlɛ kannɛ.

* **7:2** 7.2 - Nsyifunɔ kènkȁl sȍ syáh mɛ̀nɛ, pè sȍ ńkɛ̃̆nɛ kè syah sèp̏ìn kwărtɔ̃nɔ, ǹ tɛ́ nɛ n sɛ̃ kènkȁl sȍ. Képah sȍ pé dyɔlɛ n to n kõ pé yèvyãhrɩ pínɔ́lɛ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel-á pè yohnɩ mɔ dùkù nɛ̂nɛ. Yah n tɛ Levitiki 23.34. † **7:3** 7.3 - Yesu yṹnpyé nónó tyí-á n yo ásȍ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù sõnɔ sɔkɔ, ǹ kèkùrkȉ núkú gbãm ye à n ye. Tɛ́ túkù sõnɔ sɔkɔ mó, ǹ kèkùrkȉ núkú gbãm náh à n ye.

11 Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃̏tãm mó mɛ ǹnɛ n yah n kɔ̃
syáh mɛ̀ sɔkɔ, tɛ́ mɛ n piki n yah nɛ, ńyãh se ǹnɛ
nɩ?
12 Képah sɔkɔ, tɔ́wû mɛ̀ névye tyah Yesu tyɩ́lɛ
n yãh tɔ̃̏tɔ̃̏. Pé túkù sɔ̃̏ mɛ n yo nɛ nɛ́gbɩ́-á ǹnɛ,
túkù mó mɛ n yo nɛ sɛ̃́ náh, ǹmɔ-á pyě n pilki
névyelɛ ńkɛ̃́.
13 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃̏tãm tɩ́kɩ́ sɔ̃̏ mɛ pè tɛ̃. Kăh pɩ
sɛ̃́, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ ǹ yɔ̃ wilki mɔ à yo
Yesu tyɩ́ sɔkɔ.
14 Syáh mɛ̀ sɔ̃̏ mɛ ké nɩyɔ̃́ sɔkɔ,‡ tɛ́ Yesu dɔkɔ
pɔ Liyel nɩ́-ńsah gbô sɔkɔ, à pɔ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ.
15 Tɛ́ wăh kwɔ́nɔ́ nɛ̂nɛ n pɩ, kè Nsyifunɔ yɔ̃̏tãm
gbɛ̃̏n du. Pè mɛ tyah n yo wɛ̃ tyɩ́ nɛ, dɩ́ mɛ̀ se
wɛ ńyãh pnɛ̀nɔ́ mɛ̀ dùkùlɛ nɩ? Tɛ́ à náh se mó tɔ̃
kărn ǹgbɛ̃̆ pɩ.
16 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Máh
kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ tyi nónó yɔ̃ yɔ̀, ńmɔ náh sɔ̃ tɛ̃ sélɛ
dɛ́, Liyel nɛ̂-à tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ ye n wɛ̃kɩ sélɛ.
17 Névi nɛ̂-à kè yah tɔkɔ nɛ pé Liyel dyɔ dyɔ
tɛ̃̆nɛ n pɩ, tɛ̃ wɔ ye kɩ fɛ̃ ké gbɩ pĩ, Liyel-à kɩ nɛ̂
wɛ̃kɩ ńnɛ sélɛ, képah náh pɩ, ń yah yɩ̃̋ kwɔ́nɔ́-à
kɩ nɛ mé n pɩ.
18 Névi nɛ̂-à ǹ yah yɩ̃̋ tyilɛ n yo, ǹ gblɔ̆y yĩn
gbɩ́lkɩ́-ńsah ye à n yah n kɔ̃. Ǹtɛ névi nɛ̂-à mɛ ké
tyɩ́ nɛ pé tyi pól pɩ, pé tɔ̃́-ò yĩn mó gbilki, nɛ́gbɩ́
ye tɛ̃̆nɛ. Pɩ́lkɩ́-ńsah náh mɛ tɛ̃ tyɩ́ póllɛ.
19 Moyisi náh Liyel tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́lɛ yé kɔ̃ di? Ǹtɛ
yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ n kɔ ké wɛ̃̆kì yɔ̃ nɩ? Sɔ̃̆

‡ **7:14** 7.14 - Syáh nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, sèpĩ̏n kwărtɔ̃nɔ ye
sɔ̃̏ kè n syah.

pɩ tɛ́ yé n yah n kɔ̃ ńmɔ kònmɔ-ńsahlɛ wɛ́?»§
20 Képah tɛ̃̀nɛ, tɔ́wû à syah nɛ sétõ-á mɛ ǹ sɔkɔ,
à kɔ̃ à képahlɛ n yo, nòtɛ nɛ̂ se nɛ páh ǹnɛ n ko
n mɔ nɩ?
21 Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyɩ́ nɛ: «Tyi núkú yɔ́ ó* náh
mé pɩ, tɛ́ yé pól gbɛ̃̀n du yɔ̀ di?
22 Moyisi náh mɔ yélɛ kɔ̃̀kè kɔ̃̀nɔ́ sɔkɔ di? Ǹtɛ
ǹmɔ ńtɛ̃́ náh tyah ké gbennɛ dò, ǹ náh tãn ye
tyah kélɛ. Tɛ́ yé náh mɛ pɩ́yɩ̃́lɛ n kõ mɩ mɩ yòh
sõlɛ di?†
23 Ǹtɛ yépi-à kɔ̃̀kèlɛ n kõ mɩ mɩ yòh sõlɛ, nɛ yé
káh pɔ Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ dêl pɩ, sɔ̃́ pɩ tɛ́ ńmɔ-
á névi yɔ̃̀tàhsyi pól dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ, yé ń
dyɔlɛ n yɔ wɛ́?
24 Yé káh tyilɛ n wah à yĩnɛ yɩ̃́ yáhnɔ́lɛ. Yé sélɛ
n wah gbɩ wɛ̃̀kɩ̀ yõ.»

Yesu se Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ?

25 Képah sɔkɔ, Yerusalɛmɩ tãn túkù sɔ̃̀ mɛ n yo
nɛ ńkɛ̃́, dɩ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ pè n yah n kɔ̃ nɛ pé ko mɔ,
ǹmɔ kó yɔ̀ nɩ?
26 Ǹtɛ pè yah à n wɛkɩ tɔ́wû nɩyɔ̃́, tɛ́ pè náh mɛ
n vi n mɔ ǹ tyɩ́ lɛ́! Yɔ̃̀tãm se kɩ pyɛ̌ mɛ kè fɛ̃ syi
nɛ, ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ nɩ?

---

§ **7:19** 7.19 - Yáh wɛ Yesu képahlɛ n yo, kè mɛ yónɔ́lɛ Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Káh nɛ́kókè mɔ.» Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 20.13, ànɛ̂ Nsyɔ̃ 5.18. * **7:21** 7.21 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 5.1-16. † **7:22** 7.22 - Liyel lésõ yégbékè kwrɔ mɔ Abrahmɩnɛ tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ, pè dɩ̃́npɩ̀ póllɛ n kõ pé dúbínɔ́ sèpɩ̃̀n kwǎrtɔ̃-ò sõnɔ́lɛ. Képah-á kɩ pɩ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ mɛ̀ pɔ́kɔ́nmɔnɔlɛ. Képah ye, lésõ-à sɔ̃́ pɔ yĩnɛ mɩ mɩ yòh sõlɛ, Nsyifunɔ kélɛ n pɩ. Yah n tɛ Yenɛsɩ 17.10-12.

27 Tɛ́ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sõ nɛ̂nɛ pɔ, névi
náh ǹ wȉl-ǹsah pĩ n pi, ǹtɛ pépi-á dɪ̃́ mɛ̀ wȉl-ǹsah
pĩ dò.
28 Képah ye, Yesu-á mɛ névyelɛ n kwɔ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ, à yo pé tyɪ́ yɪ̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ:
«Yé ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń wȉl-ǹsah pĩ yé yo kɛ̀? Ǹtɛ
ńmɔ náh pɔ ń gblɔ̌y yõ sɛ̃́ dɛ́! Liyel nɛ̂-á tɛkɪ mɔ
ńmɔlɛ, à mɛ gbɪ ó ǹ tɔ̂ɔ́, ǹmɔ nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n
pnɛ.
29 Ǹtɛ ńmɔ wɔ wil ǹ tnɔ̂. Mé ǹnɛ n pnɛ, ànɛ̂
ǹmɔ ye tɛkɪ mɔ ńnɛ.»
30 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pè tyah Yesu tɛ̃́-ńsahlɛ n yah
n kɔ̃. Tɛ́ kǎh pɪ ǹ gbĩ náh tɔ̃́nɪ̀ sɔ̃̀ mɛ sɛ sɛ̃́, ǹnî
yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbɔ̃̀ tũ ǹ tyɪ́.
31 Ǹtɛ tɔ́wû mɛ̀ sɔkɔ névye náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɛ̃ ǹ
yõ, tɛ́ mɛ n yo nɛ, tɛ́ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sõ
nɛ̂nɛ pɔ, à se kɪ pɔ gbȉl tyi pɪ kɪ kal dɪ̃́ mɛ̀ tyɪ́lɛ
yɔ̀ nɪ?

Liyel nî-ńsah gbô syíkípú tɛ́kínmɔnɔlɛ nɛ pè kyɪ Yesu tɛ̃

32 Tɛ́ tɔ́wû-á sɔ̃̀ mɛ tyi nónónɛ n yãh tɔ̃̀tɔ̃̀ Yesu
tyɪ́ sɔkɔ, sè pɔ wɛ de Farisi wɛ̃̀kɪ̀ kɔ́pú níkí sɔkɔ.
Képah sɔkɔ, pépi ànɛ̂ sárká syínwȉlkȉpu yɔ̃̀tãm
mɛ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tɛkɪ mɔ nɛ, pè kyɪ
Yesu tɛ̃.
33 Pǎh pɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ńmɔ kɪ mɛ yélɛ kɪ wrɔ́
kwéy ó pɪ ńtɔ̃,‡ tɛ́ kɪ sɔkɔ ń tɛ́kínmɔ-ò tnɔ̂.

‡ **7:33** 7.33 - Wɛy mɛ̀ yóntɛnɔ náh, Yesu ńwɔ̃́ló kénúkò kénkɔ̃ pɪ, tɛ́ pè à syɪ dahnɪ yõ, à à ko mɔ.

34 Ńmɔ-á kı n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, yépi náh fɛ̃ n
kyı nɛ́npɔ́. Képah ye, yé kı ń yah kɔ̃ tɛ́ yé náh ń
wɛ n pi.»
35 Wăh yo sɛ̃́, Nsyifunɔ núkú tyah n yo wɛ̃ tyí
nɛ, ńyãh se ǹmɔ kı n yuku n pi, tɛ́ pépi kı à yah
kwlɔ nı? Ńkɛ̃́ pé no Nsyifunɔ nónó-á mɛ karkı tɛ̃
tɛ̃ kɔ̃ nɛ́káhbí wrɔ́, pépi tyí se pyě à kı yuku, kı
kyı nɛ́káhbílɛ n kwɔ nı?
36 Ńkɛ̃́ wɛlɔ nónó-á à yo yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́: «Ńmɔ-á kı
n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, yépi náh fɛ̃ n kyı nɛ́npɔ́,
képah ye, yé kı ń yah kɔ̃, tɛ́ yé náh ń wɛ n pi.»
Sépi kɔ́r se nɛ̂nɛ nı?

Ni nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

37 Syáh gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ, nɛ̂-á pı ké gbȉyȉkȉ
ǹgbɛ̃nɛ, Yesu yuku yĩn tɔ́wû sɔkɔ, tɛ́ yo yĩ́npɔ̃́
ǹgbɛ̃nɛ nɛ: «Níkȉ-à mɛ nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̀ pɔ ńmɔ tyí, à pɔ
wɔ.§
38 Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, min yrɛy kı n fwo n wil
tɛ̃̀ sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yo kélɛ.»
39 Liyel Mirki nɛ̂-á sȍ Yesu yõ sɛ̃́pú kı pɔ n wɛ
n pi, képah tyí ye sȍ Yesu n yo. Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu
náh tɔ̃̀nì sȍ mɛ dɔkɔ ǹ tɔ̃́rí yõ, képah ye Liyel náh
tɔ̃̀nì sȍ mɛ ǹ Mirkilɛ pè kɔ̃.

Yesu tyí-á gbɛ́kínɔ́ nɛ̂ dahbı tɔ́wû wrɔ́

§ **7:37** 7.37 - Syáh mɛ̀ sɔkɔ, pè sȍ ńkɛ̃́nɛ pé dyɔlɛ n to n kõ ni tyílɛ, Liyel-á lésõ nɛ̂nɛ pélɛ n kɔ̃ gbɛ̃́nnı sɔkɔ. Képah ye Yesu kɔ̃ à nɛ níkȉ-à nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̀ pɔ wɔ péwɔ tyí.

40 Tɔ́wû-á Yesu wɛy mɛ̀ noh tɛ, túkù tyah n
yo nɛ ńkɛ̃́, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syi̋nyo-ò* nɛ̂-á pé syɩkɩ tɛ̃,
ǹmɔ-á dı̋ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́.
41 Túkù mó nɛ, Liyel-á nɛ̂ yah tɔkɔ, ǹmɔ-á. Tɛ́
túkù tɛ̃ wɔ mó nɛ, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ† se kɩ fɛ̃
wil Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ nɩ?
42 Kè kó mɛ yónɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́,
wăh kɩ pɩ yɔ̃̀tɛ̃ dı̋ Davidi pétóbé sɔkɔ yɔ́lɛ, tɛ́ kɩ n
dubi n pi Betlɛmɩ kwil,‡ képah nɛ̂ sɔkɔ-á Davidi
dubi di?
43 Képah sɔkɔ, névye sɔ̃nɔ pɩ sé tyı́ tyı́lɛ Yesu
tyı́ sɔkɔ.
44 Túkù sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃ ǹ tɛ̃́-ńsahlɛ, ǹtɛ ǹnı̂
yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbɔ̃̀ tũ ǹ tyí.
45 Képah sɔkɔ, Liyel ní-ńsah gbô syı́kı́pú pé syɩ
sɔkɔ sárká syı̋nwı̏lkı̏pu yɔ̃̀tãm ànɛ̂ Farisi wɛ̃̌kı̀
kɔ́pú tnɔ̂. Pèpi mɛ pè piki yah nɛ, sɔ̃́ se pɩ tɛ́
pè náh Yesu tɛ̃́ pɔ nɩ?
46 Pè mɛ pè syah nɛ, dı̋ mɛ̀ wɛy kénkɔ̃ náh mɛ
póllɛ.
47 Képah tɛ̃̌nɛ, Farisi wɛ̃̌kı̀ kɔ́pú nɛ, è, pè se pyě
yɛ à kɔ̃ à pé tɔ yɔ̃ yɩkɩ nɩ?
48 Pè se yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́, képah náh pɩ, Farisi wɛ̃̌kı̀ kɔ́-ò
yɔ́ wɛ yah à sɛ̃ Yesu yɔ̃ nɩ?
49 Tɛ́ kàh tɔ́wû mɛ̀ névye tɛ̃ wɔ lésyi, pè náh
Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ n pnɛ dò. Pé pól tyı́-á yɩkɩ.
50 Tɛ́ Farisi wɛ̃̌kı̀ kɔ́pú nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ pè
n ye Nikodɛmɩnɛ, nɛ̂-á kyɩ wil yah Yesu tyı́ sɔ̃

* **7:40** 7.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.21 ; 6.14. † **7:41** 7.41 - Yah n tɛ Krista tyı́ yah yónɔ́ sɔkɔ. Kè kɩ wɛ wɛlɔ yah yónɔ́ sɔkɔ. ‡ **7:42** 7.42 - Yah n tɛ Mise 5.1.

yɔ́lɛ.§ Ǹmɔ mɛ yo pé no tyɩ́ nɛ:
51 «À yĩnɛ ápi tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ, á se yĩnɛ à
lékàhlɛ névi kɔ̃, nɛ́ á náh ǹ vyãh wɛy noh, tɛ́ pĩ
tyi nónó-á à pɩ?»
52 Képah sɔkɔ, pé no à syah nɛ, è, Kalile
gbɛ̃̆nyah nɛy se ǹ tɔlɛ tɛ́ à n wɛkɩ sɛ̃́ nɩ? Ŋ́kɛ̃́,
à Liyel wɛy sɛ́bɛ́y tɔkɔ n sohlɩ n yah, wăh kɩ kè
wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̏ syɩ́nyo-ò yɔ́ ńtɛ̃ náh n wil Kalile
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
53 [Képah náh, pé pól karkɩ soko pé fnɛ́ sɔkɔ.

8

1 Ǹtɛ, Yesu wɔ mó sɔkɔ Wolivi yèh yɔ̃lɩ yõ.

Fɔ̀fɩ́npɩ pi yɔ́ tɛ̃́npɔnɔlɛ Yesu tyí

2 Tɛ́ dĩndal séngbɔ̃́ púpúlɛ, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ pɔ
Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, tɛ́ no pól mɛ pɔ ǹ tnɔ̂.
À mɛ kɔ̃ tɛ̃ à tyah pélɛ n kwɔ.
3 Wăh mɛ kwɔ́nɔ́ sɔkɔ, Liyel tyi kɔ̏nsàhnɔ́
kwɔ́pú ànɛ̂ Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú mɛ pɔ sê fɔ̀fɩ́npɩ yɔ́lɛ
ǹ tyɩ́. Pè pɔ pi mɛ̀ sah tɔ́wû nɩyɔ̃́ Yesu yah,
4 tɛ́ Yesu syah nɛ, kwɔ́-ò dĩ́, páh pi mɛ̀ wɛ tɛ̃
fɔ̀fɩ́kì pɩ́nɔ́ sɔkɔ tɔ́tɔ́.
5 Tɛ́ Moyisi-á kè yo sah ǹ tyi kɔ̏nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ,
sɛ̃́nkɔ̃ sê-á yĩnɛ mɩ́nkònɔ́lɛ dyêhlɛ.* Tɛ́ ǹmɔ-á dò,
ǹmɔ se nɛ sɔ̃́-á nɩ?

§ **7:50** 7.50 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.1-21. * **8:5** 8.5 - Yah n tɛ Tɔ̃nyonɔ
22.22.

6 Pè sɔ̃̀ mɛ képah tɛ̃̆nɛ n yo sɛ̃́, nɛ wàh kɩ pilki
pé lékàh wɛ à kɔ̃.† Ǹtɛ Yesu mɛ ǹ yõ sĩnki, tɛ́ tyah
n wãrkɩ sétáh sɔkɔ ǹ kèngbɔlɛ.
7 Kǎh pɩ sɛ̃́, pè tɔ̃ mɛ yɔ̃ sɔkɔ ǹnɛ n gbah n piki
n yah. Képah tɛ̃̆nɛ, à mɛ ǹ yõ yɔ̃ tɛ́ yo pé tyɩ́ nɛ:
«Yé sɔkɔ nɛy nɛ̂-à kɩ mɛ à náh tyɩ́pékè pɩ yah
póllɛ, tɛ̃̆ wɔ dáhkɩ̀lɛ pi mɛ̀ min gbennɛ.»
8 Képah yóntɛnɔ náh, à tɔ̃ ǹ yõ sĩnki à tyah n
wãrkɩ sétáh sɔkɔ.
9 Pǎh képah tɛ̃̆ noh sɛ̃́, pè tyah n sɔkɔ núkú
núkúlɛ, à tɔkɔ lékɔ̃ló ǹgbò tyɩ́, pópó à pɔ gbàh
sah Yesu ànɛ̂ pi mɛ̀ ó tyɩ́ nɛ́npɔ́.
10 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ ǹ yõ yɔ̃ tɛ́ yo pi tyɩ́ nɛ,
nónó-á pɔ tɔkɔ à kɔ̃, ńyãh se pélɛ nɩ? Pé sɔkɔ yɔ́
ńtɛ̃ kó à mɔ kũ kɔ̃ nɩ?
11 Pi mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛy náh pé mɔ kũ kɔ̃.
Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ńmɔ tɔ náh ǹ mɔ kũ
kɔ̃ n pi. Nɛ n yuku; tɛ́ à tɔkɔ núkúnúkú tyɩ́, káh
n tɔ̃ tyɩ́pékè pɩ n yah.»]

Yesu ye kèkõyɔ̃́ kyòolɛ

12 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo névye tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ
ye kèkõyɔ̃́ kyòolɛ. Névi nɛ̂-à ńmɔ sɔ̃̀ tɛ̃, tɛ̃ náh tɔ̃
n kɔ n pi fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ. À kɩ kyòo wɛ, nɛ̂-á kɩ minnɛ
à kɔ̃.
13 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú à syah nɛ, nɛ̂ se
kɩ sɛ̃ ǹ tyɩ́yónɔ́ yõ nɩ? Ǹmɔ ó kó ǹ gblɔ̃̆y tàrfyɔ̀lɛ

† **8:6** 8.6 - Pílkíntɛ̃-ńsah ye sɔ̃̀ pè n yah n kɔ̃ Yesulɛ. Wàh kɩ nɛ pè à min ko dyêhlɛ, Wrome tãn dêl ye à pɩ. Wàh kɩ mó tɔ̃ yo nɛ pè à fin mɔ, à Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ dêl pɩ.

yɔ̀ nɩ?‡
14 Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Gbɩ tɛ̃ wɔ ye ńmɔ
ye ń gblɔ̌y tàrfyɔ̀lɛ ó, ǹtɛ ńmɔ ń wɩ̀l-ǹsahlɛ n pnɛ,
tɛ́ ń yúkú-ńsahlɛ n pnɛ. Képah ye, máh tyi nónó
yo ń gblɔ̌y dùkù tyí sɔkɔ, gblɔ ye sélɛ. Tɛ́ yépi
náh ń wɩ̀l-ǹsah pĩ, yé náh se mó tɔ̃ ń yúkú-ńsah
pĩ.
15 Yépi tɛ̃ wɔ lékàhlɛ névyelɛ n kɔ̃ à yĩnɛ névi
yɔ̃̀tàhsyi sɔ̃nɔlɛ. Ǹtɛ ńmɔ wɔ náh lékàhlɛ ǹnɩ̂ yɔ́
ńtɛ̃nɛ n kɔ̃.
16 Tɛ́ kàh se pɔ pɩ mé yĩnɛ mè lékàhlɛ ǹnɩ̂ kɔ̃,
mé náh kélɛ à kɔ̃ n pi ń gblɔ̌y. Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ
mɔ ńnɛ, á kɩ kélɛ à kɔ̃ wɛ̃ tyí ǹmɔlɛ. Képah ye,
ń lékàh kɔ̃̌nɔ́ kɩ pɩ gbɩ wɛ̃̌kɩ̀ yɔ̃.
17 Kè náh mɛ wɑ̃́rkɩ́nsàhnɔ́lɛ yé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
sɔkɔ nɛ, nɛ́pɩ̃̂ nímɩ́-à pɩ tàrfyɔ̀lɛ tir nɛ̂ sɔkɔ, gbɩ-á
kélɛ di?§
18 Ńmɔ mɛ ń gblɔ̌y tyɩ́lɛ n yo, tɛ́ Sú Liyel nɛ̂-á
tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ tɔ mɛ ń tyɩ́lɛ n yo.»
19 Képah sɔkɔ, pè Yesu syah nɛ, ńyɑ̃h se ǹ súlɛ
nɩ? Yesu mɛ nɛ: «Yé náh ńmɔlɛ n pnɛ, yé náh ń
Sú tɔlɛ n pnɛ. Yâh sɔ̃̀ mɛ ńnɛ pnɛ, yé náhkɩ ń Sú
tɔ pĩ.»
20 Yesu sɔ̃̀ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ Liyel ní-ńsah gbô fĩ́
yɔ́ sɔkɔ, ńyɑ̃h-á ké pɔ́ kyɛ́súkùlɛ, tɛ́ tyi nɔ́pi yo.
Ǹtɛ ǹ gbĩ náh tɔ̃̌nɩ̀ sɔ̃̀ mɛ sɛ, képah ye ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃
náh tɛ̃ wɛ à tɛ̃.

‡ **8:13** 8.13 - Nsyifunɔ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ, nɛ́ tàrfyɔ̀ névye náh nɔ nímínɛ tir nɛ̂ tyí, kénɛ tir náh n mɔ n kɔ̃. Yah n tɛ Tɔ̃̌nyonɔ 17.6; Matye 18.16. § **8:17** 8.17 - Yah n tɛ Tɔ̃̌nyonɔ 17.6.

Gbáhdyâh dĩ̂nɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃́-ńkɛ̃̂pú tyí

21 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo tɔ́wû tyí nɛ: «Ńmɔ ye
n sɔkɔ yɔ̀. Yé kɩ ń yah n kɔ̃ n pi, ǹtɛ yé kɩ ku yé
tyípékè sɔkɔ. Ǹmɔ-á n yuku ńyãh, yépi náh fɛ̃ n
kyɩ n pi nɛ́npɔ́.»
22 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ nɛ, ǹtɛ ǹ gblɔ̌y ko mɔ
dékè se kɩ pyě mɛ à tɛ̃ nɩ? À kɔ̃ à n yo nɛ, pépi
náh fɛ̃ n kyɩ n pi péwɔ yúkú-ńsah sɔkɔ.
23 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Yépilɛ, sétáh yõ névye
ye yélɛ, tɛ́ ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ wil yĩ̂nyõ. Kèkõyṍ mè
névye ye yépilɛ, ǹtɛ ké névi náh ńmɔ wɔlɛ.
24 Yáh wɛ mé kélɛ n yo yé tyí nɛ yáh kɩ ku yé
tyípêl sɔkɔ, yé náh mɛ sɛ̃ ké yõ nɛ, Ǹmɔ-á,* képah
ye ń kɔ̃ mé nɛ yáh kɩ ku yé tyípêl sɔkɔ.»†
25 Képah sɔkɔ, pè à piki yah nɛ, nɛ̂ tɛ̃ ó se ǹmɔlɛ
nɩ? Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé sɔ̃̀ kè yo tɛ yé tyí
ké tyah gbĩ́ dùkùlɛ.
26 Tyi náhnáh mɛ ń tyí yo yo tɛ̃nɛ yé tyí sɔkɔ
ànɛ̂ kɩ lékàhlɛ yé kɔ̃. Ǹtɛ máh nɛ̂ noh ń tɛ́kínmɔ-
ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí. Ǹmɔ ye gbɩ
nɛ́tɛ̃̂nɛ.»
27 Ǹtɛ pépi náh sɔ̃̀ mɛ pĩ nɛ, Sú Liyel tyí-á Yesu
n yo pé tyí.
28 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí nɛ: «Yâh pɔ Névi
Pídĩ́ yɔ̃ dɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, yé kɩ pĩ nɛ Ǹmɔ-á. Tɛ́ kɩ

---

* **8:24** 8.24 - Ǹmɔ-á nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ǹgbò ye lésõ ǹ gblɔ̌y ye Ǹmɔ ye Ǹmɔlɛ. Tɛ́ Yesu tɔ-á pɔ ǹ gblɔ̌y ye Ǹmɔ yelɛ, képah kélɛ n wɛ̃kɩ nɛ Liyel-á ǹnɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 3.14. † **8:24** 8.24 - Kũ nɛ̂ tyí-á Yesu yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, kũ gbɔy tyí náh à n yo, Liyel tyí tĩ̀n kũ tyí ye à n yo.

tɔ̃ pɩ̃ nɛ mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃nɛ n pɩ ń yah yɩ̃́ɩ̃nɛ. Sú
Liyel-á tyi nónónɛ ń kwɔ, sépi ó ye mè n nɛ n yo.
29 Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńmɔlɛ, mé mɛ ǹ dyɔ yɩ̃́ɩ̃ tyilɛ n
pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́, képah ye à mɛ ńnɛ, à náh ń sah n
pi ń gblɔ̌y.»
30 Yesu-á mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, névye
náhnáh sɛ̃ ǹ yõ.

Nónó mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ tɔ́tɔ́?

31 Képah tɛ̃̆nɛ, Nsyifunɔ nónó-á sɔ̃̀ sɛ̃ Yesu yõ, à
mɛ yo pé tyí nɛ: «Yáh kɩ mɛ ńmɔ tyɩ́yónɔ́ wɛ̃̆kɩ̀lɛ
n kɔ, ń tɔ̃̀ sɑ̃́hpú kègblɔ ye yélɛ.
32 Yé kɩ gbɩlɛ n pnɛ, tɛ́ kénɛ gbɩ kɩ yé wilki yɔ̃rɩ
sɔkɔ.»
33 Képah sɔkɔ, pè mɛ Yesu syah nɛ, Abrahmɩ
pétóbé-á pépilɛ. Pépi náh pɩ yah ǹnî yɔ́ ńtɛ̃
yɔ̃bɩlɛ póllɛ. Ǹtɛ à se sɔ̃́npílɛ n yo nɛ, pépi-á kɩ
wil yɔ̃rɩ sɔkɔ nɩ?
34 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à tyɩ́pékèlɛ n pɩ, tyɩ́pékè
yɔ̃ ye tɛ̃̆nɛ.
35 Yɔ̃̆lɛ, ǹ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ gbô sɔkɔ tɛ̃̆-ò kʊ̃́mm náh ǹnɛ.
Ǹtɛ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ pídɩ̃́ tɛ̃ wɔlɛ, ǹ sú gbô sɔkɔ tɛ̃̆-ò kʊ̃́mm
ye ǹmɔlɛ.
36 Képah ye, Liyel Pídɩ̃́-à yé wilki yɔ̃rɩ sɔkɔ, yé
kɩ mɛ yé gblɔ̌y yõ kègbɩ tɛ̃̆ yõ.
37 Mé pɩ̃ nɛ Abrahmɩ pétóbé-á yélɛ. Ǹtɛ yáh
ńmɔ wɛlɔ yahle, képah ye yé kɔ̃ yé n yah n kɔ̃ ń
kònmɔ-ńsahlɛ.

38 Ǹmɔ-á nɛ̂ wɛ ń Sú Liyel tyí, képah ye mé n
yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé sú tyí, sépi ye
yé n pɩ.»
39 Pǎh Yesu wɛy noh sɛ̃́, pè à syah nɛ, Abrahmɩ-
á pépi súlɛ. Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Yâh sɔ̃̀
mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ, yé náhkɩ mɛ Abrahmɩ
tyípínìnɛ n pɩ.
40 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ nɛ̂-á gbɩ noh ń Sú Liyel
tyí à yo yé tyí, yé n yah n kɔ̃ ńmɔ kònmɔ-ńsahlɛ.
Abrahmɩ náh sɛ̃́nkɔ̃ pɩ dò.
41 Yépilɛ, yé sú tyípínɔ́ ye yé n pɩ.» Képah tɛ̃̀nɛ,
pè à syah nɛ, fɔ̀fíkɩ̀‡ pínɔ́ sɔkɔ náh pépi dubi dɛ́!
Ǹkɛ̃́ Sú núkú ó-á pépi tyí, nɛ̂-á Liyellɛ.
42 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel tyí ye ńmɔ wil
à pɔ. Ǹmɔ náh pɔ ń gblɔ̌y yĩn yɔ̃ dɛ́! Ǹmɔ ye
tɛkɩ mɔ ńnɛ. Ǹtɛ Liyel-à sɔ̃̀ mɛ pɩ yé Súlɛ kègbɩ
yɔ̃ sɔkɔ, ńmɔ tyí náhkɩ mɛ nɔ yé tyí.
43 Yé yahle ń wɛlɔ nóhnɔ́lɛ, képah ye yé náh ń
wɛlɔ syíkí-ńtɑ̂n pĩ.
44 Yépi súlɛ, sétɑ̏n yɔ̃̀tɛ̃ ye ǹnɛ. Ǹmɔ dyɔ yĩ̋ tyi
ye yé mɛ ké tyí nɛ yé nɛ n pɩ. Nɛ́kókè mɔ́-ò ye
ǹnɛ ǹgbò dùkùlɛ. Wǎh pɩ gbɩ náh mɛ ǹ sɔkɔ, à
náh mó gbɩ wɛ̃̀kìlɛ n kɔ póllɛ. Wǎh pɩ mìnì yó-
òlɛ, wàh mìnìnɛ n yo, ǎ kélɛ n yo à yĩnɛ ǹ gblɔ̌y
kèdùkùlɛ. Mìnì yónɔ́ yɔ̃ wil ǹmɔ tyí.
45 Ǹtɛ ńmɔ tɛ̃ wɔlɛ, ńmɔ gbɩlɛ n yo, képah ye
yé náh mɛ sɛ̃ ń yɔ̃.
46 Yépi sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃ kɩ fɛ̃ kè wɛ̃kɩ nɛ máh tyípékè
pɩ? Ǹtɛ máh gbɩlɛ n yo, kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ yé náh sɛ̃

‡ **8:41** 8.41 - Liyel wɛ̃̀kì kɔ́-ńkɛ̃́ pèpɛynɛ, Liyel wɛy kélɛ n tɔkɔ n
sãh fɔ̀fíkì pínɔ́lɛ.

ń yõ?
47 Liyel tyí névi-à névi nɛ̂nɛ, ǹmɔ Liyel wɛynɛ
n noh n tɛ̃ n yĩn. Ǹtɛ Liyel tyí névye náh yépilɛ,
képah ye yé kɔ̃ yé yahle sé nóhnɔ́lɛ.»

Yesu mɛ Abrahmı yah

48 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah nɛ, gbı kó
mɛ pé tyí pé yo nɛ, Samari nɛy-á ǹnɛ, ànɛ̂ sétõ-á
mɛ ǹ sɔkɔ nı?
49 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Sétõ náh mɛ ńmɔ sɔkɔ.
Ń Sú Liyel ye mé n gbilki, tɛ́ yépi mɛ ńmɔlɛ n
yilɔ.
50 Ńmɔ náh mɛ n yah n kɔ̃ ń gblɔ̆y gbílkí-ńsahlɛ
dɛ́. Ń gbílkí-ò ǹ gblɔ̆y ńmɔlɛ. Ǹmɔ ye gbı syínkɔ̃-
òlɛ.§
51 Kègbıgbı tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-
à n sah ńmɔ yóré yõ, tɛ̃ náh kũ dɔ n yah n pi
póllɛ.»*
52 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ à syah nɛ, páh pyě
kè pĩ yĩ́ı̃ núkúnúkú tɛ̃nɛ nɛ sétõ-á mɛ ǹ sɔkɔ.
Abrahmı-á ku, Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopu tɔ mɛ ku. Ǹtɛ
ǹmɔ pɔ n yo nɛ, névi nɛ̂-à n sah péwɔ yóré yõ, tɛ̃
náh kũ dɔ n yah n pi nı?
53 Pépi sú Abrahmı-á ku. Ǹtɛ ǹmɔ se mɛ n sõ nɛ
páh kal Abrahmınɛ nı? Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopu tɔ
mɛ ku. Tɛ́ ǹmɔ tɛ̃ se mɛ ǹ gblɔ̆ynɛ n yah nɛ́dúkú
nɛ̂nɛ nı?
54 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí nɛ: «Mâh náhkı
sɔ̏ mɛ ń gblɔ̆ynɛ n gbilki, yõ náh mɛ gbílkínɔ́ mɛ̀

§ **8:50** 8.50 - Gbı syínkɔ̃-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ye.
* **8:51** 8.51 - Kũ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂̂ sɔkɔ yɔ̀, yah n tɛ 8.24.

tyı́. Ǹtɛ ń Sú Liyel ye n gbilki ńnɛ, ǹmɔ nɛ̂-á yé
nɛ, yé Liyel-á ǹnɛ,
55 tɛ́ yé náh se mó tɔ̃ mɛ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ńmɔ
wɔ ǹnɛ n pnɛ. Mâh sɔ̏ mɛ yo nɛ, mé náh ǹnɛ
pnɛ, mé náhkı pı mı̀nyolɛ yé tyı́ kɔ̃lɛ. Ǹtɛ ńmɔ
ǹnɛ n pnɛ, tɛ́ mɛ n sah ǹ yóré yɔ̃.
56 Yé sú Abrahmı sɔ̏ mɛ nı̀vı̀nı̀ sɔkɔ nɛ, pé ńmɔ
pɔ sɔ̃ gbı̏yı̏kı̀ wɛ. À mɛ pɔ kè wɛ, kè pı nı̀vı̀nı̀nɛ
ǹ tyı́.»
57 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mɛ à syah nɛ, ǹmɔ náh
tɔ̃̀nı̀ ye tikininí pɔ́ gbãm wɛ, tɛ́ nɛ páh Abrahmı
wɛ nı?
58 À mɛ yo pé tyı́ nɛ: «Kègbıgbı tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ
n yo yé tyı́, Abrahmı-á pópó n dubi, Ńmɔ mɛ.»
59 Wǎh képah yo sɛ̃́, pè núkú dyêh kwel ǹ tyı́
nɛ páh ǹnɛ n minki.† Ǹtɛ à mɛ wɔ̃bı à wil Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ à sɔkɔ.

9

Yı̃́tũ̂ dı̃́ yɔ́ yı̃́ yı́kı́nmɔnɔlɛ

1 Sɔ̃ yɔ́lɛ, Yesu sɔ̏ mɛ n kɔ n sɔkɔ tɛ́ dı̃́ yɔ́ wɛ,
nɛ̂-á sɔ̏ mɛ yı̃́tũ̂nɛ ǹ dubi gbı̃́ dùkùlɛ.
2 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̏ sã́hpú à piki yah nɛ, pé
kwɔ́-ò dı̃́, sɔ̃́ se pı tɛ́ dı̃́ mɛ̀ dubi yı̃́tũ̂nɛ nı? Ǹmɔ
tyı́pékè pı́nɔ́ se, tı̃̂ ǹ dúbı́pú tyı́ se?
3 À mɛ yo pé tyı́ nɛ: «Ǹmɔ, képah náh pı ǹ
dúbı́pú tyı́pékè pı́nɔ́ náh à kɔ̃ à dubi yı̃́tũ̂nɛ dɛ́!
Kè ye pı Liyel tyı́pı́nı̀ wɛ̃kı yı̃nnɛ ǹ sɔkɔ.

---

† **8:59** 8.59 - Liyel tyi kɔ̏nsàhnɔ́ wɛ̃kı̀ sɔkɔ, névi nɛ̂-à yo de Liyel
tyı́, pè yı̃nɛ pè tɛ̃ min ko dyêhlɛ.

4 Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńmɔlɛ, tyah kyòo sɔkɔ ye á yĩnɛ
à tɔ̃̀lɛ n pɩ ǹ tyí. Ńkɛ̃́ lékẫh mɛ n pi, nɛ̂ sɔkɔ-á
nɛy náh fɛ̃ tɔ̃̀ pɩ n pi.
5 Máh fyɔ̀ mɛ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ, ńmɔ ye kèkõyɔ̃́
kyòolɛ* ń mɛ gbĩ́ pól sɔkɔ.»
6 Wăh képah yo tɛ, à sĩn mɔ sétáh tɛ́ kè fãh à
kele yĩ́tû̃ dĩ́ yĩ́ yah.
7 Tɛ́ mɛ yo ǹ tyí nɛ à kyɩ ǹ yah wu pɛ́kì
tũ̀nsàhnɔ́ yɔ́ ni sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Silowelɛ.
Silowe kɔ́r ye Tɛ̃ntɔ̃̀ névilɛ. Yĩ́tû̃ dĩ́ mɛ sɔkɔ à
kyɩ ǹ yah wu nɛ́npɔ́. Wăh ǹ syɩ n pi gbĩ́ nɛ̂nɛ, à
sɔ̃̀ mɛ n yah.
8 Képah sɔkɔ, ǹ tnɔ̂ tɛ̃̆pu ànɛ̂ nónó-á ńkɛ̃́nɛ ǹnɛ
n wɛ à n nɛ mɛ n ni n syi, păh à wɛ pè mɛ yo tũ
nɛ, dĩ́ mè kó ńkɛ̃́nɛ n kɔ̃ n tɛ̃ nɛ n ni n syi yɔ̀ nɩ?
9 Túkù nɛ ǹmɔ-á, túkù mó nɛ ǹmɔ náh, yã̀hnkõ-
á à tɔ. Păh mɛ képah sɔkɔ, dĩ́ mɛ yo pé tyí nɛ
péwɔ-á tɔ́tɔ́.
10 Wăh yo sɛ̃́, pè mɛ à piki yah nɛ, ǹ yĩ́ se pɩ sɔ̃́
tɛ́ yɩkɩ mɔ nɩ?
11 À mɛ yo pé tyí nɛ, dĩ́ nɛ̂-á pè n ye Yesulɛ,
ǹmɔ-á fã̀hkì pɩ, tɛ́ kè kele pé yĩ́ yah, tɛ́ nɛ pé kyɩ
pé yah wu Silowe yɔ sɔkɔ. Pé mɛ sɔkɔ kyɩ pé yah
wu nɛ́npɔ́, pé mɛ fɛ̃ n yah.
12 Pè mɛ à syah nɛ, kénɛ dĩ́ se mɛ ńyãh nɩ? À
mɛ nɛ pé náh pĩ.

Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú-á sóhlínyahnɔ nɛ̂ pɩ yĩ́tû̃ dĩ́

* **9:5** 9.5 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 8.12.

yĩ́ yíkínmɔnɔ tyí sɔkɔ

13 Képah sɔkɔ, yĩ́tû̃ dĩ́ nɛ̂ yĩ́-á yɩkɩ mɔ, pè à tɛ̃
pɔ Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú tyí.
14 Tɛ́ mɩ mɩ yòh sõ ye mó tɔ̃ lésõ Yesu fɛ̃̀hkì pɩ
à dĩ́ yĩ́ yɩkɩ mɔ.
15 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú dĩ́ piki yah nɛ,
sɔ̃́ se kè pɩ tɛ́ à fɛ̃ n yah núkúnúkú nɩ? Ȁ mɛ yo
pé tyí nɛ, fɛ̃̀hkì-á à pɩ kele pé yĩ́ yah, tɛ́ pé mɛ
kyɩ pé yah wu, pé mɛ fɛ̃ n yah.
16 Képah tɛ̃̆nɛ, Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú túkù sɔ̃̀ mɛ n
yo nɛ ńkɛ̃́, dĩ́ mὲ náh fyɔ̀ mɛ mɩ mɩ yòh tɛ̃̆ dêllɛ
n tɛ̃, képah-á n wɛ̃̆kɩ nɛ à náh wil Liyel tyí.† Ǹtɛ
pé túkù mó mɛ n yo nɛ, tyípêl pí-ò se kɩ fɛ̃ gbĩ̆l
nɔ́pi dùkù pɩ sɔ̃́ nɩ? Kăh pɩ sɛ̃́, pé sɔ̃nɔ pɩ sé tyí
tyílɛ.
17 Pè mɛ tɔ̃ pé syɩ dĩ́ mὲ syah nɛ, nɛ̂-á yɩkɩ mɔ
ǹ yĩ́lɛ, ǹmɔ se kɩ yo sɔ̃́ tɛ̃̆ tyí sɔkɔ nɩ? Dĩ́ mɛ nɛ,
Liyel tɛ̃̆ntɔ̃̀ syínyo-ò-á ǹnɛ.
18 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm náh sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé
sɛ̃ ké yɔ̃ nɛ, yĩ́tû̃-á sɔ̃̀ ǹnɛ, tɛ́ núkúnúkú à mɛ n
yah. Kăh pɩ sɛ̃́, pè ǹ dúbípú ye pɔ,
19 à pɔ pè piki yah nɛ, pépi pídĩ́ se dĩ́ mὲnɛ nɩ?
Ȁ se dubi yĩ́tû̃nɛ nɩ? Ǹtɛ à se pɩ sɔ̃́ tɛ́ fɛ̃ n yah
núkúnúkú nɩ?
20 Ǹ dúbípú mɛ yo pé tyí nɛ, páh pĩ̆ nɛ pépi
pídĩ́-á ǹnɛ; wăh dubi yĩ́tû̃nɛ.

† **9:16** 9.16 - Yáh wɛ Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú túkù nɛ Yesu-á mɛ mɩ mɩ yòh dêllɛ n pɩ, pépi tɛ̃̆ sɔ̃nɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sɔ̃lɛ, tɔ̃̀ ye á pɩ.

21 Ǹtɛ tir nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á pɩ tɛ́ à fɛ̃ n yah núkúnúkú,
pépi náh képah wɔ pĩ, pé náh se mó tɔ̃ pĩ nɛ̂-á
yɩkɩ mɔ ǹ yɩ̃́lɛ. Ńkɛ̃́ pè à piki yah, wɛ̃́npir náh tɔ̃
ǹnɛ; wǎh kɩ fɛ̃ ké yah yo ǹ gblɔ̃̌y.
22 Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tiki sɔ̃̀ mɛ pè tɛ̃, képah ye
pè kɔ̃ pè n wɛkɩ sɛ̃́. Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm sɔ̃̀ mɛ ké yo
sah tɛ nɛ, névi nɛ̂-à kɩ nɛ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á
Yesulɛ, tɛ̃-á kɩ yĩni wilki pépi wɛ̃̌kɩ̀ sɔkɔ.
23 Képah ye, ǹ dúbípú kɔ̃ pè nɛ, wɛ̃́npir náh tɔ̃
ǹnɛ, pè à piki yah.
24 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̌kɩ̀ kɔ́pú tɔ̃ dɩ̃́ mɛ̀ ye yah
kɛ ní-òlɛ nɛ̂-á lésõ yɩ̃́tũ̂nɛ, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, ké Liyel
wɛ̃̌kɩ̀ tɛ̃ yõ, à gbɩ yo pé syah. Pépi-á pĩ nɛ ǹ yɩ̃́
yíkínmɔ-ò dɩ̃́ mɛ̀nɛ, tyípêl pí-ò-á ǹnɛ.
25 Dɩ̃́ mɛ nɛ, pé náh pĩ tyípêl pí-ò-à kɩ nɛ̂ ǹnɛ
dɛ́! Tyínúkú ó-á péwɔ n pnɛ: Yɩ̃́tũ̂-á sɔ̃̀ pélɛ, ǹtɛ
núkúnúkú páh mɛ n yah.
26 Pè mɛ à piki yah nɛ, tir nɛ̂ se Yesu pɩ ǹ tyí
nɩ? Dùkù nɛ̂ se à yɩkɩ mɔ ǹ yɩ̃́lɛ nɩ?
27 Dɩ̃́ mɛ nɛ, páh sɔ̃̀ kè yo tɛ pé tyí, tɛ́ pè náh pé
níkí sah kè noh. Ǹtɛ sɔ̃́ se tɛ́ pè tɔ̃ mɛ ké tyí nɛ,
pé kè yo pé noh kɛ ní-òlɛ nɩ? Pépi tó se pyě mɛ
n yah n kɔ̃ nɛ, pé pɩ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ nɩ?
28 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pè tyah ǹnɛ n gbyɔ, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́,
ǹmɔ-á kénɛ dɩ̃́ tɔ̃̀ sɑ̃́h-òlɛ dɛ́! Pépi tɛ̃ wɔlɛ, Moyisi
tɔ̃̀ sɑ̃́hpú-á pépilɛ.
29 Páh pĩ nɛ Liyel-á yo mɔ Moyisi tyí.‡ Ǹtɛ dɩ̃́

‡ **9:29** 9.29 - Liyel yɑ̃́hkɩ̀ yɑ̃h Moyisilɛ, wǎh ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ ǹnɛ n kɔ̃ gbɩ̃́ nênɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 33.11; Yɑ̃́hnɔ́ 12.8.

mɛ̀nɛ, pé se ǹ wɪ̀l-ǹsah ńtɛ̃̆nɛ n pnɛ nɩ?
30 Pǎh yo sɛ̃́, dɪ̃́ mɛ yo pé tyí nɛ, é! Tɛ́ képah-á
pyě pɩ gbɛ̃̆ndùǹ̀nɛ yɔ̀ sɔ̃́. Pépi náh ǹ wɪ̀l-ǹsah pɪ̃
pè yo. Ǹtɛ wǎh péwɔ yɪ̃́ yɩkɩ mɔ dɛ́!§
31 Pé pól-á pɪ̃ nɛ, Liyel náh tyípêl pí-ò nírílɛ n
tɛ̃. Ǹtɛ névi nɛ̂-à pɩ nɛ́gbílɛ, tɛ́ Liyel dyɔ yɪ̃́ɪ̃́ tyilɛ
n pɩ, ǎ tɛ̃̆ wɔ nírílɛ n tɛ̃.*
32 Ǹtɛ kèkõyɔ̃́-á mɛ sɔ̃́, pépi náh kè noh yah nɛ,
ǹnî-á yɪ̃́tû̃ yɔ́ yɪ̃́ yɩkɩ mɔ, nɛ̂-á dubi yɪ̃́tû̃nɛ dɛ́!
33 Dɪ̃́ mɛ̀-à sɔ̃̀ mɛ wɪ̀l-ǹkɛ̃̆nɛ Liyel tyí, à náh
náhkɩ fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi dò!
34 Képah tɛ̃̆nɛ, pè à syah nɛ, ǹmɔlɛ dubi ǹ tɔ̂ɔ́
tyípékè ó sɔkɔ, tɛ́ ǹmɔ kɩ pɔ nɛ páh pépilɛ n kwɔ
nɩ? Tɛ́ núkú à yĩni wilki kégbɔ́.

Nónó-á yɪ̃́tũbilɛ Liyel tyí tɪ̃̀nnɛ

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh nɛ pǎh dɪ̃́ yĩni, à
kyɩ à yohnɩ tɛ́ à piki yah nɛ: «Á se sɛ̃ Névi Pídɪ̃́
yõ?»
36 Dɪ̃́ mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛ̂ se Névi Pídɪ̃́ mɛ̀nɛ nɩ?
À ǹ tyí yo pé syah, pé kɔ̃ pé wɛ sɛ̃ ǹ yõ.
37 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Á ye à wɛ
tɛ. Ǹmɔ ye n yãh álɛ núkúnúkú yɔ̀.»
38 Dɪ̃́-á képah noh sɛ̃́, à nɛ páh sɛ̃ ké yõ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃.
Tɛ́ mɛ gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.

§ **9:30** 9.30 - No nɔ́pi mɛ n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ nɛ, pépi náh Yesu wɪ̀l-ǹsahlɛ n pnɛ. Ǹtɛ kè mó tõ mɛ yónɔ́lɛ Yesayi 35.5 ; 42.7 sɔkɔ nɛ ńkɛ̃̆, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ yɩkɩ mɔ yɪ̃́tũbi yɪ̃́lɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè sɔ̃̀ yĩnɛ pè pɪ̃ nɛ Yesu-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. * **9:31** 9.31 - Yah n tɛ Sèmɪ̀rn 15.29.

39 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Gbɩ wah yĩn ye ńmɔ
pɔ kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ; nɛ yɩ̃́tũbi yɩ̃́ yɩkɩ mɔ, tɛ́ nónó-
á mɛ n yah pépi pɩ yɩ̃́tũbilɛ.»
40 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ
ànɛ̂ Yesulɛ, pépi-á wɛlɔ nɔ́pi noh, pè Yesu piki
yah nɛ, ǹtɛ yɩ̃́tũbi se pyě pépi tɔlɛ nɩ?
41 Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Yâh sɔ̃̀ mɛ yɩ̃́tũbilɛ,
tyɩ́pékè náh náhkɩ n mɛ n pi yé yõ. Ǹtɛ
núkúnúkú yé nɛ yáh mɛ n yah, képah ye yé
tyɩ́pékè mɛ yé yõ.»

10

Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛynɛ

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyɩ́ nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, névi nɛ̂-à n dé-ńkɛ̃̂nɛ
képyɛ́nɩ̀ tũ̀ yahlɛ, tɛ́ n dɔkɔ n de ké sɔkɔ ké gbɔ̀pɔ
yɔ́lɛ, yɛ̃́nwó ye tɛ̃̌nɛ, névi yõ syɩ́kí-ò tɔ̃ ǹnɛ.
2 Ǹtɛ nɛ̂-à n de ké yahlɛ, képyɛ́nfɛ̃ ye tɛ̃ wɔlɛ.
3 Tũ̀ syɩ́kí-ò dɩ̃́ ké yah yɩkɩ n mɔ ǹmɔ kɔ̃. Ǹ
képyɛ́nɩ̀ ǹ yɩ̃́nɛ n pnɛ.* Wàh de, ǹ tyɩ́-á képyɛ́nɩ̀
nónónɛ, ǎ sé ye n wil sé yninɛ kégbɔ́.
4 Ǹ képyɛ́nɩ̀-á ǹ yɩ̃́nɛ n pnɛ sɛ̃́, képah ye wàh sé
pól wilki mɔ tɛ, à n yĩn sé yah, tɛ́ sě ǹ sɔ̃̀ tɛ̃.

---

* **10:3** 10.3 - Nsyifunɔ tyɩ́ sɔ̃̀, képyɛ́nfɛ̃bɩ náhnáh sɔ̃̀ ńkɛ̃̂nɛ pé képyɛ́nɩ̀nɛ n kwrɔ n mɔ n dah n mɔ n pɔ tũ̀ núkú sɔkɔ, ǹ tɛ́ ǹnɩ̂ yɔ́ tɔkɔ n sah, ǎ sélɛ n syɩkɩ lékɑ̂hnɛ yɩ̃́pú ànɛ̂ gbɛ̃̌nképèl yĩnnɛ. Pé pól ńkɛ̃̂nɛ yni sah pé képyɛ́nɩ̀ kɔ̃. Pé képyɛ́nɩ̀ pé yɩ̃́nɔlɛ n pnɛ. Tyah-à fyɔ̀ dal, pě pé képyɛ́nɩ̀nɛ n ye n wilki n pɔ sé yninɛ.

5 Ǹtɛ sàh névi nɛ̂ yı̃́nɛ n pnɛ̀-ǹkɛ̃́nɛ, sè náh tɛ̃̆
sɔ̃̀lɛ n tɛ̃ póllɛ. Sè n to n gbɛ n mɔ fíı́ ǹnɛ ńtɛ̃nɛ.»
6 Yesu kénɛ sèmı̀rkı̀ yãh tɔ́wû tyı́, ǹtɛ pè náh
ké kɔ́r pı̃.

7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ yo pé tyı́ nɛ: «Kègbıgbı tɛ̃̆
yõ, mé kélɛ n yo yé tyı́, ńmɔ ye képyɛ́nı̀ tũ̀ yahlɛ.
8 Nónó pól-á ń dyàh tɛ̃ pɔ sɔkɔ tɛ, yɛ̃́nwóbé ànɛ̂
névye yõ syı́kı́pú ye pélɛ.† Ǹtɛ, képyɛ́nı̀ náh mó
fɛ̃ syi noh pé tyı́.
9 Ǹmɔ ye dénsahlɛ. Névi nɛ̂-à de képahlɛ, tɛ̃̆ kı
pwah. Tɛ̃̆ kı fɛ̃ n de, tɛ́ kı ǹnɛ n syı n wil kı ǹ
yõkelɛ n wɛ.
10 Tɛ́ yɛ̃́nwó wɔ-à n pi, yı̃be, ànɛ̂ nɛ́kókè mɔ́nɔ́,
ànɛ̂ yényêh pı yı̃n ó ye à n pɔ. Ǹtɛ ńmɔ pɔ nɛ
névye min wɛ, nɛ̂-á plɛ yı̃̃́.

11 Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy ye ńmɔlɛ. Kàh sɔ̃́ n nɔ kũ
tyı́, képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy n fɛ̃ n syi ǹ min kɔ̃ ǹ képyɛ́nı̀
yı̃nnɛ.
12 Ǹtɛ pɔ́ yáhnkɔ̃-ò képyɛ́nfɛ̃ tɛ̃̆ wɔlɛ, képyɛ́nfɛ̃
kègbı náh ǹmɔlɛ dɛ́! Ǹmɔ yɛ̃́ngbɛ̃́ tyı́ náh
képyɛ́nı̀ nɔ́pilɛ. Képah ye, wàh fyɔ̀ gbɛ̃́npẫh wɛ
à n pi, à n to ǹ tɛ́ képyɛ́nı̀ milki, à kɔ̃ à n pɔ n tɛ̃
sé sɔkɔ, sé tɛ́lɔ́ n mó n to n karkı.
13 Pɔ́ ó kɔ́kɔ́ ye ǹmɔ n yah n kɔ̃ dò. Yı́kı́nɔ́-à sɔ̃́
n pı képyɛ́nı̀ sɔkɔ, kè náh n pı tirlɛ ǹmɔ yah.
14-15 Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy ye ńmɔlɛ. Sɔ̃́-á Sú Liyel
ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń tɔ ǹnɛ n pnɛ, sɛ̃́ ó ye, mé ń
képyɛ́nı̀nɛ n pnɛ, sé tɔ mó ńnɛ n pnɛ. Ǹmɔ kı
ń min kɔ̃ ń képyɛ́nı̀ yı̃nnɛ.

† **10:8** 10.8 - Yah n tɛ Nsyeremi 23.1-2; Yesekyɛlı 34.2-10.

16 Képyɛ́nì túkù mɛ ń tyí, nónó-á sè náh mɛ tũ̀
mɛ̀ sɔkɔ. Sè kɩ n noh n pi ń tyí. Mé yĩnɛ mè n kyɩ
sè yah n fɛ̃ fɛ̃ n pɔ n kwrɔ n mɔ sè pɩ tũ núkúlɛ,
képyɛ́nfɛ̃‡ núkú ó mó sélɛ n fɛ̃.
17 Ńmɔ kɩ ń min kɔ̃ kũ sɔkɔ, tɛ́ kɩ tɔ̃ pɔ kè syi
n pi. Képah ye, ń tyí nɔ Sú Liyel tyí.
18 Nɛy náh fɛ̃ ń ko n mɔ n pi dɛ́! Ńmɔ ye n kɔ̃
ń minnɛ ń gblɔ̌y. Tɛ̃́nwɛnɔ mɛ ń tyí kɩ fɛ̃ kè kɔ̃,
tɛ̃́nwɛnɔ tɔ̃ mɛ ń tyí kɩ fɛ̃ kè syi ńtɔ̃. Sɛ̃́ ye ń Sú
Liyel nɛ mé pɩ.»
19 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyifunɔ-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pé
sõnɔ tɔ̃ kah pɩ sé tyí tyílɛ.
20 Pé náhnáh tyah n yo nɛ ńkɛ̃́, sétõ yɔ́-á mɛ ǹ
sɔkɔ, ǹ yɔ̃̀gbèkè kɔ̃ kè yuku. Yõ se tɔ̃ mɛ ké tyí,
pè ǹ wɛlɔlɛ n nohnɩ nɩ?
21 Ǹtɛ túkù mó nɛ ńkɛ̃́, yɔ̃̀gbèkè yúkú-ò wɛlɔ
náh wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́! Yɔ̃̀gbèkè yúkú-ò se kɩ fɛ̃ yĩ́tũ̂
yĩ́ yɩkɩ mɔ nɩ?

Nsyifunɔ túkù-á Yesu yahle dùkù nɛ̂nɛ

22 Képah sɔkɔ, kwɔ̀vɩrɩ gbĩ́nɛ, syáh yɔ́ sɔ̃̀ mɛ n
syah Yerusalɛmɩ sɔkɔ, nɛ̂-á Nsyifunɔ dyɔlɛ n to
n kɔ̃ Liyel ní-ńsah gbô tɔ̃́nsàhnsɔkɔnɔ tyílɛ.
23 Képah sɔkɔ, Yesu sɔ̃̀ mɛ n kɔ n kɔ̃ Liyel ní-
ńsah gbô párn yɔ́ sɔ̃̀, nɛ̂-á pè n ye Salomo párnnɛ.
24 Nsyifunɔ yísyɔ́ mɛ pɔ à mɔ gbĩ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ,
à se kɩ pépi mɔ sah tɔ̀tɔ̀ sɔkɔ, pópó kɩ pɔ nɔ gbĩ́
nɛ̂ tyí nɩ? Ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ,
à kè yo n dal n mɔ pé syah kɛ̀!

‡ **10:16** 10.16 - Képyɛ́nfɛ̃ nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, ǹ gblɔ̌y
ye à n ye.

25 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé kè yo tɛ yé tyí, ǹtɛ yé
náh sɛ̃ ké yɔ̃. Tyi nónó-á mé mɛ n pı ń Sú Liyel
yı̃n yɔ̃, sépi ye mɛ ń tyílɛ n yo n wah.
26 Ǹtɛ yé náh pı ńmɔ képyɛ́nìnɛ sɛ̃, képah ye
yé kɔ̃ yé náh sɛ̃ ké yɔ̃.
27 Ńmɔ képyɛ́nì tɛ̃̀ wɔ ń wɛynɛ n nohnı, mé
sélɛ n pnɛ, ànɛ̂ sě ń sɔ̃̀ tɛ̃.
28 Mé kı tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ sè kɔ̃. Sé tyí náh n yıkı
n yah n pi, ànɛ̂ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ sè tɛ̃ n syi ń
gbɔ̃̀.
29 Ńmɔ Sú nɛ̂-á sélɛ ń gbɔ̃̀ dahbı, ǹmɔ kal yíyı̀n
póllɛ. Képah ye, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ sè tɛ̃ n syi ǹmɔ
gbɔ̃̀ sɔkɔ.
30 Ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel mɛ núkúlɛ.»
31 Képah tɛ̃nɛ, Nsyifunɔ tɔ̃ dyêh tõ nɛ páh
Yesulɛ n min n ko.
32 Ǹtɛ à mɛ yo pé tyí nɛ, Sú Liyel gbɔ̃̀ yɔ̃, páh
tyípéplɔ náhnáh pı pè wɛ. Sépi sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃ yı̃n se
pè n yah n kɔ̃ pé mínnkò-ǹsahlɛ nı?
33 Nsyifunɔ mɛ à syah nɛ, tyípépɛ̌y pínɔ́ yı̃n
náh pé nɛ páh ǹnɛ n min n ko dɛ́! Ǹtɛ wǎh yo
de Liyel tyí képah yı̃n-á. Ǹmɔ névi gbɔy kı pɔ ǹ
gblɔ̌ynɛ n pı Liyellɛ nı?
34 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí nɛ: «Kè náh mɛ
wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ, Liyel-á
nɛ líyelnɔ́-á yélɛ di?§
35 Liyel-á yo mɔ névye nónó tyí, à pè ye
líyelnɔ́lɛ. Ǹtɛ yé se pı̃ nɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́ynɔ́-á
nɛ̂ yo, kè náh fɛ̃ n milki n pi tɛ́!

§ **10:34** 10.34 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 82.6.

36 Tɛ́ Sú Liyel-á ńmɔ nɛ̂ wilki sah ǹ tyı́ yõ, tɛ́ ń
tɛkı mɔ kèkõyṍ, yé nɛ máh yo de Liyel tyı́, máh
sɔ̃́npı́lɛ yo nɛ Liyel Pı́ɗı̃́-á ńnɛ nı?
37 Máh kı mɛ ń Sú Liyel tyı́pı́nı̀nɛ n pı́-ńkɛ̃̄nɛ,
yé káh sɛ̃ ń yõ.
38 Ǹtɛ máh kı mɛ sélɛ n pı, yáh kı sɔ̃̋ mɛ n sɛ̃ n
pi ńkɛ̃̄nɛ ńmɔ yõ, yé sɛ̃ sépi tɛ̃̄ wɔ yõ; képah sɔkɔ
yé kı pı̃ yı̃̋ nɛ, máh mɛ núkúlɛ Sú Liyellɛ, ànɛ̂ Sú
Liyel-á mɛ núkúlɛ ńnɛ.»
39 Képah tɛ̃̄nɛ, pè tɔ̃ nɛ páh Yesulɛ n tɛ̃. Ǹtɛ à
pwah pé tyı́.
40 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syı yuku Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnınɛ, à kyı tɛ̃ ńyãh sɔkɔ-á Nsyɔ̃ ǹgbò tyah
névye wèlnwı́lkı̀nɔ́lɛ.*
41 Névye náhnáh mɛ kyı ǹ tnɔ̂, tɛ́ mɛ yo tũ nɛ,
Nsyɔ̃ náh gbı̌l tir yɔ́ ńtɛ̃ pı. Ǹtɛ wǎh tyi nónó pól
yo ɗı́ mɛ̀ tyı́ sɔkɔ, gblɔ-á sélɛ.
42 Képah sɔkɔ, névye náhnáh mɛ sɛ̃ Yesu yõ
nɛ́npɔ́.

11

Lasarı kúnɔ́ ànɛ̂ ǹ yı̂lkı̂nmɔnɔlɛ

1 Dı̃́ yɔ́ lésõ mɛ ńyân syıkı, pè n ye Lasarılɛ.
À sɔ̃̏ mɛ Betani kwil sɔkɔ, képah nɛ̂ sɔkɔ-á sɔ̃̏ ǹ
dósyɔ́lɛ, pè n ye Mari ànɛ̂ Martılɛ.
2 Kénɛ Mari mɛ̀ wɔ ye lésõ làsèkwěl yɔ́ kwɛ mɔ
Yesu gbyɛ̂̃h yõ, tɛ́ sè kele ǹ yɔ̃̏yénnɛ.* Ǹmɔ dóɗı̃́
Lasarı ye sɔ̃̏ n yɔ.

---

* **10:40** 10.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.28. * **11:2** 11.2 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 12.1-3.

3 Képah sɔkɔ, ǹ dósyó mɛ tɛ̃ntɔ̀̃ mɔ Yesu tyí nɛ,
pé yɔ̀̃tɛ̃, ǹ kódí̃ Lasarı náh mɛ lènɔlɛ.
4 Yesu-á képah noh, à nɛ ńkɛ̃́, Lasarı ńyân mɛ̀
náh pı ǹ ko ko ńyânnɛ. Ǹtɛ kǎh kı Liyel yɔ̀̃tɔ̃rí
wɛ̃kı, tɛ́ kı tɔ̃ ǹ Pídí̃ yɔ̀̃tɔ̃rí wɛ̃kı.

5 Tɛ́ Martı, ànɛ̂ Mari, ànɛ̂ pé dódí̃ Lasarı tyí sɔ̀̃
nɔ yí̃í̃ Yesu tyí.
6 Ǹtɛ ńyãh sɔkɔ-á sɔ̀̃ Yesulɛ tɛ́ pè pɔ Lasarı
ńyân tyí yo ǹ tyí, à tɔ̃ wũ nɛ́npɔ́ à sèpı̀̃n nínı̀
pı.
7 Képah náh, à yo ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú tyí nɛ, pè yɛ pé
pé syı n yuku Nsyude gbɛ̆̃nyah sɔkɔ.
8 Wǎh yo sɛ̃́, pè mɛ nɛ, kwɔ́-ò dí̃́, nɛ́npɔ́ sɔkɔ kó
lésɔ̃ pè n yah n kɔ̃ ǹ mínkò-ǹsahlɛ dyêhlɛ sɛ̃́ yɔ̀
sɛ̃́ yɔ̀, tɛ́ à tɔ̃ n yah n kɔ̃ ǹ syínyuku-ńsahlɛ nɛ́npɔ́
sɔkɔ nı?
9 À mɛ yo pé tyí nɛ, lɛ́rínɔ́ gbɔ̃ninɔ́ kó gbı̀̃yı̀̃kı̀
sɔkɔ nı? Névi nɛ̂-à n kɔ tyah kyòolɛ, kèkɔ̃yɔ̃́
kyòo-á à n nɛ n yah. Képah-á, tɛ̃ gbáhkı̀ mínɔ́
náh nɔ.
10 Ǹtɛ névi nɛ̂-à n kɔ lékɑ̃̂hnɛ kyòo kɛ̃́nɛ, tɛ̃̆ ǹ
gbáhkı̀lɛ n mı.

11 Wɛlɔ nɔ́pi yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ,
pépi kódí̃́-á mɛ dɔy sɔkɔ, ǹtɛ páh kı kyı à yilki
mɔ.
12 Képah sɔkɔ, ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú mó nɛ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, dɔy
sɔkɔ-à kı nɛ̂ Lasarılɛ, wǎh kı dɛ.
13 Ǹtɛ Yesu wɛy sɔkɔ, Lasarı kúnɔ́ tyí ye à yo,
tɛ́ ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú wɔ mó wɛ nɛ dɔy gbɔy tyí-á à yo.

14 Kǎh pɩ sɛ̃̋, Yesu kè yo yɩkɩ mɔ pé tyɩ́ nɛ
Lasarɩ-á ku.
15 Ǹtɛ péwɔ mɛ́-ńkɛ̃̋nɛ sɔ̏ nɛ́npɔ́, képah-á mɛ
nɔ yĩ̋ péwɔ tyɩ́ pépi yĩnnɛ. Kǎh pɩ sɛ̃̋, pǎh kɩ sɛ̃
yĩ̋ péwɔ yɔ̃. Tɛ́ núkúnúkú, pè yɛ pé sɔkɔ ǹ tnɔ̂.
16 Képah sɔkɔ, Toma nɛ̂-á pè n ye Didiminɛ,†
ǹmɔ pé no syah nɛ, pè yɛ pépi tɔ kyɩ ku ǹnɛ wɛ̃
tyɩ́.

17 Yesu-á yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à kyɩ nɛ yah
Lasarɩ lékó sɔ̏ sèpɩ̏n ǹyɛ̂h pɩ tɛ diki sɔkɔ.
18 Yé yah, Betani ànɛ̂ Yerusalɛmɩ wrɔ́ náh sɔ̏
mɛ kah gbɛ mɔ. Kè sɔ̏ mɛ kɩ́lónɔ́ tɔ̃́nɔ́ kénkɔ̃lɛ.
19 Képah ye, Yerusalɛmɩ tãn náhnáh sɔ̏ mɛ
pɔ Martɩ ànɛ̂ Mari yétĩ kélé-ńsah pé dódɩ̃́
yáhnkwlɔnɔ sɔkɔ.
20 Martɩ-á fyɔ̀ noh nɛ Yesu-á mɛ n pi, à kyɩ à
yohnɩ. Tɛ́ Mari wɔ sɔ̏ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̋nɔ́lɛ gbô sɔkɔ.
21 Képah sɔkɔ, Martɩ mɛ yo Yesu tyɩ́ nɛ, pé yɔ̏tɛ̃,
wàh sɔ̏ mɛ ásɔ̂ sɔkɔ, pé dódɩ̃́ náh náhkɩ n ku n
pi.
22 Ǹtɛ núkúnúkú ńtɛ̃ fyé sɔkɔ, páh pĩ nɛ wàh
kɩ sɔ̃ tir dùkù nɛ̂ yah kɔ̃ Liyel tyɩ́, wǎh kɩ kè pɩ ǹ
tyɩ́.
23 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Á dódɩ̃́
lékó kɩ yilki mɔ.»
24 Wǎh yo sɛ̃̋, Martɩ nɛ, páh pĩ nɛ lékyɩ̂-à kɩ pɔ
n yilki n mɔ gbɩ̏yɩ̏kɩ̏ tɛ́y sɔ̃lɛ, ǹ tɔ lékó-á kɩ yilki
mɔ.

† **11:16** 11.16 - Didimi kɔ́r ye kèǹìǹɛ.

25 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu yo ǹ tyí nɛ: «Ńmɔ ye lékyî
yílkínmɔ-ò ànɛ̂ minnɛ. Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃̆-à
sɔ̃̂ ku, à kı tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ;
26 ànɛ̂ névi nɛ̂-à mɛ min sɔkɔ tɛ́ sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃̆
náh tɔ̃ n ku n yah n pi Liyel tyí tı̃̀nnɛ. Á se sɛ̃
képah yõ, Martı?»
27 Martı mɛ nɛ, àwe-á Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, páh sɛ̃ ké yõ
nɛ ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, nɛ̂-á ǹ Píd́ı́nɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á sò̃ yĩnɛ à pɔ kèkõyő.

28 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ syı kyı plɔ yo ǹ
gbɛ̃̆nsê Mari tyí nɛ, kwɔ́-ò d́ı́-á mɛ de n tɛ. Tɛ́
wăh mɛ ǹnɛ n ye.
29 Mari-á fyɔ̀ képah noh, à núkú yuku à sɔkɔ
Yesu tnɔ̂.
30 Yesu náh tɔ̃̆nì sò̃ mɛ de kwil sɔkɔ. À sò̃ mɛ
f́ı̃ nɛ̂ sɔkɔ-á sò̃ Martı pɔ à yohnı.
31 Tɛ́ Yerusalɛmı tãn nónó-á sò̃ mɛ Mari tnɔ̂ gbô
sɔkɔ, mɛ ǹ yétı̃nɛ n kele, pépi-á à wɛ à yuku wil
súú sɛ̃̂, pè ǹ sò̃ tɛ̃. Pè sò̃ mɛ n sõ nɛ, pɔ̀ gbó-ńsah-á
à n yuku diki yõ.
32 Ǹtɛ Mari-á kyı yĩni tɛ̃ Yesu mɛ́-ńsah sɔkɔ, tɛ́
à wɛ, à gbètukunɔ di Yesu yah sɔkɔ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ,
pé yɔ̃̀tɛ̃, wàh sò̃ mɛ ásȍ̃ sɔkɔ, pé dód́ı̃ náh náhkı
n ku n pi.
33 Képah sɔkɔ, Yesu-á à wɛ à mɛ n gbo à tahlı
ǹ tɛ́kínmɔpu tyí, kè ǹ nı kah tɛ̃ képékèyɔ̂, ǹ yah
kwɔ.
34 À mɛ nɛ, ńyãh sɔkɔ se pè yĩ ǹ lékólɛ nı? Pè
mɛ yo ǹ tyí nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, à pɔ kyı yah.
35 Képah sɔkɔ, Yesu yétı̃ kwɛ.

36 Képah tɛ̃̀nɛ, ǹ tɛ́kínmɔpu nɛ, pè yah, ǹ tyí-á
sɔ̃̀ mɛ nɔ yĩ̋ ǹ tyí dɛ́!
37 Tɛ́ tɔ̃ mɛ n yo nɛ, ǹmɔ nɛ̂-á yĩ̋tũ̂ dĩ́ yĩ́ yıkı, à
kó sɔ̃̀ fɛ̃ kũ yah kõ n pi Lasarı tyí nı?
38 Képah sɔkɔ, kè tɔ̃ Yesu nı kah tɛ̃ képékèyɔ̂,
à mɛ sɔkɔ diki yõ. Tɛkı diki ye sɔ̃̀ kélɛ, tɛ́ ké yah
mɛ víkénɔ́lɛ dáh-ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ.
39 Yesu mɛ yo no tyí nɛ, pè dáhkì mɛ̀ tɔkɔ tɛ̃
yõ. Lékókè dósê Martı mɛ à syah nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, ǹ
yĩ́nɔ́ sèpĩ̀n ǹyɛ̂̃h-á yɔ̀. Wăh kı mɛ n põ dò.
40 Képah sɔkɔ, Yesu yo ǹ tyí nɛ: «Mé náh kè yo
á tyí nɛ, wáh kı sɛ̃ ń yõ, á yĩ́-á kı tɛ̃ Liyel yɔ̃̀tɔ̃rí
yõ di?»
41 Képah tɛ̃̀nɛ, no mɛ dáhkì tɛ̃ yõ. Yesu mɛ ǹ
yah yɔ̃ yĩ̂nyõ tɛ́ nɛ: «Bɔ̌, mé n wɛkı á tyí wáh
sɔ̃́npí ń níri tɛ̃.
42 Mé pĩ nɛ wáh mɛ ń nírílɛ n tɛ̃ gbĩ́mɛgbĩ́. Ǹtɛ
mé kélɛ n yo tɔ́wû mɛ̀ yĩnnɛ nɛ̂-á ń mɔ gbĩ sah
yɔ̀, nɛ pè sɛ̃ ké yõ nɛ, áwɔ-á tɛkı mɔ ńnɛ.»
43 Képah yóntɛnɔ náh, à kah yo mɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Lasarı, wil nɛ́npɔ́!»
44 Képah sɔkɔ, Lasarı nɛ̂-á sɔ̃̀ ku, à yuku wil ǹ
gbyɛ̂̃h ànɛ̂ ǹ gbɑ̃̀nnɛ púkúbínɔ́lɛ fwɔ gbrólɛ; tɛ́ ǹ
yèpɔ mɛ fɔ́kɔ́nɔ́lɛ fwɔlɛ. Yesu mɛ yo pé tyí nɛ,
pè à wah mɔ, pè mó yɛ à kɔ̃ à nɛ n yuku.

Nsyifunɔ yɔ̃̀tɑ̃m mɛ n yah n kɔ̃ Yesu kònmɔ-ńsahlɛ

45 Névye nónó-á sɔ̃̀ mɛ pɔ Mari tnɔ̂, tɛ́ pɔ Yesu
tyípíní mɛ̀ wɛ sɛ̃́, pé náhnáh sɛ̃ Yesu yõ.

46 Ǹtɛ pé túkù wɔ mó kyɩ ǹ tyı́pı́nı́ mɛ̀ sèsahrɩ
yah sah Farisi wɛ̃̌kɩ̀ kɔ́pú tyı́.
47 Kăh mó pɩ sɛ̃́, Farisi wɛ̃̌kɩ̀ kɔ́pú ànɛ̂ sárká
syı́nwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tãm mɛ pé no tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀
ye, pè kɔ̃ tɛ̃ ké tyı́ sɔkɔ. Pè wɛ̃ syah nɛ, dı̃́ mɛ̀-á
mɛ gbı̆l tyilɛ n kah n pɩ dɛ́, sɔ̃́ se pé kɩ pɩ nɩ?
48 Páh kɩ à sah à yɔ̃ sɔkɔ sélɛ n pɩ sɛ̃́ yɔ̀, no
pól-á kɩ sɛ̃ ǹ yõ. Ǹtɛ képah-à pɩ, Wrome tãn-á‡
kɩ yuku pépi Liyel nı́-ńsah gbô sɔ, tɛ́ kɩ pépi yı̀kı̀
tyı́ yɩkɩ.
49 Ǹtɛ pé sɔkɔ yɔ́ lésõ mɛ, pè n ye Kayi-
filɛ. Léyı́lɛ, ǹmɔ ye lésõ sárká syı́nwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃
ǹgbɛ̃nɛ. Ǹmɔ mɛ pé no syah nɛ: «Yé náh kwâh
yɔ́lɛ n pnɛ dɛ́!
50 Yé náh pı̃ nɛ, dı̃́ nɛ́núkù-à kɩ ko mɔ ápi yı̀kı̀
swɔ kè kɔ̃ kè wɛ pwah, képah-á kɩ nɛkɩ kal ápilɛ
ǹ tɛ̃̌nɔ́lɛ min sɔkɔ, tɛ́ á yı̀kı̀ pól tyı́ mó pɔ yɩkɩ
di?»
51 Ǹtɛ ǹmɔ yah yı̃̃́ náh sɔ̃̀ à yo tyi nɔ́pilɛ dɛ́!
Wăh sɔ̃̀ mɛ sárká syı́nwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ léyı́lɛ
sɛ̃́, képah ye Liyel mɛ tɛ̃ntɔ̃̀lɛ à kɔ̃ à syi yo sah nɛ,
Yesu-á yı̃nɛ à ku ǹ yı̀kı̀ névye yı̃nnɛ.
52 Tɛ́ ǹ yı̀kı̀ névye ó yı̃n náh à kɩ n ku n pi dɛ́,
ǹ kúnɔ́ kɩ Liyel wɛ̃́npı̀ pól tɔ tuke mɔ pɩ núkúlɛ,
pépi nónó-á mɛ karkɩ tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃.
53 Kayifi-á fyɔ̀ képah yo, à tɔkɔ lésõ tyı́, pè núkú
Yesu kònmɔnɔ sah gbáhkɩ̀ yõ.
54 Kăh pɩ sɛ̃́, Yesu náh tõ mɛ n gblɔ̆ynɛ n wilki n
mɔ kwèyy Nsyifunɔ yah. À yal ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɛ̃́hpúlɛ,

‡ **11:48** 11.48 - Wrome tãn nónó tyı́-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, yɔ̃̀tãm ye
sɔ̃̀ pélɛ Nsyifunɔ yõ.

pè kyɩ tɛ̃ kwil yɔ́ sɔkɔ, pè n ye Yefrayiminɛ.
Képah sȍ mɛ gbɛ̃nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mɛ gbɛ̃́nnɩ
tnɔ̂.
55 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sȍ mɛ de n tɛ
sɛ̃́, névye náhnáh sȍ mɛ n wil gbnɔ sɔkɔ, tɛ́ mɛ
n dɔkɔ n yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ. Pè sȍ mɛ
syáh mɛ̀ dyàh tɛ̃, nɛ pé kyɩ pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah, à
yĩnɛ pé tyi kȍnsàhnɔ́ wȁllɛ.
56 Pǎh sȍ mɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ,
pè sȍ mɛ Yesulɛ n yah n kɔ̃, tɛ́ mɛ wɛ̃nɛ n piki n
yah nɛ ńkɛ̃́, kè se mɛ sɔ̃ nɩ? Ȁ se kɩ pyě yɛ wũ
syáh mɛ̀ sɔkɔ pɔ́nɔ́lɛ nɩ?
57 Tɛ́ sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm ànɛ̂ Farisi wɛ̆kì
kɔ́pú lésɔ̃ mɛ ké gbah yo sah tɛ névye tyí nɛ, nɛ̂-à
fyɔ̀ Yesu mɛ́-ńsah pĩ, tɛ̃ pɔ kè yo pé syah, pé kɔ̃
pé à wɛ tɛ̃.

12

Mari làsèkwěl mɔ́nɔ́lɛ Yesu gbyȇh yɔ̃

1 Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sȍ mɛ wũ sèpȉn
kénúkòlɛ, tɛ́ Yesu mɛ kyɩ Betani kwil sɔkɔ, ńyãh
sɔkɔ-á sȍ Lasarɩlɛ tɛ̃̆nɔ́lɛ, wǎh nɛ̂ lékó yilki mɔ.
2 Pè mɛ yɔ̃ke yah Yesu kɔ̃ nɛ́npɔ́. Martɩ sȍ mɛ
yɔ̃kelɛ n dibi, tɛ́ yɔ̃ke mɛ̀ yɔ̃́pú sɔkɔ yɔ́ ye sȍ
Lasarɩlɛ.
3 Képah sɔkɔ, Mari mɛ làsèkwěl dɛ́nkɔ́kɔ̀ yɔ́
lítír tɔ́nɩ́ tɔkɔ, nɛ̂-á pè nardɩ kɔ́kɔ́lɛ kè pɩ. Tɛ́

pɔ kè kwɛ mɔ Yesu gbɛ̃̋náhlɔ́ yõ, tɛ́ kè kele ǹ
yȍyénnɛ.* Làsèkwĕl mɛ̀ pãn mɛ wɔ̀kɔ̀ pól tɔkɔ.
4 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyudası Yisikariyɔtı nɛ̂-á Yesu
tȍ sɑ̋hpú sɔkɔ yɔ́lɛ, tɛ́ kı sȍ pɔ n vi n pi Yesu náh,
ǹmɔ nɛ,
5 kwâh nɛ̂ se pı tɛ́ làsèkwĕl mɛ̀ náh yãm deniye
pɔ́ plɔ́† kyɛtɔ̃nínɛ, à ké pɔ́ dibi yãm tãn kõ nı?
6 Ǹtɛ yãm tãn yãm náh sȍ tɛ̃ ǹnɛ dɛ́, yɛ̃̋nwó ye
sȍ ǹnɛ képah ye à kõ à képahlɛ n yo. Pɔ́ dú sȍ
mɛ ǹmɔ tyí. Tɛ́ păh nónónɛ n dah n mɔ n pɔ, ă
sélɛ n yĩ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Pi yah vínɔ́ sah kénòh!
Ȁ ye képah pı sah ńmɔ lékó yĩ sõ yĩnnɛ.
8 Yãm tãn kı mɛ ànɛ̂ yélɛ sétáh yõ sõmɛsȍ́. Ǹtɛ
ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ náh n mɛ n pi yélɛ sétáh yõ
sõmɛsȍ́.»
9 Tɛ́ tɔ́wû ǹgbɛ̃-á pɔ noh nɛ Yesu-á mɛ Betani
kwil sɔkɔ gbȉ́ nɛ̂nɛ, pè kyı nɛ́npɔ́. Ǹtɛ Yesu ó yĩn
náh sȍ pè kyı dɛ́, Lasarı nɛ̂ lékó-á Yesu yilki mɔ,
ǹmɔ tɔ wɛ yĩn ye sȍ pè kyı.
10-11 Ǹtɛ Lasarı mɛ̀ yĩnnɛ, névye náhnáh sȍ
mɛ pélɛ n syı sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm náh à n
vi n mɔ n pı Yesu yõ sɛ̃púlɛ. Képah ye, sárká
syínwȉlkȉpu yȍtãm mɛ Lasarı tyí yo syı nɛ, páh
kı ǹ tɔ ko mɔ.

Yesu dénɔ́lɛ Yerusalɛmı sɔkɔ

---

* **12:3** 12.3 - Yesu mɛ gbȉ́nɛ, nɛ́npɔ́ tãn sõ ńkɛ̃̋nɛ pé gbalı kɛ̃kı n
tɛ̃ yõkelɛ n yõ. † **12:5** 12.5 - Légbȉ́nɛ, deniye pɔ́ pɔ́ núkú kı sȍ
fɛ̃ nɔ nɛ́núkù gbȉyȉkȉ núkú tȍ pínɔ́ dannɛ.

12 Ké ďindallɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ nɛ̂-á sȍ mɛ pɔ
Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ, pè kè noh nɛ
Yesu-á mɛ n pi Yerusalɛmı sɔkɔ.
13 Pè mɛ sãm yı̏ngbȁn kɔ̃lı tɛ̃ yı̃n,‡ tɛ́ wil kwil
sɔkɔ à kyı à yohnı. Pè sȍ mɛ gbo mɔ tũ nɛ:
«Wosana!§ Nɛ̂-á n pi Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel yı̃n yõ, Liyel
sãm mɔ ǹ sɔkɔ,* ǹmɔ nɛ̂-á Yisrayel yȍtɛ̃ ďı̃nɛ.»
14 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ ńkwɛ̃ndyı́pı́kı̀ yɔ́ wɛ, tɛ́
dɔkɔ kõ tɛ̃ ǹ yõ, à yı̃nɛ sɔ̃-á kélɛ wãrkı́nsàhnɔ́lɛ
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃:
15 «Yerusalɛmı† tãn, yé káh tı́kı́ pı.
Yé yah, yé yȍtɛ̃ mɛ n pi.
À mɛ dɔ́kɔ́ntɛ̃nɔ́lɛ ńkwɛ̃ndyı́pı́kı̀ yɔ́ yõ sɔkɔ.»‡
16 Tɛ́ légbı̃nɛ, Yesu tȍ sãhpú náh sȍ mɛ tyi nɔ́pi
pı́nɔ́ yõ pı̃. Ǹtɛ wǎh pɔ dɔkɔ ǹ tɔ̃rı́ yõ gbı̃ nɛ̂nɛ,
pé dyɔ to kõ nɛ, kǎh lésõ wãrkı sah sɔ̃ ǹ tyı́ sɔkɔ
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, sɛ̃-á kè pı ǹ tyı́.
17 Képah tɛ̃nɛ, Yesu-á lésõ Lasarı lékó ye yah,
à à yilki mɔ wilki diki sɔkɔ nónó yı̃ yah, pépi mɛ
tyah kélɛ n yah n yãh n kõ.
18 Névye-á kénɛ gbı̌l tir pı́nɔ́ noh sɛ̃, pè wil pɔ
Yesu yohnı.
19 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃kı̀ kɔ́pú tyah n yo wɛ̃
tyı́ nɛ, pè kó kè wɛ nı, pépi náh tõ fɛ̃ n tɛ̃ n pi dò.
No pól-á mɛ ǹ sȍ tɛ̃.

---

‡ **12:13** 12.13 - Sãm yı̏ngbȁn kɔ̃lı̀ntɛ̃nyı̃nnɔ mɛ̀nɛ ásȍ sɔkɔ, Yesu ye pè n gbilki. § **12:13** 12.13 - Pàh nɛ Wosana, ǹgbòlɛ sȍ, ké kɔ́r ye á pwah n mɔ núkúnúkú! Ǹtɛ ásȍ sɔkɔ, gbílkı́nɔ́ ye sȍ pè n gbilki Yesulɛ. * **12:13** 12.13 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 118.25-26. † **12:15** 12.15 - Yerusalɛmı yı̃n yɔ́ ye sȍ Siyõnɛ. ‡ **12:15** 12.15 - Yah n tɛ Nsakari 9.9.

Yesu mɛ ǹ tɔ̃rí ànɛ̂ ǹ kũ tyílɛ n yo

20 Névye nónó-á sɔ̏ mɛ pɔ syáh mɛ̀ sɔkɔ
Yerusalɛmɩ, nɛ pé pɔ Liyel yĩn gbilki, Nsyifunɔ
náh sɔ̏ pé túkùlɛ.
21 Kénɛ névye nónó-á Nsyifunɔ náh pélɛ, pépi
mɛ nɔ de Filipi tnɔ̂ ǹmɔ nɛ̂-á n wil Betisayida
kwil, Kalile gbɛ̃nyah sɔkɔ. Tɛ́ kè yah kɔ̃ ǹ tyí nɛ,
pé yɔ̏tɛ̃, páh mɛ ké tyí nɛ pé Yesu wɛ.
22 Kăh pɩ sɛ̃, Filipi mɛ kè yo Andre tyí. Andre
mɛ tahlɩ ǹ tyí pè kyɩ kè yo Yesu tyí.
23 Képah tɛ̃nɛ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Gbĩ nɛ̂
sɔkɔ-á Névi Píɗĩ́§ kɩ n dɔkɔ n pi ǹ tɔ̃rí yõ, képah
ye sɛ núkúnúkú yɔ̀.
24 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, nɛ́
sèmukɔ pi náh duku mɔ sétáh sɔkɔ kè fi tɛ́ ké
pi ku, kè n tɛ̃ ké gblɔ̆y. Ǹtɛ kàh duku mɔ à fi tɛ́
ké pi ku, kè n kwel.
25 Névi nɛ̂-à ǹ gblɔ̆y ó minnɛ n mɔ n kõ, tɛ̃ min
tyí kɩ yɩkɩ. Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ minnɛ n mɔ́nkɔ̏-ǹkɛ̃nɛ
kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ Liyel tɔ̃rí yĩnnɛ, tɛ̃ wɔ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃
min wɛ.
26 Névi nɛ̂-à mɛ ké tyí nɛ, pé tɔ̏lɛ n pɩ ńmɔ tyí,
tɛ̃ ń sɔ̏ tɛ̃. Képah sɔkɔ, máh mɛ ńyãh sɔkɔ, nɛ̂-á
tɔ̏lɛ n pɩ ń tyí, ǹ tɔ kɩ mɛ nɛ́npɔ́. Névi nɛ̂-à tɔ̏lɛ
n pɩ ńmɔ tyí, ń Sú Liyel kɩ ǹ yõ yɔ̃.
27 Tɛ́ núkúnúkú, ń fɔkɔ mɛ fɛ̃kɩ. Ǹtɛ mè yo sɔ̃́?
Mé se n yo Sú Liyel tyí nɛ, à káh n yɛ yèvyãhrɩ
mɛ̀ ń wɛ? Ǹtɛ ɔ̃ɔ̃ dɛ́, yèvyãhrɩ mɛ̀ yĩn ye mé pɔ
tɔ́tɔ́.»

---

§ **12:23** 12.23 - Yesu-à Névi Píɗĩ́ tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̆y tyí ye ńkɛ̃nɛ
à n nɛ n yo.

28 Képah tɛ̃nɛ, à nɛ: «Bɔ̌, gbílkínɔ́ sah á yĩn yõ.»
Wăh yo sɛ̃, yɔ̃́npɔ̃ yɔ́ wil yɔ̃̂nyõ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃: «Mé
ń yĩn gbilki tɛ, tɛ́ mé kɩ kè gbilki n pi ńtɔ̃.»
29 Tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ yɔ̃́npɔ̃ mɛ̀ noh,
pè nɛ gbɛ̃́nséntã́hkì-á gboke. Túkù mó nɛ, yɔ̃̂nyõ
tɔ̃̀npɩ yɔ́-á yo mɔ Yesu tyí.
30 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Wɛy nɛ̂-
á yé noh yɔ̀, kè náh yo ńmɔ yĩnnɛ, kè yo yépi
yĩnnɛ.
31 Liyel kɩ lékàhlɛ kèkõyɔ̃́ névye kɔ̃ n pi
núkúnúkú sɛ̃ yɔ̀. Núkúnúkú, à kɩ kèkõyɔ̃́ névye
fnɛ̀-ò* yĩni yal.
32 Ǹtɛ mâh pɔ dɔkɔ mɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, mé kɩ névye
póllɛ pɔ ń gblɔ̃̌y tyí.»
33 Yesu-á sɔ̃̀ nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, képah ye
à wɛ̃kɩ ǹ wɛy mɛ̀ sɔkɔ yɔ̀.
34 Képah sɔkɔ, tɔ́wû mɛ̀ névye mɛ yo ǹ tyí nɛ,
pépi-á kè wɛ Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ, Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔ náh n ku n yah n pi. Tɛ́ ǹmɔ se
sɔ̃́npílɛ pɔ n yo nɛ, Névi Pídɩ̃́-á yĩnɛ à dɔkɔ mɔ
nɩ? Ǹtɛ nɛ̂ tɛ̃ ó se mó Névi Pídɩ̃́ mɛ̀nɛ nɩ?
35 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Kyòo
mɛ̀nɛ, kè mɛ sɛ̃ yé wrɔ́ kɩ wrɔ́ kwéy yɔ́ pɩ n pi. Tɛ́
névi nɛ̂-à n kɔ fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ, tɛ̃ náh ǹ yúkú-ńsahlɛ
n pnɛ. Képah ye, kyòo mɛ̀-á mɛ yé wrɔ́ sɔkɔ yɔ̀,
yé nɛ n kɔ ké sɔkɔ, fɛ̃́ntũ̂ káh pɔ yé kwɔkɩ tɛ̃.
36 Kyòo mɛ̀nɛ, kăh mɛ yé wrɔ́ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, yé sɛ̃
képah yõ. Képah sɔkɔ, yé kɩ pɩ kyòolɛ képah tyí

* **12:31** 12.31 - Kèkõyɔ̃́ névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀,
sétã̀n yɔ̃̀tɛ̃ ye.

kɔ̃lɛ.»
Yesu-á képah yo tɛ, à yal pé tnɔ̂ à kyɩ wɔ̃bɩ fíɩ́
pélɛ.

Névye náhnáh náh sɛ̃ Yesu yɔ̃

37 Yesu sɔ̃̀ gbɩ̌l tyi náhnáh pɩ pé yɩ̃́ yah, ǹtɛ
képah fyé yɔ̃, pè náh sɛ̃ ǹ yɔ̃.
38 Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò Yesayi tyɩ́yónɔ́ nɔ́pi ye
wil ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀. À lésɔ̃ nɛ ńkɛ̃́:
«Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, nɛ̂ sɛ̃ ápi tyɩ́yónɔ́ yɔ̃?
Á á tɛ̃́npnɛ̀nɔ́lɛ nɛ̂ wɛ̃kɩ?»[†]
39 Tɛ́ tir nɛ̂ yĩn-á pè náh sɔ̃̀ fɛ̃ n sɛ̃ n pi ké yɔ̃,
képah yah ye Yesayi tɔ̃ yo nɛ ńkɛ̃́:
40 «Liyel pé yɩ̃́ wɔ,
tɛ́ pé lékã́m yah vike,
nɛ pé yɩ̃́ káh fɛ̃ nɛ n yah,
pè káh tir yɔ́ tyɩ́ yah wɛ,
pè mó vi mɔ Liyel wɛ̃kɩ̀ yɔ̃,
à kɔ̃ à pè wɛ dɛ mɔ.»[‡]
41 Yáh wɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò Yesayi képahlɛ n
yo, à lésɔ̃ kwãh tɛ̃ Yesu tɔ̃́rɩ́ wɛ, képah ye à kɔ̃ à
ǹ tyɩ́lɛ n yo.[§]
42 Tɛ́ képah fyé yɔ̃, yɔ̃̀tãm náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɛ̃ Yesu
yɔ̃. Ǹtɛ Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú tɩ́kí sɔ̃̀ mɛ pè tɛ̃ nɛ, pè
káh pɔ pé yĩni wilki pé wɛ̃kɩ̀ sɔkɔ. Képah ye, pè
náh kè wilki mɔ nɛ, páh sɛ̃ ǹ yɔ̃.

---

† **12:38** 12.38 - Yah n tɛ Yesayi 53.1. ‡ **12:40** 12.40 - Yah n tɛ Yesayi 6.9-10. § **12:41** 12.41 - Yah n tɛ Yesayi 6.1-5.

43 Yáh wɛ pè képah pɩ, névye-á mɛ gbílkínɔ́
nɛ̂nɛ n sah pé yõ, képah tyí sɔ̀ mɛ pé tyí kal Liyel
tyílɛ.
44 Képah sɔkɔ, Yesu wɛkɩ yı̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ ńkɛ̃́:
«Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, ńmɔ ó yõ náh tɛ̃ sɛ̃ dɛ́,
Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ tɔ yõ ye tɛ̃̀ sɛ̃.
45 Tɛ́ névi nɛ̂-à ńmɔ wɛ, ń tɛ́kínmɔ-ò ye tɛ̃̀ wɛ.
46 Ǹmɔ pɔ kèkõyɔ̃́ à pɔ pɩ kyòolɛ, nɛ névi nɛ̂-à
sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃̀ káh tɛ̃ fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ.
47 Ǹmɔ náh pɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ, nɛ mé pɔ lékàhlɛ
névye kɔ̃. Mé pɔ nɛ kèkõyɔ̃́ névye pwáhnmɔnɔ
wɛ. Képah ye, névi nɛ̂-à ń wɛlɔ noh, tɛ́ à náh mɛ
n kɔ sé wɑ̃̀l yõ, ńmɔ náh kɩ n kɔ̃ n pi tɛ̃̀nɛ lékàhlɛ
dɛ́.
48-49 Wɛy nɛ̂-á mé yo yɔ̀, képah ńtɛ̃ ye kɩ lékàhlɛ
tɛ̃̀ kɔ̃ n pi gbı̃̀yı̃̀kı̃̀ tɛ́y sõlɛ. Ǹ gblɔ̃̌y yah yı̃́ı̃́ náh
mé yo wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́! Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ,
máh yı̃nɛ mè nɛ̂ yo, ànɛ̂ máh yı̃nɛ mè kwɔ́nɔ́ nɛ̂
pɩ, ǹmɔ ye yo sélɛ ń tyí nɛ mé pɩ. Képah ye, névi
nɛ̂-à ń yahle, tɛ́ à náh mɛ ń wɛynɛ n mɔ n kɔ̃,
nɛy mɛ tɛ, nɛ̂-á kɩ lékàhlɛ tɛ̃̀ kɔ̃ n pi.
50 Tɛ́ ńmɔ mó tɔ̃ pı̃ nɛ Liyel-á nɛ̂ kõ sah, képah
gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ-á névye kɩ fɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ. Sú
Liyel-á wɛy mɛ̀ yo sɔ̃́ ń tyí, sɛ̃́ ye mé n yo kélɛ yé
tyí.»

13

Yesu ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú gbyɛ̃̂h wu

1 Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh kɩ sɔ̀ n pɩ n pi
dı̃ndallɛ. Yesu sɔ̀ pı̃ nɛ pé yálnɔ́ gbı̃-á sɛ kèkõyɔ̃́,

páh kɩ n sɔkɔ n pi Sú Liyel tyí. Ǹ sɔ̃̀ tɛ̃́pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ kèkõyɔ̃́, pé tyí sɔ̃̀ mɛ nɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Pé tyí nɔ kah mɔ ǹ tyí.

2 Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ yõkelɛ n yõ. Tɛ́
sétɑ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ sɔ̃̀ mɛ kè dahbɩ tɛ Simo Yisikariyɔtɩ
pídɩ̃́ Nsyudasɩ nɩ sɔkɔ nɛ, à vi Yesu náh.
3 Yesu sɔ̃̀ pĩ nɛ Sú Liyel-á tyi pól dahbɩ péwɔ
gbɔ̃̀. Ǹmɔ tyí-á pé wil à pɔ, tɛ́ páh kɩ pé syɩ sɔkɔ
ǹmɔ tyí.
4 Képah sɔkɔ, pǎh mɛ yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, à yuku
yĩn, tɛ́ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ dɛ sah, tɛ́ fwɔ yɔ́ tɔkɔ toh
ǹ syĩ sɔkɔ.
5 Képah náh, à ni du mɔ dú yɔ́ sɔkɔ, à tyah ǹ
tɔ̃̀ sɑ̃́hpú gbyɛ̂̃hnɛ n wu kélɛ, tɛ́ sélɛ n tuke fwɔ
mɛ̀nɛ, nɛ̂-á à toh ǹ syĩ sɔkɔ.
6 Kǎh pɔ syɩ Simo-Pyɛrɩ tyí, à Yesu syah nɛ ńkɛ̃́,
ǹmɔ nɛ̂-á TƐ̃̀ ǸGBƐ̃NƐ ǹmɔ kɩ n yah n kɔ̃ péwɔ
gbyɛ̂̃h wú-ńsahlɛ nɩ?
7 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, nɛ̂-á péwɔ n pɩ yɔ̀, ǹmɔ
náh fɛ̃ ké tyí yah wɛ n pi núkúnúkú lɔ́! Ǹtɛ náh-á
à kɩ pɔ ké tyí yah wɛ n pi.
8 Pyɛrɩ tɔ̃ yuku à syah nɛ, póllɛ, à náh pé gbyɛ̂̃h
wu n pi. Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Wáh
kɩ yɛ ń kɔ̃ mé á gbyɛ̂̃h wú-ńkɛ̃̄nɛ, á vyɑ̃h kɩ dɛ
ńmɔ tyi sɔkɔ.»
9 Képah tɛ̃̄nɛ, Simo-Pyɛrɩ yo ǹ tyí nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
kàh pɩ sɛ̃́ kè káh yĩn pé gbyɛ̂̃h ó tyí, ńkɛ̃́ à pé gbɑ̃̀n
ànɛ̂ pé yõ tɔ wu.
10 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Névi nɛ̂-à ni wel tɛ, tɛ̃

n nɛ n mɛ yályál. Képah ye, à wil ǹ gbyɛ̂̃h tyí sɔkɔ, yõ náh tɔ̃ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ tɛ̃ wil pól tɔ̃́nwunɔ tyí. Yépi mɛ yályál. Ǹtɛ yé pól tɛ̃ wɔ náh mé n ye dɛ́!»
11 Névi nɛ̂-á kɩ sɔ̃̀ pɔ n vi n pi Yesu náh, Yesu
sɔ̃̀ mɛ à pĩ tɛ. Képah ye à kɔ̃ à nɛ, pé pól tɛ̃ wɔ náh pé nɛ pǎh mɛ yályál dɛ́!
12 Wǎh pé gbyɛ̂̃h wu tɛ, à tɔ̃ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tɔkɔ
mɔ pɔ kɔ̃ tɛ̃ yõke yɔ̃́-ńsah ńtɔ̃. Tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Máh nɛ̂ pɩ yé tyí sɛ̃́ yɔ̀, yé se ké yõ pĩ?
13 Yâh pɩ yě ńnɛ n ye kwɔ́-ò dĩ́nɛ, képah náh
pɩ, Tɛ̃-ǹgbɛ̃nɛ, yé mɛ n yo plɛ tɛ̃ wɔlɛ. Ǹmɔ ye ńtyĩ́nɔ ǹnɛ.
14 Ǹtɛ ńmɔ nɛ̂-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ kwɔ́-òlɛ, yáh wɛ
mé yé gbyɛ̂̃h wu, yépi tɔ yĩnɛ yè wɛ̃ gbyɛ̂̃hnɛ n wu.
15 Képah dùkù ye mé pɩ yé wɛ̃kɩ yɔ̀, nɛ máh nɛ̂
pɩ yé tyí, yé tɔ sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ.
16 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, tɔ̃̀npɩ náh
fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃nɛ. Sɛ̃́ ó ye tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɔ náh fɛ̃ n kal ǹ tɔ̃́-òlɛ.
17 Ǹtɛ núkúnúkú, yé se kénɛ tyilɛ n pnɛ tɛ́! Yâh
fɛ̃ syi n kɔ sé wǎ̀l yõ, yé kɩ nìvìnì wɛ.
18 Ń wɛy mè náh mɛ ké yah mɔ yé pól tyí dɛ́!
Máh névye nónó yah wilki, mé pélɛ n pnɛ. Ǹtɛ tir nɛ̂-á wãrkɩ sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè yĩnɛ kè wil ó wil. Kè mɛ wã́rkínsàhnɔ́lɛ ké sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: ‹Máh lésõ ń yõkelɛ n yõ ànɛ̂ nɛ̂nɛ, tɛ̃ mɛ yuku ń yõ.›*

* **13:18** 13.18 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 41.10.

19 Ké pí-ńkɛ̃̂ sɔkɔ ye mé kélɛ n yo n sah yé tyí
núkúnúkú yɔ̀. Képah sɔkɔ kàh pɔ pɩ, yé kɩ sɛ̃ ké
yõ nɛ, Ǹmɔ-á.
20 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à
ń tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɛ̃ plɛ, ńmɔ ye tɛ̃̌ tɛ̃ plɛ. Nɛ̂ tɔ-à ńmɔ
tɛ̃ plɛ, nɛ̂-á tõ ńnɛ, ǹmɔ ye tɛ̃̌ tɛ̃ plɛ.»

Yesu nɛ Nsyudasɩ-á kɩ n vi n pi pé náh

21 Képah tɛ̃̌nɛ, kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, Yesu
fɔkɔ kah fɛ̃kɩ. Ȁ mɛ kè yo dal mɔ nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yé sɔkɔ nɛy yɔ́ kɩ n vi
n pi ń náh.»
22 Wǎh képah yo sɛ̃̌, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃̋hpú tyah n yɔ̃ wɛ̃nɛ
n yah núkú núkúlɛ. Pè náh sɔ̃̀ mɛ pĩ nɛ̂ tyí-á à n
yo.
23 Tɛ́ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃̋hpú sɔkɔ nɛ̂ tyí-á nɔ yɩ̃̋ ǹ tyí,
ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ tɛ̃̌ntelnɔlɛ Yesu tyí.
24 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ pɩ mɔ ǹmɔ tyí nɛ à
Yesu piki yah, nɛ̂ tyí-á à n yo.
25 Ǹmɔ mó ǹ gbalɩ kɛ̃kɩ Yesu tɩ̃̏nnɛ, tɛ́ à piki
yah nɛ, Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃, nɛ̂ se à n ye nɩ?
26 Ȁ mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh kɩ búrn yĩ di nɛ̂ kɔ̃,
tɛ̃ wɔ-á. Tɛ́ núkú búrn yɩ̃̋nɔ́ tɔkɔ, tɛ́ kè di à Simo
Yisikariyɔtɩ píɗɩ̃́ Nsyudasɩ kɔ̃.
27 Nsyudasɩ-á búrn mɛ̀ syi, sétɑ̃̏n yɔ̃̀tɛ̃ mɛ de ǹ
sɔkɔ. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, nɛ̂-á ǹ tyí pɩ pɩ tɛ̃̌nɛ,
à kè pɩ súú.
28 Ǹtɛ nónó pól-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃
náh sɔ̃̀ pĩ tir nɛ̂ yĩn-á Yesu yo wɛy mɛ̀nɛ ǹ tyí.

29 Té pɔ́ dú-á sõ̀ mɛ Nsyudasɩ tyɩ́ sɛ̃́, túkù sõ̀ mɛ
n sõ nɛ, Yesu-á yo ǹ tyɩ́ nɛ à kyɩ syáh yɩ́dwénè yah
dwe, képah náh pɩ, à pɔ́ yĩ yãm tãn kɔ̃.
30 Ǹtɛ Nsyudasɩ-á fyɔ̀ búrn yĩ́nɔ́ mɛ̀ syi, à núkú
yuku wil. Légbĩ́nɛ lékẫh sõ̀ mɛ mɔ.

Yesu tir kɔ̃̀nsàhnɔ́ késã́nnɛ

31 Nsyudasɩ-á fyɔ̀ wil tɛ, Yesu nɛ: «Núkúnúkú
tɛ̃̀nɛ, gbɩ́lkɩ́nɔ́ ye sah Névi Pɩ́dɩ̃́ yõ, ànɛ̂ Sú Liyel
yĩn kɩ se tɔ̃ gbilki ǹmɔ yĩnnɛ.
32 [Gbɩ́lkɩ́nɔ́-à kɩ sah Liyel yõ ǹmɔ yĩnnɛ,] Liyel
tɔ kɩ à gbilki ǹ gblɔ̌y yĩnnɛ. Dǒ kwéy ńtɛ̃nɛ, à kɩ
kè pɩ n pi.
33 Ń wɛ̃́npì, mé kɩ tɔ̃ n mɛ n pi yélɛ kɩ wrɔ́ kwéy
ó pɩ. Yé kɩ ń yah n kɔ̃ n pi. Ǹtɛ nɛ̂-á lésõ mé yo
Nsyifunɔ tyɩ́, képah núkú ye tɔ̃ mé kɩ yo yépi tɔ
tyɩ́ núkúnúkú nɛ, yé náh fɛ̃ n kyɩ n pi ńmɔ yúkú-
ńsah sɔkɔ.
34 Mé kɩ tir sã́n yɔ́ kõ sah yé kɔ̃ nɛ, yé tyɩ́ nɔ
wɛ̃ tyɩ́. Yé tyɩ́-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyɩ́, yépi tɔ tyɩ́ yĩnɛ kè
nɔ sɛ̃́ wɛ̃ tyɩ́.
35 Yé tyɩ́-à kɩ nɔ wɛ̃ tyɩ́, képah sɔkɔ ye no pól
kɩ pĩ nɛ ńmɔ tõ̀ sã́hpú-á yélɛ.»

Yesu nɛ Pyɛrɩ-á kɩ ǹ vyãh kɔ̃lɩ nɛ pé náh péwɔ pĩ

36 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ à piki yah nɛ, Tɛ̃̀
ǹgbɛ̃, ńyãh se à n yuku nɩ? À mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ,
ńyãh-á pé n yuku, à náh fɛ̃ n kyɩ n pi pélɛ nénpɔ́
sɔkɔ núkúnúkú. Ǹtɛ náh tĩ̀nnɛ, wǎh kɩ pɔ pé sõ
tɛ̃ n pi.

37 Pyɛrɩ mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, sɔ̃́ se pɩ té pé náh fɛ̃ ǹ
sɔ̃̀ tɛ̃ n pi núkúnúkú nɩ? Péwɔ-á kɩ fɛ̃ syi pé min
kɔ̃ n pi ǹmɔ yĩnnɛ dò.
38 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Á kɩ á min kɔ̃ n pi ńmɔ
yĩnnɛ lɛ́? Ǹtɛ kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo á tyí,
sénpɛ-à kɩ pópó n gbo, á kɩ mɛ á vyãh kɔ̃lɩ tɛ kɛ
tɔ̃́nɔ́, nɛ á náh ńmɔ pĩ.»

14

Yesu ye wɛ̃̀kɩ̀lɛ nɛ̂-á n yuku Sú Liyel tyí

1 Képah náh, Yesu yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tyí nɛ: «Yé
káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ. Yé sɛ̃ Liyel yõ, yè mó sɛ̃ ńmɔ
tɔ yõ.
2 Tɛ̃-ǹtɑ̃̀n náhnáh mɛ ń Sú Liyel tĩ̀nnɛ. Mé kɩ
kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah yé kɔ̃. Kàh sɔ̃̀ mɛ gbɩlɛ ńkɛ̃̂nɛ,
mé náh náhkɩ kè yo n pi yé tyí.
3 Máh kɩ kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah tɛ yé kɔ̃, mé kɩ ń
syɩ pɔ yé tɛ̃ sɔkɔ ń tnɔ̂. Képah sɔkɔ, ńmɔ-á mɛ
ńyãh sɔkɔ, yépi tɔ kɩ mɛ nɛ́npɔ́.
4 Yé se ńmɔ yúkú-ńsah wɛ̃̀kɩ̀lɛ n pnɛ tɛ́.»
5 Wǎh yo sɛ̃́, Toma mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, pépi náh mɛ
ǹ yúkú-ńsah pĩ, té pé se kɩ pĩ sɔ̃́ ké wɛ̃̀kɩ̀lɛ nɩ?
6 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ǹmɔ ye wɛ̃̀kɩ̀lɛ, ànɛ̂
gbɩlɛ, ànɛ̂ min nɛ́tɛ̃̂nɛ. Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n kyɩ
Sú Liyel tyí, nɛ́ tɛ̃̀ náh syɔ̃ ńmɔ tyí.
7 Yâh sɔ̃̀ mɛ ńmɔlɛ n pnɛ, yé náhkɩ mɛ ń Sú
Liyel tɔlɛ n pnɛ. Ǹtɛ núkúnúkú, yé ye ǹnɛ n pnɛ,
tɛ́ à wɛ.»
8 Képah sɔkɔ, Filipi mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, à Sú Liyellɛ
pépi wɛ̃kɩ kɛ̀! Képah-á kɩ yĩnɛ pépi tyí.

9 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Filipi, mé mɛ yélɛ di
mónɔ́lɛ, tɛ́ áwɔ náh mɛ ńmɔ pĩ nɩ? Névi nɛ̂-à
ńmɔ wɛ, Sú Liyel ye tɛ̃ wɛ. Ǹtɛ á pɩ sɔ̃́ tɛ́ tɔ̃ n yo
nɛ, mé Sú Liyellɛ ǹ wɛ̃kɩ?
10 Á náh sɛ̃ ké yɔ̃ nɛ, ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ
núkúlɛ di? Wɛlɔ nónó-á mé n yo yé tyí yɔ̀, ńmɔ
yah yɩ̃́ wɛlɔ náh sélɛ dɛ́! Sú Liyel nɛ̂-á núkúlɛ
ńmɔlɛ, ǹmɔ ye n pɩ ǹ tɛ̃̀nnɛ.
11 Yé yĩnɛ yè sɛ̃ ké yɔ̃ nɛ, ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á
mɛ núkúlɛ. Yáh kɩ sɔ̃́ sɛ̃-ńkɛ̃́nɛ ké yɔ̃ ńmɔ wɛlɔ
yĩnnɛ, yé sɛ̃ ké yɔ̃ tɛ̃̀n nɔ́pi tɛ̃ wɔ yĩnnɛ.
12 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-
à sɛ̃ ńmɔ yɔ̃, máh mɛ tɛ̃̀n nónónɛ n pɩ, tɛ̃ tɔ kɩ
sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ. Tɛ́ tɛ̃ kɩ tɛ̃̀n yísyɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi nónó-
á kal sépilɛ. Mé mɛ n yuku Sú Liyel tyí, képah ye
kɩ tɛ̃̀ kɔ̃ à kɩ fɛ̃ sè pɩ.
13 Képah sɔkɔ, yâh tyídúkú nɛ̂ yah kɔ̃ ńmɔ yĩn
yɔ̃, mé kɩ kè pɩ yé tyí, gbílkínɔ́ kɔ̃ kè kɩ sah Sú
Liyel yɔ̃ ǹ Pídɩ̃́ gbɔ̃̀ yɔ̃.
14 Yâh tir nɛ̂ yah kɔ̃ ńmɔ yĩn yɔ̃, mé kɩ kè pɩ.»

Yesu ǹ vyãh kɔ̃ Liyel Mirki pɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ

15 «Ńmɔ tyí-à mɛ nɔ yé tyí, yé kɩ ń tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
tɛ̃ yĩn.
16 Tɛ́ mé kɩ Sú Liyel ni, à kɩ yòhnìnmɔ-ò yɔ́ tɛkɩ
mɔ yé kɔ̃, nɛ̂-á kɩ pɔ n tɛ̃ n pi yélɛ kṹmm.
17 Yòhnìnmɔ-ò mɛ̀nɛ, Liyel Mirki ye. Ǹmɔ ye
gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyí sɔkɔ. Kèkɔ̃yɔ̃́
névye náh ǹnɛ n wɛ, ànɛ̂ pè náh ǹnɛ n pnɛ.
Képah ye, pè náh fɛ̃ à fɛ̃ n syi. Ǹtɛ wǎh mɛ yépilɛ,
tɛ́ mɛ yé sɔkɔ sɛ̃́, képah ye yépi wɔ ǹnɛ n pnɛ.

18 Mé náh yé sah n pi ńgbyelɛ. Mé kɩ ń syɩ n
pɔ n pi yé tnɔ̂.
19 Dǒ kwéy ǹsɔ̃, kèkõyɔ̋ névye náh tɔ̃ ńmɔ wɛ
n pi, ǹtɛ yépi tɛ̃ wɔ kɩ ń wɛ. Tɛ́ ńmɔ-á fyɔ̀nì mɛ
min sɔkɔ,képah ye yépi tɔ kɩ mɛ n pi min sɔkɔ.
20 Lésõ-à pɔ nɔ, yé kɩ pĩ nɛ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú Liyel-
á mɛ núkúlɛ, tɛ́ ńmɔ ànɛ̂ yépi tɔ mó mɛ núkúlɛ.
21 Névi nɛ̂-à ń tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ noh, tɛ́ sè tɛ̃ yĩn, ń
tyɩ́ nɔ tɛ̃ wɔ tyɩ́. Tɛ́ ńmɔ tyɩ́-à nɔ névi nɛ̂ tyɩ́, tɛ̃
tyɩ́ kɩ nɔ ń Sú Liyel tyɩ́. Tɛ̃ tyɩ́ kɩ nɔ ńmɔ tɔ tyɩ́,
tɛ́ mé kɩ ń gblɔ̌ynɛ à wɛ̃kɩ.»
22 Képah sɔkɔ, Nsyude* nɛ̂-á ǹ gblɔ̌y Nsyudasɩ
Yisikariyɔtɩlɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu tyɩ́ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
sɔ̃́ se pɩ tɛ́ à kɩ ǹ gblɔ̌ynɛ pépi wɛ̃kɩ, tɛ́ à náh ǹ
gblɔ̌ynɛ kèkõyɔ̋ névye wɛ̃kɩ n pi nɩ?
23 À mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ tyɩ́-à nɔ nɛ̂ tyɩ́, tɛ̃
kɩ ń tyɩ́yónɔ́lɛ n pɩ. Tɛ̃ tyɩ́ kɩ nɔ ń Sú Liyel tyɩ́, tɛ́
ńmɔ ànɛ̂ ń Sú Liyel kɩ pɔ tɛ̃ tyɩ́, kɩ pɔ twah tɛ̃ ǹ
tyɩ́.
24 Ǹtɛ ńmɔ tyɩ́-à nɔ́-ńkɛ̃̂nɛ nɛ̂ tyɩ́, tɛ̃ náh ń
tyɩ́yónɔ́lɛ n pɩ. Tɛ́ wɛlɔ nónó-á yé n nohnɩ yɔ̀,
ńmɔ yah yĩ̋ wɛlɔ náh sélɛ dɛ́! Sè wil Sú Liyel tyɩ́,
nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.
25 Mé ye kénɛ tyi yo yé syah, gbĩ́ nɛ̂-á mé mɛ
ànɛ̂ yélɛ yɔ̀.
26 Ǹtɛ Liyel Mirki nɛ̂-á yòhnɩ̀nmɔ-òlɛ, Sú Liyel
kɩ n tɛkɩ n mɔ n pi ńmɔ yĩn yõ, à kɩ pɔ tyi póllɛ
yé kwɔ. Tɛ́ kɩ yé dyɔ to kõ ńmɔ tyɩ́yónɔ́lɛ, máh
nónó yo sɔkɔ yé tyɩ́.

* **14:22** 14.22 - Nsyifunɔ tyɩ́, Nsyude ye dùkù mɛ núkúlɛ Nsyudasɩ ye dùkùlɛ.

27 Yèvɩnɩ ye mé yélɛ n kɔ̃ yɔ̀. Ǹmɔ yèvɩnɩ ye mé
yélɛ n kɔ̃. Mé náh mɛ kélɛ n kɔ̃ kèkõyɔ̋ névye kɔ̃
dùkùlɛ. Yé káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ, yé káh yɛ tíkí yé
tɛ̃.
28 Mé ye kè yo sɔkɔ tɛ yé tyí yé noh nɛ sɔ́kɔ́nɔ́-
á ńnɛ, tɛ́ máh kɩ ń syɩ n pɔ n pi yé tnɔ̂. Ǹ tyí-à
sɔ̏ mɛ nɔ yé tyí, yáh kè noh nɛ máh n yuku Sú
Liyel tȉnnɛ, kè sɔ̏ yĩnɛ kè nɛ n mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ yé
tyí, ǹmɔ-á sɔ̋npílɛ kal ńmɔlɛ.
29 Mé ye kénɛ tyi yo sah yé tyí núkúnúkú sé
pɔ́npí-ńkɛ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, képah sɔkɔ sàh kɩ pɔ n pɩ, yé
kɩ sɛ̃ ń wɛlɔ yõ.
30 Kèkõyɔ̋ névye fnɛ̀-ò mɛ n pi, képah ye mé
náh tɔ̃ n kah n yãh n mo n pi yélɛ. Ȁ náh fɛ̃ ńmɔ
tɛ̃̏ wɔ fnɛ.
31 Ǹtɛ Sú Liyel-á tyi nónó yo ń tyí, sépi ye mè
n nɛ n pɩ. Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̋ névye kɩ pĩ nɛ ǹ
tyí-á nɔ ń tyí. Yé yuku! Á ye yal ásɔ̂̏.»

15

Yesu nɛ yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂ yèsyɩ̀kɩ̀-á pélɛ

1 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Ńmɔ ye yɛrɛsɛ̃
séswɔ̂ yèsyɩ̀kɩ̀lɛ, ń Sú mɛ ké nɛ́tɛ̃̏nɛ.
2 Yȉngbȁn nónó pól-á mɛ ńmɔ sɔkɔ tɛ́ sè náh
mɛ n syi, à kɩ sè kɔ̃lɩ tɛ̃ yõ. Tɛ́ nónó pól-á mɛ n
syi, à kɩ sépilɛ n tɔ̃ sè kɔ̃ sè kɩ n gbah n syi.
3 Wɛy nɛ̂-á mé yo yé tyí yɔ̀, képah gbɔ̏ yõ, yé
pɩ tɛ yályál.
4 Yé nɛ n mɛ ńmɔlɛ, sɔ̃-á ńmɔ mɛ yélɛ. Sɔ̃-á
yȉngbɔ̏ náh fɛ̃ n syi n pi ké gblɔ̌y nɛ́ kè náh mɛ

séswɔ̂ sɔkɔ, sɛ̃ ó ye yépi tɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ pɩ n pi
nɛ́ yé náh mɛ ńmɔlɛ.
5 Ńmɔ ye yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂lɛ, yépi mɛ ké
yȉngbȁnnɛ. Yé náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ńmɔ kɛ̃́nɛ.
Képah ye, nɛ̂-à mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ mé mɛ tɛ̃́nɛ, tɛ̃ kɩ
tyípéplɔ náhnáhlɛ n pɩ Liyel tyí.
6 Névi nɛ̂-à mɛ́-ńkɛ̃́nɛ ńmɔlɛ, tɛ̃ mɛ yȉngbȍ yɔ́
tyí kɔ̃lɛ, nɛ̂-á pè kãm milki kégbɔ́, tɛ́ kè kɩ n kɔkɔ
n pi. Tɛ́ yȉngbȁn kɔ́kɔ́rílɛ, sépi kɩ pɔ kwel mɔ n
sukɛ n pi nyàh sɔkɔ.
7 Ǹtɛ yâh mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ń wɛlɔ mɛ n tɛ̃ yé fɔkɔnɩ
sɔkɔ, kwâh nɛ̂ tyí-à nɔ yé tyí, yé kè ni, yé kɩ kè
wɛ.
8 Yâh tyípéplɔ náhnáhlɛ n pɩ Liyel tyí, képah
ye kɩ kè wɛ̃kɩ nɛ yáh pɩ ńmɔ tȍ sɑ̃̋hpúlɛ. Tɛ́ ńmɔ
Sú Liyel yĩn kɩ gbilki.
9 Ńmɔ tyí-á nɔ Sú Liyel tyí sɔ̃́, yépi tɔ tyí nɔ
ńmɔ tyí sɛ̃́. Yé yɛ yé tyí nɛ mɛ nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ń tyí sɛ̃́.
10 Yâh ń tyi kȍnsàhnɔ́lɛ n pɩ, yé tyí kɩ mɛ
nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ń tyí, sɔ̃́-á ńmɔ ń Sú tyi kȍnsàhnɔ́lɛ
n pɩ, tɛ́ ń tyílɛ nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ǹ tyí.
11 Mé mɛ ké tyí nɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ nɛ̂-á mɛ ńmɔ sɔkɔ,
kè nɛ mɛ yépi tɔ sɔkɔ, tɛ́ yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ mè mó syɩ ké
yȉn tyí. Képah ye, mé tyi nɔ́pi yo yé tyí.
12 Máh nɛ̂ kõ sah yé kɔ̃, kè wɛ yɔ̀: Yé tyí yĩnɛ
kè nɔ wɛ̃ tyí, yé tyí-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyí.
13 Névi-à ǹ min kɔ̃ ǹ kódíbí yĩnnɛ, tyínɔnɔ ǹgbɛ̃
yɔ́ náh tɔ̃ fɛ̃ n kah n mɔ n pi képah yɔ̃.
14 Ńmɔ-á nɛ̂ kõ sah yé kɔ̃, yáh kɩ mɛ kélɛ n pɩ,
ń kódíbí ye yélɛ.

15 Mé náh tɔ̃ yé ye n pi tɔ̃̀npɩbɩlɛ. Ǹgbǒ tɔ̃̀npɩ
náh fɛ̃ ǹ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ tyɩ́pɩ́nɔ́ pɩ̃ dɛ́! Ǹtɛ máh tyi nónó
noh ń Sú Liyel tyɩ́, mé ye sé póllɛ yépi kwɔ.
Képah ye, mé yélɛ n ye ń kódíbílɛ.
16 Yépi náh yah tɔkɔ ńmɔlɛ dɛ́, ńmɔ ye yah tɔkɔ
yélɛ, tɛ́ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé kyɩ tyɩ́péplɔlɛ n pɩ Liyel
tyɩ́, nónó-á sé yõre náh n tyɛ n yah n pi. Képah
sɔkɔ, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú Liyel tyɩ́ ńmɔ yĩn
yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃.
17 Ǹtɛ nɛ̂-á mé n kõ n sah yé tyɩ́, kè wɛ yɔ̀: Yé
tyɩ́ yĩnɛ kè nɔ wɛ̃ tyɩ́.»

Kèkõyɔ̃́ névye mɛ Yesu ànɛ̂ ǹ yõ sɛ̃́pú dyɔlɛ n yɔ

18 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Kèkõyɔ̃́ névye-à yé
dyɔlɛ n yɔ, yé pɩ̃ nɛ ńmɔ ǹgbò dyɔ-á pè tyah n
yɔ.
19 Yâh sɔ̃̀ mɛ kèkõyɔ̃́ névye tyɩ́ yõ sɔkɔ, yáh pɩ
pé tyɩ́lɛ sɛ̃́, yé tyɩ́ náhkɩ nɔ pé tyɩ́. Ǹtɛ kǎh pɩ
ńmɔ yé yah wilki kèkõyɔ̃́ névye sɔkɔ, tɛ́ yé náh
tɔ̃ mɛ pépi tyɩ́ yõ, képah ye pè kɔ̃ pè yé dyɔlɛ n
yɔ.
20 Yé yé dyɔ sah nɛ n kwnɛ wɛy mɛ̀ tyɩ́lɛ, máh
nɛ̂ yo yé tyɩ́ nɛ: ‹Tɔ̃̀npɩ náh fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃nɛ.›
Pàh kɩ mɛ ńmɔ fõh, pè kɩ yé tɔ fõh. Pàh kɩ mɛ ń
wɛy fɛ̃ syi, pè kɩ yé tɔ tyɩ́ fɛ̃ syi.
21 Ǹtɛ pè náh sɔ̃́npɩ́lɛ mɛ ńmɔ tɔ̃́-òlɛ n pnɛ,
képah ye pè kɩ tyi nɔ́pi pól pɩ yé sɔkɔ ńmɔ yĩnnɛ.
22 Mâh sɔ̃̀ mɛ pɔ́-ńkɛ̃̄nɛ pé tyɩ́, ànɛ̂ mâh sɔ̃̀ mɛ
tir yɔ́ yó-ńkɛ̃̄nɛ pé tyɩ́, pé tyɩ́túkúnì pɩ́nɔ́ lékàh
náh náhkɩ n mɛ n pi pé yõ. Ǹtɛ núkúnúkú, gbɩ

wɛ́-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ náh n wɛ n pi pé tyí pé tyítúkúnì
pínɔ́ tyí sɔkɔ.
23 Névi nɛ̂-à ńmɔ dyɔlɛ n yɔ, tɛ̃ mɛ ń Sú tɔ dyɔlɛ
n yɔ.
24 Tyi nónó-á ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh sɛ̃́nknɔ pı yah,
mâh sɔ̃̀ mɛ sépi pí-ńkɛ̃́nɛ pé wrɔ́ sɔkɔ, pé
tyítúkúnì pínɔ́ lékàh náh náhkı n mɛ n pi pé yɔ̃.
Ǹtɛ núkúnúkú, pè ye ńmɔ tyípínì wɛ. Tɛ́ képah
fyé yɔ̃, pè mɛ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú dyɔlɛ n yɔ.
25 Ǹtɛ nɛ̂-á wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ pé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
sɔkɔ nɛ: ‹Pè ń dyɔ yɔ yɔ̃ kɛ̃́nɛ.›* képah wil yĩn
ye pè kɔ̃ pè képahlɛ n pı.
26 Tɛ́ yòhnìnmɔ-ò nɛ̂-á ńmɔ kı n tɛkı n mɔ n
pi kı wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye
gbılɛ névyelɛ n wɛ̃kı Liyel tyí sɔkɔ. Képah-à wil
Sú Liyel tyí à pɔ, kè kı pɔ ńmɔ tyí yo wah yé tyí.
27 Ǹtɛ yépi-á sɔ̃̀ mɛ ànɛ̂ ńmɔlɛ ǹgbò dùkùlɛ sɛ̃́,
képah ye yé tɔ kı ń tyílɛ n yo n wah névye tyí.»

16

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Mé náh mɛ
ké tyí nɛ yé Liyel yɔ̃ sɛ̃́nɔ́ yal n mɔ. Képah ye ń
kɔ̃ mé tyi nɔ́pi yo sah yé tyí.
2 Nsyifunɔ kı yé yĩni n wilki n pi pé wɛ̃kì sɔkɔ.
Tɛ́ gbĩ yɔ́ ńtɛ̃ mɛ n pi, képah sɔkɔ nónó-à pɔ yélɛ
n ko n mɔ, pè kı mɛ n sɔ̃ nɛ tɔ̃̀-á pé n pı Liyel tyí.
3 Ǹmɔ ànɛ̂ ń Sú pı̃́-ńkɛ̃ ye pè kɔ̃ pè kı sépinɔ́
tnɔ pı sɛ̃́ yɔ̀.

* 15:25 15.25 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 35.19 ; 69.4.

4 Mé mɛ ké tyí nɛ tyi nɔ́pi gbĩ-à pópó pɔ sɛ, yé
dyɔ nɛ n mɛ n kwnɛ sélɛ, képah ye mé sè yo sah
yé tyí.»

Liyel Mirki pɔ́nɔ́ yõlɛ

Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Máh lésõ mɛ
yé wrɔ́ sɛ̃́, képah ye mé náh kwãh tɛ̃ tyi nɔ́pi yo
yé tyí.
5 Ǹtɛ núkúnúkú, mé mɛ n yuku ń tɔ̃́-ò tnɔ̂, tɛ́
yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ ńnɛ n piki n yah nɛ,
ńyãh se mé n yuku nɩ?
6 Tyi nónó-á mé yo yé tyí, sépi yèkwɔrɩ ye yé
fɔkɔ fil yɔ̀ kɛ̀.
7 Ǹtɛ mé kɩ gbɩ yo yé tyí. Máh kɩ sɔkɔ, képah
kɩ nɛkɩ kal yélɛ. Máh kɩ sɔ́kɔ́-ńkɛ̃́nɛ, nɛ̂-á yĩnɛ à
pɔ yé yohnɩ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Ǹtɛ máh kɩ
kyɩ, mé kɩ à tɛkɩ mɔ yé kɔ̃.
8 Tɛ́ ǹmɔ-à pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à kɩ tyíṕêl, ànɛ̂ gbɩ
wɛ̃̀kɩ̀, ànɛ̂ Liyel tukey tyí yo wah kèkõyɔ̃́ névye
syah, kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ păh mɛ pílkínɔ́lɛ sépi
pól sɔkɔ.
9 À kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á pé tyípékèlɛ, péwɔ
yõ sɛ̃́-ńkɛ̃́-á.
10 Tɛ́ kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ gbɩ wɛ̃̀kɩ̀ tyí
sɔkɔ, péwɔ-á n sɔkɔ Sú Liyel tyí, tɛ́ pè náh tɔ̃ pé
wɛ n pi.
11 Tɛ́ kɩ tɔ̃ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ Liyel tukey
tyí sɔkɔ, nɛ̂-á kèkõyɔ̃́ mɛ̀ névye fnɛ̀-òlɛ, lékàh-á
mɛ tɛ ǹmɔ tyí.*

---

* **16:11** 16.11 - Kèkõyɔ̃́ névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀,
sétɑ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ ye.

12 Tyi náhnáh tɔ̃ mɛ ń tyí yo yo tɛ̃nɛ yé tyí. Ǹtɛ
máh kı sè yo yé tyí núkúnúkú, sè kı kǎn pı yélɛ.
13 Liyel Mirki nɛ̂-á gbılɛ névyelɛ n wɛ̃kı Liyel
tyí sɔkɔ, ǹmɔ-à pɔ gbı̋ nɛ̂nɛ, à kı pɔ yé yah tɛ̃ yé
kɔ̃ yé kı gbı dùkù pól pı̃ Liyel tyí sɔkɔ. Ǹ yah yı̋ı̃
wɛlɔ náh à kı pɔ n yo dɛ́! Wǎh tyi nónó pól noh,
sépi ye à kı pɔ yo yé tyí ànɛ̂ tyi nónó-á mɛ n pi.
14 À kı tyilɛ n wɛ n syi ńmɔ tyí kı n yo yé tyí.
Képah ye, ǹmɔ gbɔ̏ yõ ńmɔ yı̃n kı n gbilki.
15 Kwâh nɛ̂-á fyɔ̀ mɛ Sú Liyel tyí, ńmɔ tɔ tyí ye
kélɛ. Képah ye ń kɔ̃ mé nɛ Liyel Mirki-á kı ńmɔ
tyilɛ n wɛ n syi n yo yé tyí.»

Yèkwɔrı vı̀nmɔnpınɔlɛ nıvınıne

16 Képah yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Dǒ kwéy,
yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi. Tɛ́ dǒ kwéy képah náh, yé
kı tɔ̃ ń wɛ.»
17 Képah tɛ̃nɛ, ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú túkù tyah n yo wɛ̃ tyí
nɛ, wɛy nɛ̂-á à n yo pé tyí yɔ̀ nɛ dǒ kwéy, pé náh
tɔ̃ pé wɛ n pi, tɛ́ dǒ kwéy képah náh, páh kı tɔ̃
pé wɛ, képah yõ se pı tir nɛ̂nɛ nı? Ànɛ̂ tir nɛ̂ se
à n yo sɛ̃ yɔ̀ nɛ, páh n sɔkɔ Sú Liyel tnɔ̂ nı?
18 Dǒ kwéy nɛ̂ tyí-á à n yo yɔ̀, tir nɛ̂ se képah n
wɛ̃kı nı? Pépi náh mɛ ǹ wɛy mè syíkí-ńsah wɛ
dɛ́!
19 Ǹtɛ Yesu-á pı̃ nɛ, pǎh mɛ n yah n kɔ̃ pé
píkínyah-ńsahlɛ, à yo pé tyí nɛ: «Máh yo yé tyí
nɛ dǒ kwéy, yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi, tɛ́ dǒ kwéy képah
náh, yáh kı tɔ̃ ń wɛ, képah tyí yõ ye yé n piki n
yah wɛ̃nɛ yɔ̀ kɛ̀?
20 Kègbıgbı tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yé kı pɔ
n gbo kı yãm yãm tyilɛ n yo, tɛ́ kèkõyɔ̋ névye kı

mɛ nìvìnì sɔkɔ. Yé kɩ mɛ yèkwɔrɩ sɔkɔ, ǹtɛ yé
yèkwɔrɩ kɩ pɔ vi mɔ pɩ nìvìnìnɛ.
21 Sê-à pilɛ n dubi gbĩ́ nɛ̂nɛ, yèvyãhrɩ pɩ gbĩ́-á
yĩni tɛ̃ ǹ tyí sɛ̃́, kè n nɛ yèkwɔrɩlɛ ǹ tyí. Ǹtɛ wàh
dubi tɛ, névi wɛ́ndubinmɔnɔlɛ kèkõyɔ̃́ ǹ tyí, kè n
pɩ nìvìnì ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyí. Ǹ dyɔ n fwɔ ǹ yèvyãhrɩ
pínsɔkɔnɔ tyílɛ.
22 Sɛ̃́ yé yépi tɔlɛ yèkwɔrɩ sɔkɔ núkúnúkú yɔ̀.
Ǹtɛ mé kɩ tɔ̃ pɔ n yah n pi yé tyí. Képah sɔkɔ, kè
kɩ pɩ nìvìnìnɛ yé tyí kègbɩ tɛ̃̀nɛ, nìvìnì nɛ̂-á nɛy
náh fɛ̃ kè tɛ̃ n syi n pi yé tyí.
23 Lésõ gbĩ̀yĩ̀kĩ̀-à pɔ nɔ, yé náh tɔ̃ ń piki n yah
n pi tir yɔ́ ńtɛ̃ tyílɛ. Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ n yo
yé tyí, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú Liyel tyí ńmɔ yĩn
yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃.
24 Tɛ́ à pɔ syɩ núkúnúkú tyí, yé náh tɔ̃̀nì mɛ
kwâh yɔ́ ńtɛ̃ ni ńmɔ yĩn yõ. Yé nɛ n ni, yé kɩ n
wɛ n syi. Képah sɔkɔ, yé nìvìnì kɩ syɩ ké yĩ̀n tyí.»

Yesu tɛ̃ wɛ kèkõyɔ̃́ tyí

25 Képah náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Mé ye tyi nɔ́pi pól
yãh yé tyí sèmĩ̀rn sɔkɔ. Tɛ́ sõ yɔ́ mɛ n pi, mé náh
tɔ̃ n yãh n pi yé tyí sèmĩ̀rn sɔkɔ. Ǹtɛ mé kɩ Sú
Liyel tyí yo wah pallɛ yé tyí.
26 Lésõ gbĩ̀yĩ̀kĩ̀-à pɔ nɔ, yé kɩ ǹnɛ n ni ńmɔ yĩn
yõ. Tɛ́ mé náh yo yé tyí nɛ ńmɔ-á kɩ n ni ǹnɛ yé
tyí dɛ́.
27 Yé náh wɛ di, yé tyí nɔ Sú Liyel tyí. Ńmɔ
tyí-á nɔ yé tyí, tɛ́ yé sɛ̃ ké yõ nɛ máh wil ǹmɔ tyí,
képah ye yé tyí nɔ ǹ tyí.

28 Sú Liyel tyí ye mé wil à pɔ kèkõyő̃. Ǹtɛ
núkúnúkú, mé kɩ tɔ̃ yal kèkõyő̃ kɩ n yuku n pi
ǹmɔ tyí.»
29 Yesu-á yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sã́hpú nɛ ɔ̃hɔ̃́, núkúnúkú
tɛ̃̆nɛ, wǎh pyě mɛ tyilɛ n yo n wah pallɛ sèmɪ̀rn
mɪ́-ńkɛ̃̄nɛ.
30 Pépi-á pĩ núkúnúkú nɛ, wǎh tyi póllɛ n pnɛ.
Pǎh nɛ à piki n yah n pi tir nɛ̂nɛ, à n nɛ n mɛ kè
pĩ n tɛ. Képah-á pépi sɛ̃ ké yõ nɛ, wǎh wil Liyel
tyí.
31 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Yé sɛ̃ ńmɔ yõ
núkúnúkú yé yo kɛ̀?
32 Ǹtɛ gbĩ yɔ́ mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú
ńtɛ̃̄nɛ yɔ̀, nɛ̂ sɔkɔ-á yé pól kɩ to karkɩ, kɩ sɔkɔ
yé wɪ̀l-ǹtɜ̀n sɔkɔ, tɛ́ kɩ ńmɔ sah ń gblɔ̌y. Ǹtɛ Sú
Liyel kɩ mɛ ńnɛ. Képah ye mé náh kɩ n mɛ n pi
ń gblɔ̌y.
33 Ńmɔ mɛ ké tyí nɛ yé yèvɪnɪ wɛ ńmɔ tyí,
képah ye mé tyi nɔ́pi yo yé tyí. Yé kɩ yèvyãhrɩ pɩ
n pi kèkõyő̃ sɔkɔ. Ǹtɛ yé káh tíkí pɩ, ńmɔ ye tɛ̃
wɛ kèkõyő̃ tyí.»

17

Yesu nîrî pínɔ́lɛ

1 Yesu-á képah yo tɛ sɛ̃̄, à ǹ yah yɔ̃ yĩ̑nyõ tɛ́ nɛ:
«Bɔ̌, ké gbĩ́ ye nɔ núkúnúkú. Gbílkínɔ́ sah ńmɔ
yõ, ńmɔ tɔ mó gbílkínɔ́ sah á yõ.
2 Áwɔ ye tɛ̃̄nwɛnɔlɛ ń kɔ̃ no pól yõ, nɛ mé tyɛ́-
ńkɛ̃̄ minnɛ pé pól kɔ̃, nónó-á á dahbɩ ń gbɔ̏.

3 Áwɔ nɛ̂-á Liyel núkúnínɛ kègbı yõ, pàh áwɔ
pĩ, tɛ́ ńmɔ Yesu Krista pĩ, ńmɔ nɛ̂-á á tɛkı mɔ,
képah ye tyɛ́-ńkɛ̃ minnɛ.
4 Wáh tȍ nɛ̂ dahbı ń gbȍ pı pı tɛ̃nɛ, mé ye kè
pı tɛ. Ńmɔ ye gbílkínɔ́ sah á yõ sétáh yõ sɔkɔ.
5 Núkúnúkú tɛ̃nɛ Bɔ̌, gbílkínɔ́ nɛ̂-á sȍ mɛ ńmɔ
yõ á gbɔ̀pɔ kèkõyő mɔ́-ńkɛ̃ gbĩ́ dùkùlɛ, képahlɛ
ńmɔ kɔ̃ á gbɔ̀pɔ sɔkɔ ńtɔ̃.

6 Wáh nónó wilki kèkõyő névye sɔkɔ à ńmɔ kɔ̃,
mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃kı. Áwɔ tyí ye sȍ pélɛ, tɛ́ á
mɛ pélɛ ńmɔ gbȍ dahbı, pè mɛ á wɛy fɛ̃ syi.
7-8 Wáh wɛlɔ nónó yo ń tyí, mé ye sè yo pé
tyí, pè mɛ sè fɛ̃ syi. Pè pĩ yĩ́ nɛ, máh wil áwɔ
tyí, tɛ́ sɛ̃ ké yõ nɛ áwɔ-á tɛkı mɔ ńnɛ. Képah ye,
núkúnúkú tɛ̃nɛ, pè pĩ nɛ wáh yȋ nónó póllɛ ńmɔ
kɔ̃, sǎh wil áwɔ tyí.
9 Pǎh pı áwɔ tyílɛ sɛ̃́, képah ye mé álɛ n ni pépi
tyí. Mé náh mɛ álɛ n ni kèkõyő névye tɛ̃ wɔ tyí
dɛ́! Wáh nónónɛ ń gbȍ dahbı, pépi tyí ye mé n
ni álɛ.
10 Nónó pól-á áwɔ tyílɛ, ńmɔ tɔ tyí ye pélɛ.
Nónó pól-á ńmɔ tyílɛ, áwɔ tɔ tyí ye pélɛ. Tɛ́ pépi
gbȍ yõ, gbílkínɔ́ mɛ n sah ńmɔ yõ.
11 Ńtɛ dǒ kwéy, ńmɔ kı n pɔ n pi áwɔ tyí. Mé
náh kı tɔ̃ n mɛ n pi kèkõyő sɔkɔ. Ńtɛ pépi wɔ kı
mɛ kèkõyő. Bɔ̌, áwɔ nɛ̂-á pèkè kɛ̃nɛ, pè tɛ̃ n sah á
tǎhkì gbȍ yõ, képah nɛ̂-á á ńmɔ kɔ̃. Képah sɔkɔ,
pè kı pı núkúlɛ sɔ̃-á áwɔ ànɛ̂ ńmɔlɛ núkúlɛ.
12 Máh sȍ mɛ pélɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, mé pè tɛ̃ sah á

tǎhkɩ̀ gbȍ yõ, képah nɛ̂-á á ń kɔ̃. Mé pé yõ syɩkɩ
pallɛ, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí náh yɩkɩ pé sɔkɔ, à wil
nɛ́núkù mɛ̀ tyí sɔkɔ, nɛ̂ tyí-á sȍ yĩnɛ kè yɩkɩ, á
wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ tyi wa̋rkínsàhnɔ́ kɔ̃ sè wɛ n wil.
13 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ-á n pi áwɔ tyí, képah ye
mé tyi nɔ́pilɛ n yo tɛ́ ń sah kèkõyɔ̋ sɔkɔ, nónó-á
kɩ pè kɔ̃ pè kɩ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ yèsyɩ̀kɩ̀ sɔkɔ ńmɔ tyí
kɔ̃lɛ.
14 Mé á wɛy yo pé tyí. Pè náh tɔ̃ pɩ kèkõyɔ̋ tyílɛ,
sɔ̋-á ńmɔ náh pɩ kèkõyɔ̋ tyílɛ. Képah ye, kèkõyɔ̋
névye pé dyɔlɛ n yɔ.
15 Mé náh mɛ álɛ n ni nɛ, á pè tɛ̃ n yal kèkõyɔ̋
dɛ́! Ǹtɛ nɛ n yah pé yõ, pèkè pí-ò káh tɛ̃ wɛ pé
tyí.
16 Sɔ̋-á kèkõyɔ̋ tyí náh ńmɔlɛ, sɛ̋ ye kèkõyɔ̋ tyí
náh pépi tɔlɛ.
17 Pè wilki n sah á tyí yõ á gbɩ gbȍ yõ. Á wɛynɛ,
gbɩ ye kélɛ.
18 Wáh ńmɔ tõ sɔ̋ kèkõyɔ̋ sɔkɔ, sɛ̋ ye mé pé tɔlɛ
n tõ kèkõyɔ̋ sɔkɔ.
19 Ǹmɔ ń gblɔ̌ynɛ álɛ n kɔ̃ ń tɔ̂ɔ́ pépi yĩnnɛ, nɛ
pé tɔ nɛ n mɛ áwɔ tyí yõ gbɩ tɛ̏ yõ.
20 Ǹtɛ mé náh mɛ álɛ n ni pépi ó yĩnnɛ dɛ́!
Nónó tɔ-á kɩ pɔ n sɛ̃ n pi ńmɔ yõ pépi tyíyɔ́nɔ́
gbȍ yõ, pépi tɔ tyí ye mé n ni álɛ.
21 Mé álɛ n ni nɛ pé pól pɩ núkúlɛ. Áwɔ nɛ̂-á
Bɔ̌lɛ, áwɔ ànɛ̂ ńmɔ-á mɛ núkúlɛ sɔ̋, pépi ànɛ̂ ápi
tɔ pɩ núkúlɛ sɛ̋, kèkõyɔ̋ névye kɔ̃ pè pĩ nɛ áwɔ-á
tɛkɩ mɔ ńnɛ.
22 Wáh gbílkínɔ́ sah ńmɔ yõ sɔ̋, ńmɔ tɔ ye

gbílkínɔ́ sah pé yõ sɛ̃́, nɛ pè pɩ núkúlɛ sɔ̃́-á áwɔ
ànɛ̂ ńmɔlɛ núkúlɛ.
23 Ŋ́mɔ mɛ pélɛ, áwɔ mɛ ńmɔlɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè
kɩ pɩ yı̃́ı̃́ núkúlɛ. Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̃́ névye kɩ pı̃
nɛ, áwɔ-á tõ ńmɔlɛ, ànɛ̂ no nɔ́pi tyí-á nɔ á tyí,
sɔ̃́-á ńmɔ tyí nɔ á tyí.
24 Bɔ̌, wáh nónónɛ ń gbɔ̏ dahbɩ, mé mɛ ké tyí
nɛ pépi tɔ nɛ n mɛ ńnɛ máh kɩ n mɛ n pi ńyãh
sɔkɔ, pè mó ń tɔ̃́rí wɛ. Ŋ́mɔ tyí-á mɛ nɔ́nɔ́lɛ á
tyí kèkõyɔ̃́ mɔ́-ńkɛ̃́ gbı̃́ dùkùlɛ sɛ̃́, képah ye á tɔ̃́rí
mɛ̀nɛ ń kɔ̃.
25 Bɔ̌, áwɔ nɛ̂-á mɛ tómm, kèkõyɔ̃́ névye náh
ǹ pı̃, ǹtɛ ńmɔ wɔ ǹ pı̃. Tɛ́ no nɔ́pi tɛ̃̀ wɔ pı̃ nɛ,
áwɔ-á tõ ńnɛ.
26 Mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃̀kɩ, tɛ́ kɩ tɔ̃ á dùkùlɛ pè
wɛ̃̀kɩ n pi, nɛ ńmɔ tyí-á nɔ sɔ̃́ á tyí, kénɛ tyínɔnɔ
dùkù nɛ n mɛ pé tɔ sɔkɔ, ànɛ̂ ńmɔ mó nɛ n mɛ
pélɛ.»

18

Yesu tɛ̃́nɔ́lɛ

1 Wɛlɔ nɔ́pi yóntɛnɔ náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú
wil sɔkɔ à kyɩ de sésân swãh yó sɔkɔ Sedrɔ̃
nítókahnɩnɛ.
2 Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú sɔ̏ dar tɛ́ wɛ̃nɛ n tuke n
mɔ n pɔ nɛ́npɔ́. Képah ye, Nsyudasɩ nɛ̂-á sɔ̏ mɛ
vı̏nɔ́ sɔkɔ Yesu náh, ǹ tɔ sɔ̏ nɛ́npɔ́ pı̃.
3 Képah sɔkɔ, sárká syínwı̏lkı̏pu yɔ̏tãm ànɛ̂
Farisi wɛ̃̀kı̀ kɔ́pú mɛ sràsyíbí tı̏nkı̏ ànɛ̂ Liyel ní-
ńsah gbô syíkípú tõ. Nsyudasɩ mɛ pépi yah tɛ̃̀
à pɔ de pélɛ swãh mɛ̀ sɔkɔ. Nì sɔ̏ mɛ pé tyí

wóhntɛ̃nyĩnnɔlɛ pé gbȁn sɔkɔ, ànɛ̂ fɔ̀tnɔ̀nɔ́lɛ, à tahlɩ mɛ́ɛ́fwóyî tyɩ́.

4 Ǹtɛ tir nɛ̂-á sȍ nɛ n pɩ n pi, Yesu-á sȍ mɛ kè
pĩ sɛ̃́, à nɔ de pé tnɔ̂ tɛ́ pè piki yah nɛ, nɛ̂ se pè n
yah n kɔ̃ nɩ?

5 Pè mɛ à syah nɛ, Nasarɛtɩ kwil Yesu-á. Ȁ mɛ
yo pé tyɩ́ nɛ: «Ǹmɔ ye.» Tɛ́ Nsyudasɩ nɛ̂-á kɩ sȍ à
dahbɩ n pi pé gbȍ, ǹmɔ sȍ mɛ yɩ̃́nntɛ̃̀nɔ́lɛ gbɔ̀pɔlɛ.

6 Yesu-á fyɔ̀ yo pé tyɩ́ nɛ péwɔ-á, pè pé syɩ
náhsékǔrnnɛ à kyɩ syɩkɩlɩ sétáh.

7 Ȁ mɛ tɔ̃ ǹ syɩ pè piki yah nɛ, nɛ̂ se pè n yah
n kɔ̃ nɩ? Pè mɛ nɛ, Nasarɛtɩ Yesu-á.

8 Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Mé ye kè yo
tɛ yé tyɩ́ nɛ ńmɔ-á. Ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ yé n yah n kɔ̃,
yé yɛ no nɔ́pi kɔ̃ pè nɛ n yuku.»

9 Képah-á pɩ sɛ̃́, wǎh lésõ wɛy nɛ̂ yo sah, kè wil.
Ȁ lésõ nɛ: «Bɔ̌, wáh nónónɛ ń gbȍ dahbɩ, mé náh
yɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ tyɩ́ yɩkɩ.»

10 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ tɔ lésõ mɛ pélɛ pè n ye Malkusilɛ.
Sárká syɩ̃́nwȉlkȉpu yȍtɛ̃̀ ǹgbɛ̃ tȍnpɩ ye ǹnɛ. Tɛ́
Simo-Pyɛrɩ tyɩ́ kèkɩ́rkȉ yɔ́ sȍ mɛ. Ȁ mɛ kè yɔrɩ dɛ
à kénɛ dɩ̃́ gbȍyȍ sȍ níkí kõ kãm.

11 Ǹtɛ Yesu mɛ yo Pyɛrɩ tyɩ́ nɛ: «Á kèkɩ́rkȉ dyɩ
ké gbô sɔkɔ. Á se mɛ n sõ nɛ, Sú Liyel-á yèvyãhrɩ
nɛ̂ yah tɔkɔ sah nɛ mé pɔ n pɩ, máh kɩ kè yahle?»

Tyi nónó-á pɩ sárká syɩ̃̂nwȉlkȉpu yȍtɛ̃̀ ǹgbɛ̃ An tȉnnɛ

12 Képah náh, sràsyɩ́bɩ́ tȉnkȉ ànɛ̂ pé yȍtɛ̃̀ ǹgbɛ̃,
ànɛ̂ Nsyifunɔ Liyel nɩ́-ńsah gbô syɩ́kɩ́pú mɛ Yesu
tɛ̃, tɛ́ à pukubi,

13 à yuku ǹnɛ An ǹgbò tyí. Kayifi nɛ̂-á sɔ̏ sárká
syínwȉlkȉpú yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ léyílɛ, ǹmɔ dɛ́ndɪ̃́ ye sɔ̏
An mɛ̀nɛ.
14 Tɛ́ kénɛ Kayifi mɛ̀ wɔ ye lésõ vi mɔ pé no
Nsyifunɔ yɔ̏tãmnɛ nɛ ńkɛ̃́: «Dɪ̃́ nɛ́núkù-à kɪ ku
no pól yĩnnɛ, képah kɪ nɛkɪ kal álɛ.»
15 Simo-Pyɛrɪ ànɛ̂ Yesu tɔ̏ sɑ̃́h-ò yɔ́ sɔ̏ mɛ Yesu
sɔ̏ tɛ̃. Képah sɔkɔ, sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃-
á sɔ̏ mɛ Yesu tɔ̏ sɑ̃́h-ò mɛ̀nɛ n pnɛ sɛ̃́, ǹmɔ mɛ
de yuku Yesulɛ sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ gbô
sɔkɔ.
16 Ǹtɛ Pyɛrɪ wɔ sɔ̏ mɛ yĩn tɛ̃ kégbɔ́, gbô yah
sɔkɔ. Tɛ́ Yesu tɔ̏ sɑ̃́h-ò nɛ̂-à sɔ̏ sárká syínwȉlkȉpu
yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ nɛ́pɪ̃́nínɛ, ǹmɔ mɛ wil pɔ yo mɔ tɔ̏npɪ
pi tyí nɛ̂-á gbô syíkí-òlɛ, tɛ́ Pyɛrɪ kɔ̃ à de.
17 Tɛ́ Pyɛrɪ-á n de, kénɛ tɔ̏npɪ pi mɛ̀ mɛ à syah
nɛ, ǹmɔ tɔlɛ Yesu mɛ̀ tɔ̏ sɑ̃́h-ò kó ǹnɛ nɪ? Pyɛrɪ
mɛ à syah nɛ, ǹ tɔ̏ sɑ̃́h-ò náh péwɔlɛ dɛ́!
18 Ǹtɛ vɪrɪ sɔ̏ mɛ n pɪ. Kǎh pɪ sɛ̃́, tɔ̏npɪbɪ ànɛ̂
Liyel ní-ńsah gbô syíkípú sɔ̏ mɛ nyàh mɔ sah n
wnɛ, tɛ́ Pyɛrɪ tɔ mɛ nyàhlɛ n wnɛ pélɛ.
19 Tɛ́ Yesu wɔlɛ, sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃
mɛ tyah ǹmɔlɛ n piki n yah ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú ànɛ̂ ǹ
névye kwɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ.
20 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Mé sɔ̏ mɛ ń wɛynɛ n
yo n dal n mɔ no pól yĩ́ yah. Tɛ́ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n pɪ
gbɪ̃́mɛgbɪ̃́ Liyel ní-ńtɑ̃̂n vì sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah
gbô sɔkɔ, ńyɑ̃h sɔkɔ-á Nsyifunɔ pól wɛ̃nɛ n tuke
n mɔ. Mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ yo sètȉn sɔ̏ sɔkɔ.

21 Tɛ́ kwâh nɛ̂ pɩ á ńnɛ n piki n yah sɛ̃́? Nónó-á
ń wɛy noh, pépi piki yah nɛ̂-á mé yo. Máh nɛ̂ yo,
pépi wɔ kè pĩ.»
22 Yesu-á fyɔ̀ képah yo, Liyel ní-ńsah gbô
syíkípú sɔkɔ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, ǹmɔ Yesu létáh
mɩ tɛ́ nɛ, sárká syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí se à n
wɛkɩ sɛ̃́ yɔ̀ nɩ?
23 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Máh kɩ mɛ wɛ̀ntùkù
wɛkɩ, kélɛ ń wɛ̃kɩ. Ǹtɛ máh kɩ mɛ wɛkɩ plɛ, kwâh
nɛ̂ pɩ tɛ́ á ń mɩ?»
24 Képah sɔkɔ, An mɛ Yesu tɛkɩ mɔ sárká
syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ Kayifi tyí sɛ̃́ púkúbínɔ́lɛ.

25 Légbɩ̃́nɛ, Simo-Pyɛrɩ sɔ̃̀ mɛ yĩn tɛ̃ nyàhlɛ n
wnɛ sɛ̃́. Pè mɛ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɔlɛ, dɩ̃́ mè tɔ̃̀
sáh-ò kó ńnɛ nɩ? À mɛ ǹ vyãh kɔ̃lɩ nɛ, ǹ tɔ̃̀ sɛ̃́h-ò
náh péwɔlɛ dɛ́.
26 Pyɛrɩ-á lésõ dɩ̃́ nɛ̂ níkí kõ kãm, ǹ tyí névi
yɔ́ lésõ mɛ sárká syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tɔ̃̀npɩlɛ.
Kénɛ tɔ̃̀npɩ-á Pyɛrɩ wɛ, à à syah nɛ, ǹmɔ-á lésõ
pé kyɩ wɛ ànɛ̂ Yesulɛ swãh sɔkɔ.
27 Pyɛrɩ tɔ̃ ǹ vyãh kɔ̃lɩ. Nɛ́npɔ́ swɔ, sénpɛ gbo.

Pilati Yesu kònmɔnɔ wɛ̃̀kɩ̀ kɔ̃

28 Képah tɛ̃̀nɛ, pè Yesu tɛ̃ yal Kayifi tɩ̃̀nnɛ, tɛ́
yuku ǹnɛ Wrome gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-ò tɩ̃̀nnɛ. Séngbɔ̃̌
púpú ye sɔ̃̀ pè pɩ képahlɛ. Pǎh yĩni tɛ̃, Nsyifunɔ
yɔ̃̀tãm náh fɛ̃ syi de ǹ gbô sɔkɔ. Pè náh sɔ̃̀ mɛ ké

tyí nɛ pé pé gblɔ̌y silki, pé vyãh mó dɛ Nsyifunɔ
yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh yõke yɔ̋nɔ́ sɔkɔ.*
29 Kǎh pı sɛ̃̌, Wrome gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃̌-ò dɪ̃́ Pilati
mɛ wil pɔ pé tnɔ̂ kégbɔ́, à pɔ pè piki yah nɛ,
tyı́túkù nɛ̂ se dɪ̃́ mɛ̀ pı pè yo nı?
30 Pè mɛ à syah nɛ, dɪ̃́ mɛ̀-à sɔ̏ mɛ tyı́túkù pı́-òlɛ
ńkɛ̃̌nɛ, pépi se náhkı pɔ ǹnɛ ǹmɔ tyí nı?
31 Képah tɛ̃̌nɛ, Pilati mó Nsyifunɔ syah nɛ, pè
nɛ n yuku ǹnɛ, pè kyı à tuke pé gblɔ̌y à yı̃nɛ
pé tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ. Ǹtɛ pé tɔ mɛ à syah nɛ, névi
kònmɔnɔ gbàh náh dɛ mɔ pépi tyí.
32 Képah sɔkɔ, Yesu-á lésõ nɛ̂ yo sah à ǹ gblɔ̌y
ku dùkù tyí yo wah, kè wil.†
33 Kǎh pı sɛ̃̌, Pilati mɛ ǹ syı de ǹ gbô sɔkɔ,
tɛ́ Yesu ye pɔ piki yah nɛ ńkɛ̃̌, ǹmɔ se Nsyifunɔ
yɔ̏tɛ̃̌nɛ nı?
34 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔ se sõ tɛ̃ n yo kélɛ á
gblɔ̌y, tɪ̃̂ ǹnı̂ se yo ǹ syah kélɛ?»
35 Pilati mɛ à syah nɛ, Nsyifu se yɔ́ péwɔ
tɔlɛ nı? Ǹ yɛ̋ngbɛ̃̌ yı̏kı̏ névye ànɛ̂ pé sárká
syı́nwı̏lkı̏pu yɔ̏tãm-á pɔ ǹnɛ péwɔ tyí. Tir nɛ̂ se
à pı nı?
36 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Kèkõyɔ̋ mɛ̀ sɔkɔ náh ń
tɔ̃̋rí n wil. Kàh sɔ̏ mɛ n wil kèkõyɔ̋ mɛ̀ sɔkɔ, ń

---

* **18:28** 18.28 - Nsyifunɔ nónó-à sɔ̏ pı soh névyelɛ nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh déntɛnɔ sɔkɔ, pé vyãh n dɛ kénɛ syáh yõke yɔ̋nɔ́ sɔkɔ. † **18:32** 18.32 - Yesu lésõ kè yo sah nɛ pǎh kı pé dɔkɔ mɔ dahnı yõ. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.14. Sɛ̃̌ ye ńtyı̋nɔ kè pɔ pı. Nsyifunɔ ńkɛ̃̌nɛ tyı́pêl pı́púlɛ n minki n ko, ǹtɛ Wrome tãn wɔ n mó tyı́pêl pı́púlɛ n syı dahnı yõ.

tɔ̃̀npɩbɩ náhkɩ sɔ̃̀ ń fwo syi, mé náh náhkɩ n de n
pi Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm gbɔ̃̀. Ǹtɛ ɔ̃ɔ̃ dɛ́, ń tɔ̃́rɩ́ náh wil
ásɔ̃̂.»
37 Képah tɛ̃̀nɛ, Pilati mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃-á ǹnɛ
kɛ̀? À mɛ nɛ: «Áwɔ ńtɛ̃ vyãh sɔkɔ ye kè wil nɛ
yɔ̃̀tɛ̃-á ńnɛ! Ǹmɔ pɔ́nɔ́lɛ kèkõyɔ̃́ à pɔ dubi, gbɩ tyɩ́
yo n wah yĩn ye. Nɔ́nɔ́-á mɛ gblɔ névyelɛ, pépi
kɩ ń tyɩ́yɔ́nɔ́lɛ n noh n tɛ̃ yĩn.»
38 Pilati mɛ à piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se gbɩlɛ nɩ?
Kénɛ wɛlɔ yɔ́ntɛnɔ náh, Pilati tɔ̃ ǹ syɩ wil à kyɩ
yo Nsyifunɔ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃: «Ńmɔ náh pílkɩ́-ńsah yɔ́
ńtɛ̃ wɛ dɩ̃́ mɛ̀ tyɩ́.
39 Tɛ́ à yĩnɛ máh dar tɛ́ kélɛ n pɩ sɔ̃ yé tyɩ́,
yimɛyɩ́ mé ńkɛ̃̄nɛ yé sɔkɔ yɔ́ wilki wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ ǹ fĩn n mɔ yé yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh syah gbɩ̃́nɛ.
Kǎh pɩ sɛ̃, yé se mɛ ké tyɩ́ nɛ mé yépi Nsyifunɔ
yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ fĩn n mɔ?»
40 Képah tɛ̃̀nɛ, pè gbo mɔ tũ nɛ ńkɛ̃, ɔ̃ɔ̃, à ǹmɔ
sah, à mó Barabasɩ wɔ fĩn mɔ. Tɛ́ kèlékɛ̃ névi ye
mó tɔ̃ sɔ̃̀ Barabasɩ mɛ̀nɛ.

19

1 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ pè kɔ̃ pè Yesu tɛ̃ kyɩ ko
yèfõhlɛ.
2 Sràsyɩ́bɩ́ mɛ pɑ̃̀n yɔ̃̀kɔ̃ pɩ dyɩ à kɔ̃ yɔ̃̀tɔ̃rɩ́
yɔ̃́kúrɩ́lɛ, tɛ́ mɛ fwɔ̀mɔ̀nsãh* ǹgbɛ̃ yɔ́ mɔ à kɔ̃.
3 Képah tɛ̃̀nɛ, pè nɔ de ǹnɛ tɛ́ n yo ǹ tyɩ́ nɛ,
Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́, páh n wɛkɩ ǹ tyɩ́! Tɛ́ mɛ ǹ
létáhlɔ́lɛ n kɔ̃lɩ.

* **19:2** 19.2 - Yɔ̃̀tɔ̃rɩ́ fwɔ ye sɔ̃̀ fwɔ̀sãhlɛ.

4 Képah sɔkɔ, Pilati tɔ̃ ǹ syɩ wil pɔ yo tɔ́wû tyí
nɛ, pè yah yɔ̀, páh kɩ Yesu wilki pɔ kégbɔ́ sɔkɔ,
képah sɔkɔ pǎh kɩ pĩ nɛ pé náh pílkí-ńsah yɔ́ ńtɛ̃
wɛ ǹ tyí.
5 Yesu mɛ wil pɔ kégbɔ́ pȁn yɔ̏kɔ̃lɛ ǹ yɔ̃ sɔkɔ,
ànɛ̂ fwɔ̀mɔ̀nsãh ǹgbɛ̃nɛ mɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Képah
tɛ̃nɛ, Pilati mɛ yo pé tyí nɛ, pè yah névi mɛ̀nɛ
kɛ̀.
6 Sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tãm ànɛ̂ Liyel ní-ńsah
gbô syíkípú-á fyɔ̀ à wɛ, pè gbo mɔ tũ nɛ, à à syɩ
dahnɩ yɔ̃! Ȁ à syɩ dahnɩ yɔ̃! Pilati mɛ yo pé tyí
nɛ, péwɔ tɛ̃ wɔ náh pílkí-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ ǹ tyí.
Pépi kyɩ à syɩ dahnɩ yɔ̃ sɔkɔ pé gblɔ̌y.
7 Wǎh yo sɛ̃, Nsyifunɔ à syah nɛ, tir kɔ̏nsàhnɔ́
yɔ́-á mɛ pépi tyí, ńkɛ̃ à yĩnɛ képah sɔkɔ wɛynɛ,
dɩ́ mɛ̀-á yĩnɛ kònmɔnɔlɛ, wǎh sɔ̃npílɛ ǹ gblɔ̌ynɛ
n pɩ Liyel Pídɩ̃nɛ.
8 Pilati-á kénɛ wɛy noh sɛ̃, tíkí tɔ̃ à gbah tɛ̃.
9 Ȁ mɛ ǹ syɩ de ǹ gbô sɔkɔ à kyɩ Yesu piki yah
nɛ, ńyãh se à n wil nɩ? Ǹtɛ Yesu náh dahbɩ wilki
ǹ tyí.
10 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ à syah nɛ, péwɔ tyí se
à yahle vȉnmɔnɔlɛ nɩ? Ȁ kó pĩ nɛ, tɛ̃nwɛnɔ-á mɛ
péwɔ tyí kɩ fɛ̃ à fin mɔ, képah náh pɩ kɩ fɛ̃ à syɩ
dahnɩ yɔ̃ nɩ?
11 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Tɛ̃nwɛnɔ yɔ́ ńtɛ̃
náh n wɛ n pi á tyí ńmɔ yɔ̃ sɔkɔ, nɛ́ Liyel náh
kélɛ ǹ kɔ̃. Képah ye, nɛ̂-á dahbɩ ńmɔlɛ á gbɔ̏,
ǹmɔ tyípékè kal áwɔ tyílɛ.»
12 Wǎh képah yo, Pilati sɔ̏ mɛ ǹ wɛ́nfinnmɔ-
ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Ǹtɛ Nsyifunɔ sɔ̏ mɛ kah gbo

mɔ tũ nɛ, wàh kɩ à fĩn mɔ, Wrome kwɩ́ltãm yɔ̃̀tɛ̃
Sesar kóɗɩ̃́ tɛ̃ wɔ náh ǹnɛ dɛ́! Ǹkɛ̃ névi nɛ̂-á fyɔ̀
ǹ gblɔ̌ynɛ n pɩ yɔ̃̀tɛ̃nɛ, Sesar sépɛ-á tɛ̃nɛ dò.
13 Pilati-á fyɔ̀ wɛlɔ nɔ́pi noh, à pè kɔ̃ pè Yesu tɛ̃
wil kégbɔ́. Tɛ́ mɛ kɔ̃ tɛ̃ tukey tuke tuke kɔ̌ yɔ̃ fɩ̃́
yɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á mɛ mɔ́nɔ́lɛ dyêhlɛ. Pè nɛ́npɔ́lɛ n
ye Kabatalɛ† Yebre wɛy sɔkɔ.
14 Ké ɗĩndal kɩ sɔ̃̀ n pɩ n pi Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́
syáhlɛ. Tɛ́ gbĩ-á mɛ yɔ̃̀tah sɩ́rr kénkɔ̃ sɔkɔ, Pilati
mɛ yo Nsyifunɔ tyɩ́ nɛ, pè yah pé yɔ̃̀tɛ̃nɛ kɛ̀.
15 Ǹtɛ pè tɔ̃ kah gbo mɔ tũ nɛ, à à ko mɔ! à à ko
mɔ! Ȁ à syɩ dahnɩ yɔ̃! Pilati mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃nɛ pè
nɛ pé syɩ dahnɩ yɔ̃ lɛ́? Sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tãm
mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ pépi tyɩ́, à wil
Sesar tyɩ́ sɔkɔ.
16 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ ǹ gbàh dɛ mɔ nɛ à syɩ
dahnɩ yɔ̃.

Yesu syɩ́nɔ́lɛ dahnɩ yɔ̃

Sràsyɩ́bɩ́ mɛ Yesu tɛ̃ sɔkɔ.
17 Pǎh n sɔkɔ, pè à kɔ̃ à ǹ syɩ syɩ dahnɩ twah ǹ
gblɔ̌y pè wil kwil sɔkɔ, à yuku fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ ńyãh-á
pè n ye yɔ̃̀gbèkè tyahlɛ, tɛ́ pè kélɛ n ye Kɔlkotalɛ
Yebre wɛy sɔkɔ.
18 Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye pè syɩ ǹnɛ dahnɩ yɔ̃, tɛ́ mɛ
nɛ́pɩ̂ nɩ́mɩ́ yɩ́syɔ́ tɔ syɩ dahlɔ yɔ̃ ǹ gbɔ̀plɔlɛ, tɛ́
ǹmɔlɛ pé nɩyɔ̃́.

---

† **19:13** 19.13 - Kabata kɔ́r ye tyah kèyynɛ.

19 Pilati mɛ wɛy yɔ́ wãrkɩ à syɩ Yesu syɩ syɩ
dahnɩ tyí ǹ yɔ̃̀tah, nɛ̂ yõ-á kè mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ
nɛ ńkɛ̃́: «Nasarɛtɩ kwil Yesu, Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃.»
20 Pǎh Yesu syɩ dahnɩ yõ, tɛ́ wɛy nɛ̂ wãrkɩ syɩ
kénɛ dahnɩ tyí, ǹ yɔ̃̀tah, kè sɔ̃̀ mɛ Yebre wɛy sɔkɔ,
ànɛ̂ Latɛ̃ wɛy sɔkɔ, ànɛ̂ Krɛkɩ wɛy sɔkɔ. Tɛ́ ńyãh
sɔkɔ-á sɔ̃̀ pè syɩ ǹnɛ dahnɩ yõ, nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ yúkɛy
kwillɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, Nsyifunɔ náhnáh kè wɛ kar.
21 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu
yɔ̃̀tãm yo Pilati tyí nɛ, à káh yɛ wɑ̃́rkínɔ́ mɛ̀ tɛ̃
sɛ̃́ nɛ, Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃-á. Ńkɛ̃́ à kè wãrkɩ mɔ nɛ, dɩ̃́
mɛ̀-á yo nɛ ńkɛ̃́, Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃-á péwɔlɛ.
22 Ǹtɛ Pilati mɛ yo pé tyí nɛ, páh fyɔ̀ nɛ̂ wãrkɩ
tɛ, kǎh kɩ tɛ̃ sɛ̃́.
23 Képah tɛ̃́nɛ, sràsyíbí-á Yesu syɩ tɛ dahnɩ yõ,
pè ǹ flɔ tɔkɔ à dibi‡ tɑ̃̀ntɑ̃̀n ǹyɛ̂h à pɔ gbàh sah
ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tyí. Pé nɛ́núkù núkú pól mɛ tɔkɔ
núkú núkúlɛ. Tɛ́ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ mɛ̀ sɔ̃̀ mɛ kóhntel-
ńsah kɛ̃́nɛ ké tyí. Kè sɔ̃̀ mɛ fwɔ núkúlɛ à tɔkɔ ké
yɔ̃̀tah tyí, fɔ́ɔ́ à pɔ syɩ ké sètàhkì sɔ̃̀ tyí.
24 Pè mɛ yo wɛ̃ tyí nɛ, pé káh képah wɔ yɔrɩ
n tɔkɩ. Pé ye ǹdan mɔ n yah, kàh kɩ pɩ nɛ̂ tyílɛ.
Tɛ́ nɛ̂-á lésõ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ
nɛ ńkɛ̃́: «Pè ń flɔ dibi pé wɛ̃ wrɔ́, tɛ́ ǹdan mɔ à
ń fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tɔkɔ.»§ Képah wil yĩn ye kè kɔ̃ kè
pɩ sɛ̃́ yɔ̀. Sɛ̃ ye sɔ̃̀ sràsyíbí pɩ.

‡ **19:23** 19.23 - Wrome tãn-à sɔ̃̀ névilɛ n syɩ dahnɩ yõ, pě tɛ̃ flɔ dɛ. Pàh à syɩ tɛ, nónó-á syɩ ǹnɛ, pépi ǹ flɔ nɔ́pi tɔkɔ n dibi. § **19:24** 19.24 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 22.19.

25 Tɛ́ Yesu yṹ sȍ mɛ yɩ̋nntɛ̆nɔ́lɛ Yesu syɩ syɩ
dahnɩ tnɔ̂, ànɛ̂ ǹ yṹ gbɛ̆nsêlɛ, ànɛ̂ Klopasɩ kyɩ
Marilɛ, à tahlɩ Makadala kwil Mari tyí.
26 Yesu tȍ sɑ̋h-ò nɛ̂ tyí-á nɔ yɩ̋ĩ ǹ tyí, ǹmɔ tɔ sȍ
mɛ yɩ̋nnɔ́lɛ Yesu yṹ tnɔ̂ sɔkɔ. Yesu-á pè wɛ, à yo
ǹ yṹ tyí nɛ: «Á pídɩ̋ wɛ yɔ̀.»
27 Képah náh, tɛ́ yo ǹ tȍ sɑ̋h-ò mɛ̀ tyí nɛ: «Á nɔ̂
wɛ yɔ̀.» Ȁ tɔkɔ légbɩ̋ tyí, tȍ sɑ̋h-ò mɛ̀ mɛ Yesu yṹ
tɛ̃ à kyɩ sah ǹ gblɔ̆y tyí.

Yesu kúnɔ́lɛ

28 Képah náh, Yesu-á pĩ nɛ tyi pól-á pɩ dal mɔ
sɛ̃́, à nɛ: «Níkȉ mɛ ń tɛ̃.» Képah sɔkɔ, nɛ̂-á wãrkɩ
sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè wil.*
29 Tɛ́ pɩ̃́n yɔ́ sȍ mɛ nɛ́npɔ́ yȍyȍkè ninɛ ké yɩ̋ĩnɛ.
Sràsyíbí mɛ sènsúkúrí tɔkɔ à dahbɩ wilki kénɛ
yȍyȍkè ni sɔkɔ, à dyɩ yisɔpɩ ǹdan tyí, tɛ́ kè nɔ à
sah Yesu vyãh yah.
30 Wăh kè wɔ, à nɛ: «Tyi pól ye wɛ pɩ dal mɔ.»
Wăh fyɔ̀ képah yo, à ǹ yõ sĩnki tɛ́ ku.
31 Nsyifunɔ mɩ mɩ yòh kɩ sȍ n tyah n pi lékɑ̂̃h
mɔ́nɔ́ sɔkɔ.† Tɛ́ mɩ mɩ yòh mɛ̀ sȍ kal sé no tɛ́lɔ́lɛ.
Képah ye, Nsyifunɔ yȍtãm náh sȍ mɛ ké tyí nɛ
nónó-á mɛ syínsàhnɔ́lɛ dahlɔ yõ, pé lékyî pɔ mɩ
mɩ yòh sõ nɔ dahlɔ yõ.‡ Kăh pɩ sɛ̃́, pè kè yah kɔ̃
Pilati tyí nɛ, à kénɛ no nɔ́pi gbyɛ̂̃h kwɔkɩ pè kɔ̃
pè ku súú, pé lékyî mó tiki n mɔ n to dahlɔ yõ.

---

* **19:28** 19.28 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.22. † **19:31** 19.31 - Nsyifunɔ gbȉyȉkȉ sȍ n tyah tyah piri gbɩ̋nɛ. ‡ **19:31** 19.31 - Yah n tɛ Tɔ̃nyonɔ 21.23.

32 Képah sɔkɔ, nɛ́pȋ nímí nónó-á sȍ pè syɩ dahlɔ
yõ ànɛ̂ Yesulɛ, sràsyíbí mɛ pɔ nɛ́gben gbyȇh
kwɔkɩ tɛ́ ní-ò tɔ tyí kwɔkɩ.
33 Tɛ́ pǎh yĩni tɛ̃ Yesu tyí, pè kè wɛ ǹmɔ mɛ ku
tɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè náh fwɔ̌tɛ̃̀ ǹmɔ gbyȇh kwɔkɩ.
34 Ǹtɛ képah fyé yõ, sràsyíbí nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ Yesu
gbɔ̀pɔ tũ mɛ̀mɛ̀kɩ̀lɛ. Nɛ́npɔ́ swɔ, tȍ ànɛ̂ ni n fwɔ
n wil nóré mɛ̀ sɔkɔ.
35 Névi nɛ̂-á n yo tyi nɔ́pilɛ, ǹ tɔ yĩ́ yah tɔ́tɔ́ sɔkɔ
ye sè pɩ. Gblɔ ye ǹ tyíyónɔ́lɛ. Ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ pĩ nɛ
gblɔ-á pé n yo. À tyi nɔ́pi yo nɛ yépi tɔ sɛ̃ Yesu
yõ.
36 Ǹtɛ yah, tyi nɔ́pi pól ye pɩ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
sɔkɔ tir wɑ̃́rkínsàhnɔ́ mɛ̀ kɔ̃ kè wil. Kè lésõ mɛ
wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́: «Ǹ gbèkè yɔ́ ńtɛ̃ náh n
kwɔ n pi.»§
37 Tɛ́ kè tɔ̃ mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
fĩ́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Pǎh névi nɛ̂ tũ, pé yĩ́plɔ́ pye
kɩ tɛ̃ ǹ yõ.»*

Yesu lékó yĩ́nɔ́lɛ tɛkɩ diki sɔkɔ

38 Tɛ́ dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Nsyosɛfulɛ. À sȍ
n wil Arimatɩ kwil sɔkɔ. Yesu tȍ sɑ̃́h-ò yɔ́ ye sȍ
ǹ tɔlɛ. Tɛ́ Nsyifunɔ yȍtãm tíkí-á sȍ mɛ à tɛ̃ sɛ̃́,
képah ye à kè wɔ̃bɩ pélɛ. Kénɛ tyi pínsɔkɔntɛnɔ
náh, ǹmɔ mɛ pɔ Pilati ni nɛ, à yɛ pé kɔ̃ pé Yesu
lékó dɛ dahnɩ yõ pé kyɩ à yĩ. À mɛ ké wɛ̃̀kɩ̀lɛ à
kɔ̃. Képah sɔkɔ, à mɛ kyɩ ǹ lékó dɛ.

§ **19:36** 19.36 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 34.21. * **19:37** 19.37 - Yah n tɛ Nsakari 12.10.

39 Tɛ́ Nikodɛmɩ nɛ̂-á lésõ kyɩ wil Yesu tyí sõ yɔ́
lékẫhnɛ, ǹ tɔ mɛ pɔ pútúr pãn pènàl dukenɔ nínɔ́
fɛ̃kìnmɔnɔlɛ wɛ̃ sɔkɔ. Núkú yĩn ye mirlɛ, ní-ò
yĩn mɛ alowɛsɩlɛ. Pútúr mɛ̀ sɔ̃̀ nɔ kílónɔ́ yõgbãm
kénkɔ̃lɛ.
40 Pé nímí mɛ ǹ lékó tɔkɔ, tɛ́ à plo fwɔ gbrólɛ.
Pè pãn pènàl yĩ nɔ́pi mɔ ǹ yõ, à yĩnɛ Nsyifunɔ
lékó yĩ dùkùlɛ.
41 Pǎh Yesu syɩ dahnɩ yõ ńyãh sɔkɔ, swãh yɔ́
lésõ mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂ diki sɑ̃́n yɔ́lɛ ké sɔkɔ, diki nɛ̂-
á nɛy náh yĩ yah ké sɔkɔ póllɛ.
42 Tɛ́ Nsyifunɔ mɩ mɩ yòh-á kɩ sɔ̃̀ n tyah n pi
lékẫh mɔ́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, képah ye pè mɛ Yesu lékó yĩ
diki mɛ̀ sɔkɔ, képah nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ yúkɛy.

20

Yesu lékó yîlkînmɔnɔlɛ

1 Dimansyi sõ séngbɔ̃́lɛ, Makadala kwil Mari
kwãh kyɩ diki yõ tósõ yɔ̃ gbĩ́nɛ. À̃ kyɩ nɛ n yah
diki yah dáhkì náh tõ mɛ ké yah.
2 Képah sɔkɔ, à to sɔkɔ à kyɩ wil Simo-Pyɛrɩ ànɛ̂
ǹ ní-ò Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò yɔ́ tyí nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ́ Yesu tyí,
tɛ́ yo pé tyí nɛ, pǎh Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ lékó wilki diki sɔkɔ.
Tɛ́ pépi náh pĩ pǎh à sah ńyãh sɔkɔ.
3 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ ànɛ̂ ǹ ní-ò Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀
mɛ yuku à diki yõ nyáh sõ.
4 Pé nímí sɔ̃̀ mɛ n to. Tɛ́ ǹmɔ-á sɔ̃̀ mɛ n to súú
kal Pyɛrɩlɛ, ǹmɔ kyɩ yĩni tɛ̃ gbennɛ diki yõ.
5 Wǎh kɔ yah diki sɔkɔ, à fwɔ gbró wɛ sàhnɔ́lɛ
ké sɔkɔ, tɛ́ à náh de.

6 Ǹtɛ Simo-Pyɛrɩ nɛ̂ wɔ-á sɔ̀̃ mɛ n pi ǹ náhlɛ,
ǹmɔ wɔ-á pɔ yĩni tɛ̃, à de diki sɔkɔ. Tɛ́ kyɩ fwɔ
gbró wɛ sàhnɔ́lɛ,
7 ànɛ̂ fwɔ yɔ́lɛ fikénsàhnɔ́lɛ ké tyílɛ, pǎh sɔ̀̃ nɛ̂
mɔ ǹ yɔ̃ yɔ̃. Képah náh sɔ̀̃ mɛ fwɔ gbró tɛ́lɔ́lɛ fĩ́
núkú.
8 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̀̃ sɑ̃́h-ò nɛ̂-á sɔ̀̃ pɔ de diki
yɔ̃ gbennɛ, ǹ tɔ mɛ de diki sɔkɔ. Wǎh kè wɛ, à sɛ̃
ké yɔ̃.
9 Tɛ́ à pɔ nɔ légbĩ́ tyí, wɛy nɛ̂-á wɑ̃rkɩ sah Liyel
wɛy sɔkɔ nɛ, Yesu lékó-á yĩnɛ à pɔ n yilki mɔ, ǹ
tɔ̀̃ sɑ̃́hpú náh tɔ̃́nɩ̀ sɔ̀̃ mɛ képah dùkù pĩ.
10 Képah náh, Yesu tɔ̀̃ sɑ̃́hpú nɛ́pĩ̂ nímí nɔ́pi pé
syɩ to yuku pé tĩ̀nnɛ.

Yesu ǹ gblɔ̃́ynɛ Makadala kwil Mari wɛ̃kɩ

11 Légbĩ́nɛ, Mari sɔ̀̃ mɛ yĩ́nntɛ̃̀nɔ́lɛ kégbɔ́ sɔkɔ
diki tnɔ̂ mɛ n gbo. Wǎh mɛ gbní sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ tɛ́
kɔ yah diki sɔkɔ,
12 à yĩ̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩbɩ nɛ́pĩ̂ nímí wɛ fwɔ̀pikinɔ
sɔkɔ diki sɔkɔ. Pè sɔ̀̃ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̀nɔ́lɛ Yesu lékó
snɛ́kínmɔ-ńsah sɔkɔ. Núkú sɔ̀̃ mɛ tɛ̃ ǹ yɔ̃ mɔ́-
ńsah tĩ̀nnɛ, tɛ́ ní-ò mɛ tɛ̃ ǹ gbyɛ̂h mɔ́-ńsah tĩ̀nnɛ.
13 Pè mɛ nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ à n gbo nɩ? À̂
mɛ nɛ pǎh pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ lékó wilki. Ǹtɛ́ pé náh pĩ
pǎh à sah ńyɑ̃h sɔkɔ, képah-á pé kɔ̃ pé n gbo.
14 Wǎh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ tɛ́ ǹ yah vi, à Yesu
wɛ yĩ́nnɔ́lɛ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ à náh sɔ̀̃ mɛ pĩ nɛ ǹmɔ-á.
15 Yesu mɛ à piki yah nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́
à n gbo nɩ? Nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ nɩ? Ǹtɛ Mari wɔ

sɔ̏ mɛ n sõ nɛ sètɛ̃ ɗĩ́-á, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, pé yɔ̏tɛ̃, ǹmɔ-à kı nɛ̂ wilki ǹnɛ, à ǹ sàh-ǹsahlɛ pé wɛ̃kı pé kyı à tɔkɔ.
16 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu mɛ à ye nɛ, Mari! Mari mɛ
ǹ yah vi ǹ tı̏̃nnɛ tɛ́ yo ǹ tyí Yebre wɛy sɔkɔ nɛ,
Wrabuni, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò ɗĩ́nɛ.
17 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Mé náh tɔ̃̆nı̀ mɛ
dɔkɔ yuku Sú Liyel tnɔ̂, képah ye, káh ń tɛ̃ n sah.
Tɛ́ kyı n yo ńmɔ yṹnpyé tyí nɛ,* máh kı dɔkɔ
yuku ń Sú tyí, nɛ̂-á yépi tɔ Súlɛ. Ǹmɔ nɛ̂-á ń
Liyellɛ ànɛ̂ yépi tɔ Liyellɛ, máh kı dɔkɔ yuku ǹ
tyí.»
18 Képah sɔkɔ, Makadala kwil Mari mɛ kyı kè
yo Yesu tɔ̏ sã̋hpú tyí nɛ, páh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ. Tɛ́ wăh
tyi nónó yo ǹ tyí, à mɛ sè yãh pè tyí.

Yesu ǹ gblɔ̃̆ynɛ ǹ tɔ̏ sã̋hpú wɛ̃kı

19 Kénɛ dimansyi mɛ̀ ó sõ ńvĩ́nɛ, Yesu tɔ̏
sã̋hpú sɔ̏ mɛ tùkènmɔntɛ̃̆nɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sɔkɔ. Tɛ́
Nsyifunɔ yɔ̏tãm yah tíkí tɛ̃ tyí, pè sɔ̏ mɛ ké vı̀ yey
tɛ̃ n mɔ sah. Ǹtɛ dǒ, Yesu núkú pɔ n yĩn pé nıyɔ̃́,
tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvını sɔkɔ.»
20 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ gbȁn táhlɔ́ ànɛ̂ ǹ
gbɔ̀pɔlɛ pè wɛ̃kı. Păh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ sɛ̃́, kè pı yĩ̋
nıvìnìnɛ pé tyí.
21 Ȁ mɛ tõ yo pé tyí nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvını
sɔkɔ. Sú Liyel-á ńmɔ tõ sɔ̃, sɛ̃́ ye ńmɔ tɔ yélɛ n
tõ.»

---

* **20:17** 20.17 - Yesu yṹnpyé nónó tyí-á à n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, ǹ yõ sɛ̃̆pú ye à n ye.

22 Kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, à fĩbɩ mɔ pé yõ tɛ́
nɛ: «Liyel Mirki ye mé yélɛ n kɔ̃.
23 Yâh nónó tyí́pêl yɔ̃ mɔ pè kɔ̃, sè kɩ yɔ̃ mɔ pé
tyɩ́. Tɛ́ yâh nónó tyɩ́ yɔ̃nmɔ-ńkɛ̃̂nɛ, sè náh n yɔ̃ n
mɔ n pi pé tyɩ́.»

Yesu nɛ Toma yal mɔ tɔ̀tɔ̀ pínɔ́lɛ

24 Ǹtɛ Yesu-á pɔ ǹ tõ̀ sɑ̃́hpú tnɔ̂ sõ nɛ̂nɛ, Toma
nɛ̂-á pè yĩn dyɩ à kɔ̃ kènìnìnɛ, ǹmɔ wɔ náh sõ̀
mɛ. Yesu tõ̀ sɑ̃́hpú nɛ́pĩ̂ gbɔ̃nimí sɔkɔ yɔ́ ye sõ̀ ǹ
tɔlɛ.
25 Kǎh pɩ sɛ̃́, pé no tɛ́lɔ́ mɛ pɔ kè yo ǹ tyɩ́ nɛ,
pépi-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ. Ǹtɛ à mɛ pè syah nɛ ńkɛ̃́,
nɛ́ péwɔ tɛ̃ náh kwèrkè nɩ́y wɛ ǹ gbɑ̃̀n táhlɔ́ sɔkɔ,
tɛ́ pé kèngbɔ dyɩ yah sé sɔkɔ, ànɛ̂ nɛ́ pé náh pé
gbõ̀ dyɩ yah ǹ gbɔ̀pɔ tũ̀-ǹsah sɔkɔ, pé náh n sɛ̃ n
yah n pi ké yõ póllɛ.

26 Képah náh, ké dimansyi kèyâhlɛ ńtɔ̃, Yesu tõ̀
sɑ̃́hpú sõ̀ mɛ wɛ̃ tuke mɔ tɛ̃ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ mɛ ké
vɩ̀ yey pól tɛ̃ mɔ. Képah wɔ sɔkɔ, Toma tɔ sõ̀ mɛ
pélɛ. Dǒ, Yesu núkú pɔ n yĩn pé nɩyő̃, tɛ́ yo pé tyɩ́
nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ.»
27 Képah yóntɛnɔ náh, à yo Toma tyɩ́ nɛ: «Á
kèngbɔlɛ pɔ ásõ̂ sɔkɔ yɔ̀, ǹ tɛ́ n yah ń gbɑ̃̀n
táhlɔ́lɛ. Á gbõ̀ nɔ n dyɩ ń gbɔ̀pɔ sɔkɔ. Yal n mɔ
tɔ̀tɔ̀ pínɔ́lɛ, ǹ tɛ́ n sɛ̃ ké yõ.»
28 Képah tɛ̃̀nɛ, Toma nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ-á pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃
ànɛ̂ pé Liyel tɔlɛ.

29 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ à syah nɛ: «Wáh ń wɛ,
képah ye á sɛ̃ ń yõ kɛ̀. Ǹtɛ nónó-à sɛ̃ ńmɔ yõ ń
wɛ́nyah-ńkɛ̃̄nɛ, pè kɩ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ.»
30 À wil képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ gbɩ̆l tyi náhnáh pɩ
ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú yɩ̋ yah, nónó-á sè náh wãrkɩ sɛ́bɛ́y mɛ̀
sɔkɔ.
31 Ǹtɛ nónó-á wãrkɩ ké sɔkɔ, sè ye wãrkɩ nɛ
sépi gbɔ̏ yõ, yé sɛ̃ ké yõ nɛ Yesu-á Liyel Pɩ́dɩ̋nɛ,
ànɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Tɛ́ yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ
yõ, yé mó tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.

21

Yesu ǹ gblɔ̆ynɛ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̂ kwărnimi wɛ̃kɩ

1 Képah náh, sõ yɔ́lɛ, Yesu tɔ̃ ǹ gblɔ̆ynɛ ǹ tɔ̏
sɑ̋hpú wɛ̃kɩ Tiberiyadɩ yɔ́-ǹgbɛ̃ gbɔ̀pɔ. Kăh pɩ
dùkù nɛ̂nɛ, kè wɛ yɔ̀:
2 Simo-Pyɛrɩ sɔ̏ mɛ wɛ̃ tyɩ́ ànɛ̂ Toma nɛ̂-à pè yɩ̃n
dyɩ à kɔ̃ kèǹǹnɛ, ànɛ̂ Natanayɛlɩ nɛ̂-á n wil Kana
kwil sɔkɔ, Kalile gbɛ̃̆nyah, ànɛ̂ Nsebede dɩ̋npɩ̀lɛ,
à tahlɩ pé no Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̂ nɩ́mɩ́ yɩ́syɔ́ tyɩ́.
3 Képah tɛ̃̆nɛ, Simo-Pyɛrɩ mɛ yo pé tyɩ́ nɛ péwɔ-
á n sɔkɔ yɛ̃̋nkyɔ tɛ̃́-ńsah. Pé no tɛ́lɔ́ mɛ nɛ, pépi
tɔ-á kɩ sɔkɔ ǹnɛ. Pè mɛ wil sɔkɔ à kyɩ de krótókè
sɔkɔ, tɛ́ pè náh kwâh yɔ́ wɛ tɛ̃ lésõ lékɑ̂hnɛ.
4 Tyah syɩkɩ gbɩ̋nɛ, Yesu sɔ̏ mɛ yɩ̋nnɔ́lɛ yɔ vyãh
yah, tɛ́ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú náh sɔ̏ mɛ pɩ̃ nɛ ǹmɔ-á.
5 À mɛ yo mɔ pé tyɩ́ nɛ, pé kódíbí, pè kó yɛ̃̋nkyɔ
yɩ́syɔ́ wɛ tɛ̃ nɩ? Pè mɛ nɛ, ɔ̃̋ɔ̃-á.
6 À mɛ nɛ, pè pé yɛ̃̋nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ min n dah
n mɔ krótókè gbɔ̏yɔ̏ sɔ̏lɛ, pǎh kɩ wɛ tɛ̃. Pè mɛ sè

min dah mɔ, tɛ́ yɛ̃́nkyɔ wɛ tɛ̃ tnɔ́nɔ́lɛ, fɔ́ɔ́ pè tɛ̃
sè yɔrɩ wilki kwlɔ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀ sã̋h-ò nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ̋ ǹ tyí,
ǹmɔ mɛ yo Pyɛrɩ tyí nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á. Tɛ́ Pyɛrɩ sɔ̃̀
mɛ ǹ fwɔ̀mɔnɩ dɛ sah. Wǎh noh nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á
ńyãh sɔkɔ, à kè tɔkɔ mɔ tɛ́ yɔkɔ de yɔ sɔkɔ.
8 Tɔ̃̀ sã̋hpú tɛ́lɔ́ wɔ mó n pi krótókè sɔkɔ, tɛ́ mɛ
pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔlɛ n yɔrɩ n pi, yɛ̃́nkyɔlɛ sé
yĩ̋nɛ. Pè náh sɔ̃̀ mɛ gbɛ mɔ kah yɔ vyãhlɛ. Kè sɔ̃̀
mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ lèkwɛ̌ kénkɔ̃lɛ.
9 Pǎh pɔ yĩni tɛ̃ kènkwã̀h yɔ̃ sɔkɔ, pè
nyàhségbnɔ yísyɔ́ wɛ yɛ̃́nkyɔlɛ sé yɔ̃, tɛ́ búrn tɔ
mɛ.
10 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, yɛ̃́nkyɔ
nónó-á pè wɛ tɛ̃ yɔ̀, pè pɔ sé yísyɔ́lɛ.
11 Wǎh yo sɛ̃́, Simo-Pyɛrɩ mɛ yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ
nɔ́pi yɔrɩ wilki kènkwã̀h yɔ̃. Sè sɔ̃̀ mɛ yúkúnɔ́lɛ
yɛ̃́nkyɔ ǹgbã̀l plɔ́ lèkwɛ̌ tikininí pɔ́ gbãm pɔ́
tɔ̃́nɔ́lɛ (153). Ǹtɛ yɛ̃́nkyɔ́pèl nɔ́pi wɛ́ntɛ̃nɔ fyé yɔ̃,
pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ náh kɔ̃lɩ.
12 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ yɔ̃ke
yɔ̃. Tɛ́ ǹ tɔ̃̀ sã̋hpú-á sɔ̃̀ pĩ nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á sɛ̃́, képah
ye ǹ píkínyahnɔ tah pé tyí nɛ, nɛ̂ se ǹnɛ nɩ?
13 À mɛ nɔ de pélɛ, tɛ́ búrn tɔkɔ à dibi pé tyí,
tɛ́ yɛ̃́nkyɔ tɔ dibi pé tyí sɛ̃́ntɛ̃̀ ólɛ.
14 Yesu lékó yílkínmɔntɛnɔ náh, ké kɛ tɔ̃́-ò ye à
ǹ gblɔ̃̌ynɛ ǹ tɔ̃̀ sã̋hpú wɛ̃kɩ yɔ̀.

Yesu ànɛ̂ Pyɛrɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

15 Yõke yɔ̃́ntɛnɔ náh, Yesu mɛ Simo-Pyɛrɩ piki
yah nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃* píďĩ́ Simo, ń tyí-á nɔ no nɔ́pi
tyí sɔ̃́, ń tyí se mɛ nɔ áwɔ tyí à kal pépilɛ?» À mɛ
yo ǹ tyí nɛ, àwe Tɛ̃ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ ǹ tyí-á
nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń képɔ́pî tɛ̃́nɔ́
plɛ.»
16 Té tɔ̃ à piki yah kɛ ní-òlɛ nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ píďĩ́
Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?» À mɛ yo ǹ tyí nɛ,
àwe Tɛ̃ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ ǹ tyí-á nɔ pé tyí.
Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Pɩ ń képyɛ́nì fɛ̃-òlɛ.»
17 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ à piki yah kɛ tɔ̃́-òlɛ
nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ píďĩ́ Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?»
Képah sɔkɔ, kè Pyɛrɩ yah kwɔ, Yesu-á sɔ̃́npílɛ à
piki yah kɛ tɔ̃́nɔ́ póllɛ nɛ, pé tyí se mɛ nɔ ǹ tyí
nɩ? Képah tɛ̃́nɛ, à mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
ǹmɔ-á tyi póllɛ n pnɛ. Wǎh kè pĩ yĩ́ĩ nɛ, ǹ tyí-á
mɛ nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń képyɛ́nì
tɛ̃́nɔ́ plɛ.
18 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo á tyí, áwɔ
kètɛ̃̆npìkì gbĩ́nɛ sɔ̂, ńyãh-à á dyɔ, ň á kɔ̃ toh á
fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ yõ ǹ sɔkɔ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ wâh pɔ dye, á
kɩ á gbɛ̂̀n yɔ̃ ǹnî yɔ́ kɔ̃ à kɩ á kɔ̃ toh ǹ kɔ̃, tɛ́ kɩ
sɔkɔ álɛ fĩ́ yɔ́ sɔkɔ, ńyãh tyí náh mɛ á tyí.»
19 Té Pyɛrɩ-á nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, tɛ́ kè kɩ
Liyel yĩn gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo sɛ̃ yɔ̀.
Képah yóntɛnɔ náh, à tɔ̃ yo Pyɛrɩ tyí nɛ: «Ń sɔ̂
tɛ̃.»
20 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ-á ǹ yah vi, Yesu tɔ̂ sɛ̂́h-ò

---

* **21:15** 21.15 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasɩlɛ.

nɛ̂ tyí-á nɔ yı̃́ı̃́ Yesu tyí, à à wɛ pé náhlɛ. Ǹmɔ ye
lésõ ǹ gbalı kɛ̃kı Yesu tı̃̀nnɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃, nɛ̂ tɛ̃̆ ó se kı n vi n pi ǹ náh nı?
21 Pyɛrı-á à wɛ, à Yesu piki yah ǹ tyí sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃̄, tɛ́ ǹmɔ-á dò, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, tir nɛ̂ se kı ǹmɔ nɔ n
pi nı?
22 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh kı mɛ ké tyí nɛ ǹmɔ tɛ̃̆
min sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ n nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ vyãh
nɛ̂ se mɛ ké sɔkɔ nı? Ǹmɔ tɛ̃̆ wɔ pé sɔ̃̀ tɛ̃̆ sɔ̃̄!
23 Képah tɛ̃̆nɛ, kè wil wùù Yesu yõ sɛ̃̄pú tyí nɛ,
Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀ náh n ku n pi. Ǹtɛ Yesu náh se
mó tɔ̃ sɔ̃̀ ǹ kú-ńkɛ̃̄ tyí yo Pyɛrı tyí. À sɔ̃̀ nɛ ńkɛ̃̄,
páh kı mɛ ké tyí nɛ ǹmɔ tɛ̃̆ min sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ
nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ vyãh nɛ̂ se mɛ ké sɔkɔ nı?
24 Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀ ye n yo tyi nɔ́pilɛ, tɛ́ sè
wɑ̃rkı. Tɛ́ ápi pı̃ nɛ gblɔ-á ǹ tyíyónɔlɛ.
25 Tyi náhnáh túkù mɛ Yesu pı ńtɔ̃. Ǹtɛ sé pól-à
sɔ̃̀ mɛ n wɑ̃rkı núkú núkúlɛ, ńmɔ sõnɔ sɔkɔ, sé
sɛ́bɛ́ynɔ́ sàh-ǹsah náh náhkı n wɛ n pi kèkõyɔ̃́
sɔkɔ.

wĩn nìvìnì tirlɛ
toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7